

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร

MANAGEMENT OF ECO-TOURISM ATTRACTION OF MOSTERIES AT LAMAE
DISTRICT, CHUMPHORN PROVINCE

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชาการศึกษาศาสตร์

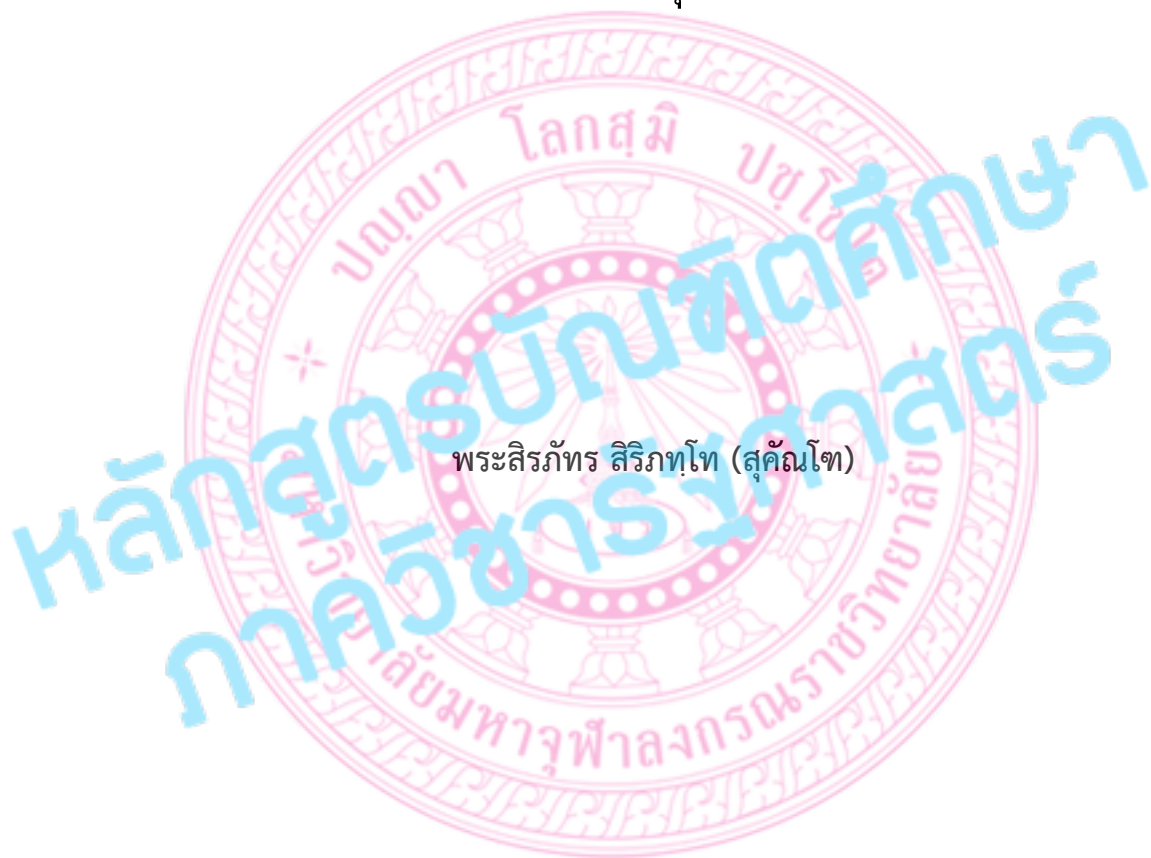
พระสิริภัทร สิริภุโท (สุคันโท)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร

พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Management of Eco-Tourism Attraction of Mosteries at Lamae
District, Chumphorn Province

Phra Sivapatra Siriphattho (Sukhantho)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2024

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.)

กรรมการ

(รศ. ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ

(พระครูสุตวุฒิจูณบัณฑิต, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระครูสุตวุฒิจูณบัณฑิต, ผศ.ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

พระสิริภัทร สิริภทโท

(พระสิริภัทร สิริภทโท)

ชื่อสารนิพนธ์ : การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

- : พระครูสุตวุฒิกุลบัณฑิต, ผศ. ดร.,
พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ),
พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
- : ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ,
พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ), พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์),
ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลภาคสนามจากพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน ๘๕ รูป วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97, \sigma = 0.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ๑) ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28, \sigma = 0.50$) ๒) ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91, \sigma = 0.85$) ๓) ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87, \sigma = 0.78$) และ ๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80, \sigma = 0.85$)

๒. เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน พรรษาต่างกัน และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร พบว่า ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ วัดขาดการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ และแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแคลนงบประมาณ กระบวนการตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่ได้ตามมาตรฐาน และไม่มีกระบวนการรวบรวมข้อมูลของวัดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการศึกษาข้อมูลบริบท ประชุมร่วมกันวางแผนดำเนินการ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และวางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานให้ชัดเจน ควรมีการสำรวจตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานและรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชนได้รับทราบ และควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

Research Paper Title: Management of Eco-Tourism Attraction of Mosteries at Lamae District, Chumphorn Province

Researcher: Phra Sivapatra Siripatto (Sukhanto)

Degree: Master of Buddhism (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee:

Phrakru Sutavuttikhunbundit, Asst . Prof. Dr.,
B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management),
Ph.D. (Buddhist Management)
Asst. Prof. Dr. Supatrachai Sisabai,
B.A. (English), M.A. (Public Administration),
Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation: July 25, 2024

Abstract

Objectives of this research were 1. To study the level of monks' opinions on management of Eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District5, Chumphorn Province 2. To compare monks' opinions on management of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District5, Chumphorn Province and 3. To study the problem, obstacles and suggestions on management of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District5, Chumphorn Province.

Methodology was the mixed research methods The quantitative research, the researcher studied from a sample of 85 people who were teachers at Phanom District, Surat Thani Province. The tools used in the research was the 5-level rating scale questionnaire analyzed the data using statistics, including descriptive statistics, percentages, mean, and standard deviations and one way ANOVA. The qualitative research includes document analysis and in-depth-interviews were used as a tool to collect field data from 10 key informants. The data were analyzed using contextual content analysis techniques.

Findings were as follows:

1. The level of monks' opinion on the management of eco-tourist attraction of monasteries at Lamae District, Chumphon Province, by overall, was art high level ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.67$) and each aspect when considered individually, it was found that it was at a high level in all aspects in descending order as follows: 1) Planning was at a high level ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.50$) 2) Audit; was at a high level ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.85$)

3) Plan implementation; was at a high level ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.78$) 4) Correction and improvement; was at high level ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.85$)

2. Comparing monks' opinions on the management of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District, Chumphon Province, classified by personal factors was found that monks with different ages, Lents and educational levels, by overall, did not have different opinions on the management of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District, Chumphon Province, rejected the set hypothesis. The monks with different Sangha Administrative positions, by overall, had different opinions on the management of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District, Chumphon Province at statistically significant level at 0.01, accepted the set hypothesis.

3. Problems, obstacles and suggestions on the management of of eco-tourism attraction of monasteries at Lamae District, Chumphon Province were found that monasteries lacked planning and natural resources in the areas, planning for tourism activities, planning for public relations of the tourist attractions, personnel and people involved in the management lacked knowledge and experiences, personnel not sufficient for demand, lack of budget, checking process was not clear and not up to international standard and there was not collecting tourist attraction data. Suggestions: there should be study of contextual data, meeting together with parties concerned to plan tourism activities in line with international framework, establishing operational committee with clear responsibilities, survey and check present tourist attractions with committee to monitor and control and report to the public. More importantly, there should be coordination with all parties concerned such as local communities, government agencies, private sectors and everyone involved to improve the management of eco-tourism attractions of monasteries for more efficiency.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่าน รศ. ดร.สุรพล สุษะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ พระอุดมสิทธินายก, รศ. ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พระครูสุตวุฒิคุณบัณฑิต, ผศ. ดร. ประธานกรรมการที่ปรึกษา และ ผศ. ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ คณะกรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนคณาจารย์ กรรมการสอบและผู้ที่เกี่ยวข้อง หลายท่านที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ จนสำเร็จด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณและขอเจริญพรไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระปลัดระพี นพพิสิสโร, รศ. ดร. และขอเจริญพรขอบคุณ รศ. ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า ผศ. ดร.สุริยา รักษาเมือง ผศ. ดร.ประเสริฐ อิลาว และ ผศ. ดร.นิกร ศรีราช ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามและให้คำปรึกษา ดร.กรกต ขาบัณฑิต ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่การทาสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูปริยัติกิจวิธาน พระครูเนกขัมมธรรมธาร, ดร. พระครูภาวนา จันทคุณ, วิ., ผศ. ดร. และขอเจริญพรขอบคุณ ผศ. ดร.ภัสลดา สุวรรณนวล นายกิตติศักดิ์ พัฒนเจริญ นายกฤษฎา ยังโยมร นางสาวพิมพ์ประภา อานนทกุล นางกมลวรรณ สังข์สิงห์ นางกวิสรา คงนวล และนางสุชาดา นพมิตร ที่เมตตาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คอยให้การช่วยเหลือชี้แนะทักษะ แนวทางที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบคุณเพื่อนสหธรรมิกทุกรูปและญาติโยมผู้อุปถัมภ์ทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนนิสิตพุทธ ศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ รุ่น ๑๕ ทุกรูปหรือคน ที่คอยให้การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอนอบน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา กตเวทิตาคุณ แก่ บิดา มารดา พระอุปัชฌาย์อาจารย์ ญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย และผู้มีคุณูปการทุกท่าน ผู้วิจัย ขอเจริญพรขอบคุณ กัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้ และกำลังใจจากทุกท่านดังกล่าว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างยิ่ง ที่ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

๒๐ เมษายน ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	๗

บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๒๓
๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๔๙
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๔
๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๑

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๔
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ	๖๔
๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๖๖

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	๗๐
๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๑

๔.๓ ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	๔๑
๔.๔ องค์ความรู้	๑๑๙

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๓๗

บรรณานุกรม	๑๓๙
------------	-----

ภาคผนวก	๑๔๗
---------	-----

ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๑๔๘
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๑๕๘
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่า IOC และ ค่า CVI	๑๖๑
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม (Try out)	๑๖๖
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)	๑๖๘
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ	๑๗๑
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ	๑๗๓
ภาคผนวก ซ ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๗๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๘๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ สรุปความหมายการบริหารจัดการ	๑๒
๒.๒ สรุปหลักการสำคัญของการบริหาร	๑๖
๒.๓ สรุปการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle)	๒๒
๒.๔ สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๒๕
๒.๕ สรุปหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๓๑
๒.๖ สรุปองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๓๖
๒.๗ ขอบเขตหน้าที่ของหน่วยงานระดับต่างๆ ในการดูแลความปลอดภัย	๔๔
๒.๘ สรุปการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๔๗
๒.๙ แผนการปฏิบัติงานและหน้าที่รับผิดชอบ	๕๑
๒.๑๐ โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม	๕๒
๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	๕๖
๒.๑๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	๖๐
๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๗๐
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม	๗๑
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านแหล่งเรียนรู้	๗๒
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านภูมิทัศน์	๗๓
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการบริการพื้นฐาน	๗๔
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านความปลอดภัย	๗๕
๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม	๗๖
๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน	๗๗

๔.๒๑ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๔	๙๐
๔.๒๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน	๙๑
๔.๒๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน	๙๑
๔.๒๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ	๙๒
๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปรับปรุงแก้ไข	๙๒
๔.๒๖ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน	๙๘
๔.๒๗ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน	๑๐๔
๔.๒๘ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ	๑๑๐
๔.๒๙ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง	๑๑๗

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ การทำงานของวงจร PDCA	๒๑
๒.๒ โครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	๕๐
๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๒
๔.๑ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน	๙๙
๔.๒ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน	๑๐๕
๔.๓ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ	๑๑๑
๔.๔ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง	๑๑๘
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๑๙
๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๒๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก ได้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.มหา. (ไทย) ๑/๑๘/๒๕. หมายถึง วินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาษาไทย เล่ม ๑ ข้อ ๑๘ หน้า ๒๕ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามลำดับดังนี้

คำย่อกัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ		พระวินัยปิฎก		ภาษา
			ชื่อคัมภีร์	
วิ.มหา.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

คำย่อ		พระสุตตันตปิฎก		ภาษา
			ชื่อคัมภีร์	
ม.ม.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก (ภาษาไทย)
ช.ธ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการรูปแบบหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งมักหมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้ หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการพักผ่อนค้างคืนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการทางกายภาพเพื่อสนองความต้องการในแง่การพักผ่อนคลายเครียดในชีวิตประจำวัน และตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น อีกทั้งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในแง่การเรียนรู้สร้างประสบการณ์และวิสัยทัศน์จากการเดินทางท่องเที่ยวได้อีกด้วย^๑ การส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมและประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความอยากจน และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากชุมชนท้องถิ่นสามารถดึงศักยภาพการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ในชุมชนมาพัฒนาเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมย่อมจะทำให้เกิดการพัฒนาประเทศได้

วัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญประเภทหนึ่ง ซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมและความเจริญของชาติที่สามารถย้อนกลับได้ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาทางวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก^๒ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดนั้น ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในวัดและคนในท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ เป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบแล้วก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของวัด การส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เกิดการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมของวัดและชุมชนให้ร่มรื่นน่าดู ลดปริมาณการว่างงานทางสังคม สามารถสร้าง

^๑ สุทธิ ชิดชอบ, “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘).

^๒ เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์, “เที่ยววัด : แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๕๗, (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๑๖๘.

รายได้ให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดและชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดการท่องเที่ยว ตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นและสนับสนุนให้ชาวบ้านเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวของคนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะต้องเสริมสร้างคุณภาพและมาตรฐานของการท่องเที่ยวให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจะต้องมีการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวของเชิงอนุรักษ์ของวัดและคนในท้องถิ่น มีน้ำใจไมตรีที่ดียิ่ง และรับผลประโยชน์ร่วมกันและจะต้องให้ประชาชนมีความตระหนักในคุณค่าอย่างแท้จริง เรียนรู้ในการสร้างจิตสำนึกและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของวัด เพื่อรักษาผลประโยชน์ในชุมชนของตนเอง^๓

วัดในอำเภอละแมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีมากมายหลายวัด เช่น วัดปากน้ำละแม มีตลาดโต้เค็ม ซึ่งเป็นตลาดที่ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ มีลักษณะของป่าดิบชื้นและป่าชายหาดที่มีไม้เค็มเป็นไม้ประกอบหลัก มีเนื้อที่ ๗ ไร่ โดยมีการตกแต่งซุ้มร้านค้าด้วยวัสดุธรรมชาติ พร้อมทั้งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้ทั่วทั้งตลาดมีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นกันเอง แบ่งออกเป็น ๗ โซน มีซุ้มจำหน่ายสินค้ากว่า ๕๐ ซุ้ม โดยสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเกษตร สมุนไพร อาหารทะเลสด ๆ ผักผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นบ้านที่หาทานได้ยาก เครื่องดื่ม รวมไปถึงสินค้าหัตถกรรมหลากหลายแบบ เป็นตลาดที่เน้นการศึกษาธรรมชาติและมีระบบสื่อความหมายเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอละแมถือว่าเป็นประตูสู่ภาคใต้เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่นหลายอย่างมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติทั้งดงมีแหล่งอารยธรรมทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่รุ่งเรืองมาแต่อดีตที่ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมพื้นบ้านวิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่ายมีความมีน้ำใจของชุมชนเป็นเสน่ห์ที่มัดใจนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายของอาหารพื้นบ้านซึ่งมีความโดดเด่นไม่เหมือนอำเภอใด ๆ ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ มีการพัฒนาทั้งด้านสาธารณูปโภคและการคมนาคมมีการสนับสนุนและมีการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากชุมชนทางเศรษฐกิจ ทูทางสังคม ทูทางทรัพยากรธรรมชาติ ธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน มีที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดชุมพร ทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทยที่มีความอุดมสมบูรณ์ของอาหารทะเล ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมปลูกพืชผักสมุนไพรไว้ในบ้าน อำเภอละแมเป็นอำเภอที่ผู้คนอยู่อาศัยไม่แออัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และประมงพื้นบ้าน จึงทำให้อำเภอละแมมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายในเรื่องของทรัพยากร ด้วยความโดดเด่นและอุดมสมบูรณ์ของอาหารการกิน ทำให้ชาวบ้านในอำเภอละแมมองเห็นคุณค่าของตัวเองโดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านอาหารที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น^๔

^๓ ตรีวิจิตร เขาแก้ว, “ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชนบทศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖).

^๔ เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, “การท่องเที่ยวเชิงอาหารตลาดโต้เค็ม จังหวัดชุมพร”, วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖, (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๔๖๐.

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

นอกจากวัดจะเป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว วัดยังมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภายในวัดยังมีระบบนิเวศทางธรรมชาติที่น่าสนใจ มีการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวของวัดที่ผ่านมามีการพัฒนาตามลำดับก็ตาม แต่การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดก็ยังคงมีปัญหาที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข คือ ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยวที่ขาดจิตสำนึก ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ การจัดการระเบียบร้านค้าแผงลอยในสถานที่ท่องเที่ยวภายในวัดไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ถูกสุขอนามัย ซึ่งในบางครั้งยังไม่คำนึงถึงความเป็นวัฒนธรรมไทยทำให้ขาดความงดงามตามแบบวัฒนธรรมไทยของชาวพุทธ ผู้ที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง รวมทั้งขาดข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับความเป็นมาและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของศาสนสถานต่างๆ ภายในวัด ไม่มีความรู้ความเข้าใจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่จะนำมาบูรณาการกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ทำให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ไม่มีความชัดเจน หลายๆ วัดที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้มีการเข้าไปบุกรุกพื้นที่เป็นการทำลายความงดงามและเสน่ห์ของสถานที่ ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของวัด จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวนั้นอยู่ที่คน ซึ่งยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่มีทักษะการบริหารจัดการที่ดีพอ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคค่อนข้างมีราคามากเกินไป ที่นั่งทานอาหารมีน้อยที่พักรสำหรับพักผ่อนไม่เพียงพอ สถานที่จอดรถมีจำนวนน้อยมาก จำนวนห้องน้ำไม่มากพอ ทางเดินค่อนข้างแคบ ที่นั่งรับประทานอาหารริมน้ำไม่ค่อยสะดวก^๕

วัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวอีกมากมาย แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากระบบสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานอาจไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวของวัดยังมีไม่หลากหลาย สถานที่ทำบุญหรือแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของวัดยังไม่โดดเด่น จุดเช็คอินถ่ายรูปน้อยเกินไป ยังไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้อยู่ภายในวัดเป็นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวชื่นชมธรรมชาติภายในวัดในจังหวัดชุมพรมากมาย ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดชุมพร มีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ในภาพรวมสถานการณ์การท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดชุมพร ยังขาดแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดต่าง ๆ และบริหารจัดการให้มีความพร้อม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก^๖

^๕ เกวลี บุญเทียน, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๖ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://chumphon.mots.go.th/download/article/article_20190626144951.pdf [๑๖ กันยายน ๒๕๖๕].

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร และอำเภออื่น ๆ ต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยการสังเคราะห์จาก ๒ แนวคิด คือ

๑) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สันนิษฐานจากแนวคิดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด^๗ ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านแหล่งเรียนรู้ (๒) ด้านภูมิทัศน์ (๓) ด้านการบริการพื้นฐาน และ (๔) ด้านความปลอดภัย

^๗ สันชัย กระบวนแสง, การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ ๙, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๗-๑๒๙.

๒) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สืบเคราะห์จากเทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle)^๘ ประกอบไปด้วย ๔ ขั้นตอน (๑) Plan ด้านการวางแผน (๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน (๓) Check ด้านการตรวจสอบ และ (๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอละแม จำนวน ๘๕ รูป^๙

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) กลุ่มพระสังฆาธิการ ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๒ รูป
- ๒) กลุ่มเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ๒ คน
- ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน ๒ คน
- ๔) กลุ่มนักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ ๒ รูปหรือคน
- ๕) กลุ่มผู้ประกอบการ ๒ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอละแม ประกอบด้วย ๓ วัด ๓ ตำบล ได้แก่ (๑) วัดปากน้ำละแม ตำบลละแม (๒) วัดเขาหลวง ตำบลทุ่งหลวง และ (๓) วัดสวนสมบูรณ์ ตำบลสวนแตง

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมเป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

^๘ สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒), หน้า ๗๑.

^๙ เจ้าคณะอำเภอละแม, สถิติพระภิกษุประจำพรรษา, (ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕), (อัดสำเนา).

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและเป็นการช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ๔ ด้าน ดังนี้

๑) **ด้านแหล่งเรียนรู้** หมายถึง วัดมีสถานที่เด่น สวยงาม ไม่ซ้ำกับสถานที่ใด และปรุงแต่งด้วยคำคม และใช้ภาษาในการสื่อสารสละสลวย ที่สามารถกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่มีแหล่งอ้างอิงลึกซึ้ง และมีป้ายบอกประชาสัมพันธ์แผ่นพับ ความเป็นมาของสถานที่นั้น ๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งยังมีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ

๒) **ด้านภูมิทัศน์** หมายถึง วัดมีสถานที่อันสงบ เพื่อกล่อมเกลาลจิตใจของประชาชนให้หันมาเข้าวัด และยัง คำนึงถึงความสะดวกสบายแก่ผู้ที่เข้ามาภายในวัด มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร พร้อมทั้งมีสถานที่ที่สะอาด สวยงาม มีต้นไม้ร่มรื่น และสรรหาความสมบูรณ์ เช่น แหล่งของกิน ของฝาก และของที่ระลึก เพื่อบริการการท่องเที่ยว

๓) **ด้านการบริการพื้นฐาน** หมายถึง วัดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานในวัดนั้น ๆ และมีความจำเป็น จัดงบประมาณในการจัดการให้เหมาะสม พร้อมทั้ง เตรียมวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มายังสถานที่นั้น ๆ และมีการจัดการที่เป็นระบบมีการวางแผน แบ่งงานและหน้าที่อย่างชัดเจน

๔) **ด้านความปลอดภัย** หมายถึง วัดมีการใช้เทคโนโลยีตรวจสอบถึงความปลอดภัย ตั้งแต่ กล้องวงจรปิด เครื่องสแกนวัตถุสงสัย และมีการนำเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์อัตโนมัติ เพื่อสื่อสารความเข้าใจภาษาไทยและต่างประเทศ ถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่แบบเจาะลึก และยัง คำนึงถึงเจ้าหน้าที่ มีการบริการทั่วถึงในทุก ๆ ด้าน

๑.๖.๒ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ มาผนวกกับการทำงานในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพ และเกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชน เป็นวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ตามบรรลุมัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ

๑) **ด้านการวางแผน** หมายถึง วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย วัดมัตถุประสงค์ พันธกิจไว้ชัดเจน มีการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอน และวิธีการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และมีการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ล่วงหน้า

๒) **ด้านการปฏิบัติตามแผน** หมายถึง วัดมีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน มีระบบการคัดเลือก และวางบุคลากรให้เหมาะกับงาน และบุคลากรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนอย่างถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้

๓) **ด้านการตรวจสอบ** หมายถึง วัดมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และบุคลากรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบขั้นตอนอย่างถูกต้อง

๔) **ด้านการแก้ไขปรับปรุง** หมายถึง วัดมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปรับปรุง มีกระบวนการแก้ไขปรับปรุง และจัดทำแผนการ

พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดียิ่งขึ้น

๑.๖.๓ วัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร หมายถึง วัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ๓ วัด ๓ ตำบล คือ ๑) วัดปากน้ำละแม ตำบลละแม ๒) วัดเขาหลวง ตำบลทุ่งหลวง และ ๓) วัดสวนสมบุญ ตำบลสวนแตง

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ความรู้เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๗.๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๗.๓ ได้ความรู้เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร และในอำเภออื่นต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๑.๑ ความหมายการบริหารจัดการ

คำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” โดยทั่วไปมีความหมายคล้ายคลึงกันใช้ทดแทนกันได้ตามความเหมาะสม สำหรับคำว่า “การบริหาร” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Administration” แปลว่า “การกระทำในการจัดการของรัฐบาลหรือกิจการสถาบัน” The act of management of government or institutional affairs นิยมใช้กับการบริหารราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ส่วนคำว่า “การจัดการ” จากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Management” แปลว่า “การกระทำ ศิลปะ หรือท่าทางของการจัดการ การจัดแจง การควบคุม การชี้นำ ฯลฯ The act, art, or manner of managing, handling, controlling, directing, etc (Oxford Dictionary)^๑ นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจ เอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้

การบริหารจัดการมักมีการใช้สับสนกันอยู่บ้าง ซึ่งเดิมนั้นการบริหาร (Administration) มุ่งไปที่การบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) เป็นการบริหารรัฐกิจในส่วนการจัดการ มุ่งไปที่การบริหารทางธุรกิจของภาคเอกชน เรียกกันว่า (Business Management) การบริหารและการจัดการ หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนในเรื่องความแตกต่างมีข้อสังเกตได้ดังนี้ การบริหาร (Administration) มักจะใช้ในการบริหารระดับสูง เน้นหนักไปที่การกำหนดนโยบายเป็นสำคัญ รวมถึงการกำหนดแผน นิยมใช้ในการบริหารของภาครัฐ ส่วน คำว่า การจัดการ (Management) มักจะเน้นไปทางการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย

^๑ สุนทร โคตรบรรเทา, การบริหารการศึกษา : หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๖๐), หน้า ๑๖.

การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินงานที่จะทำให้องค์การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยมีวิธีการหรือกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะให้การดำเนินงานบรรลุถึงสัมฤทธิ์ผลได้^๒

คำว่า การบริหาร ในภาษาอังกฤษใช้อยู่ ๒ คำ คือ Administration และ Management มีความแตกต่างของทั้ง ๒ คำนี้ คือ Administration นิยมใช้ในการบริหารทางราชการ ส่วนคำว่า Management นิยมใช้ในทางบริหารธุรกิจ ซึ่งสองคำนี้อาจใช้แทนกันได้ หมายถึง การบริหารเช่นเดียวกัน มีนักบริหารและนักวิชาการให้ความหมาย คำจำกัดความของคำว่า การบริหารหรือการจัดการ ไว้ต่าง ๆ กันซึ่งจะขอนำมากล่าวถึงดังนี้

การบริหาร หมายถึง ดำเนินการ, จัดการ, เช่น บริหารธุรกิจ หรือ ดำรัสสั่ง เช่น ราชบริหาร, คำแถลงไข เช่น พระพุทธบริหาร^๓

การบริหาร หมายถึง แบบ หรือ วิธีการปกครอง เป็นการทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยให้ผู้บริหารหรือผู้จัดการตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน และใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างผสมผสานมีประสิทธิภาพในการทำงานนั้น^๔

การบริหาร หมายถึง การทำงานของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน^๕

การบริหาร หมายถึง การเสริมพลัง อำนาจ ในการตัดสินใจ (Empowerment) การรี้อปรับระบบ (Reengineering) เป็นการบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จโดยรวม (Total Quality Management) และสามารถปรับลดขนาดองค์การ (Downsizing โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่การจัดองค์การ (Organizing) การจัดสรรคนเข้าทำงาน (Staffing) การวางแผน (Planning) และการควบคุม (Controlling)^๖

การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการตามขั้นตอน โดยอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์การ มีตระหนัก ความสามารถ ความต้องการ ความถนัด และความมุ่งหวังในด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยกัน องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^๗

การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ที่จะต้องประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การสั่งการหรือการชี้นำ (Directing/ Leading) และการควบคุม (Controlling) กล่าวได้ว่าจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์การ เพื่อนำไปใช้ให้เกิด

^๒ สุรพล สุษะพรหม และคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^๓ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๘.

^๔ กรมการศาสนา กองพุทธศาสนสถาน, **วัดพัฒนา ๔๔**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙.

^๕ Herbert A. Simon, **Administrative Behavior**, (New York: Macmillan, 1965), p. 4.

^๖ จุฬา เทียนไทย, **การจัดการมุมมองนักบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^๗ พยะยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖.

ประโยชน์และเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วนสมบูรณ์^๔

การบริหาร กล่าวได้ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ มีหลักการ กฎเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ เกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการทำงาน โดยมีลักษณะของการบริหารงานเป็นศาสตร์ทางสังคม และยังอยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์แต่เมื่อพิจารณาการบริหารงานในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละคน เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายต้องประยุกต์เอาความรู้หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม^๕

การจัดการ หมายถึง สิ่งงาน, ควบคุมงาน, ดำเนินงาน^๖

การจัดการ คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^๗

การจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ การจัดการ^๘

การจัดการ คือ กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า^๙

การจัดการ คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ ๑) การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน ๒) การจัดการต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานคือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ ๓) การจัดการเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล^{๑๐}

ในทางธุรกิจ มีแนวคิดที่ว่า การบริหาร คือการกำหนดนโยบายและแผน การจัดการ คือการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ

การบริหารจัดการ (Management) คือ การตอบสนองต่อความซับซ้อน ในการทำงานให้สำเร็จผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการควบคุม (Control) และความแน่นอน (Predictability) ว่า

^๔ สุรัสวดี ราชกุลชัย, การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

^๕ จันทราณี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^๖ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๘.

^๗ Peter F. Drucker, **The Practice of Management**, (New York: Harper & Row Publishers, 1974), p. 12.

^๘ Harold D. Koontz and Cyril O'Donnell, **Principles of Management**, (New York: McGraw-Hill, 1972), p. 43.

^๙ Ernest Dale, **Management: Theory and Practice**, (New York: McGraw-Hill, 1968), p. 4.

^{๑๐} สมคิด บางโม, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒), หน้า ๕๗.

ด้วยการออกแบบกระบวนการที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดการณ์ไว้ได้ มีการวางแผน การจัดทำงบประมาณ และการสรรหาบุคลากร ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ^{๑๕}

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน โดยอาศัยคนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง^{๑๖}

การบริหาร (Administration) หมายถึง ปฏิบัติงานที่เป็นงานประจำปกติของธุรการทั่วไปที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบและขั้นตอนที่กำหนดไว้ สำหรับการจัดการ (Management) หมายถึง การจัดการกิจกรรมงานในลักษณะที่มีใช้งานประจำ มีความหมายครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organization), การจัดสรรกำลังคน (Staffing), การสั่งการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting) เมื่อนำสองคำมาสนกันเป็น “การบริหารจัดการ” ดังนั้นการบริหารจัดการเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรองค์การ 4Ms และ 3Es ทั้งในลักษณะงานประจำและไม่ประจำขององค์การในการใช้ทรัพยากรเพื่อแปรเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ คน (Man), วัสดุอุปกรณ์ (Material), เงิน (Money), การจัดการ (Management) สิ่งแวดล้อม (Environment), พลังงาน (Energy) และจริยธรรม (Ethics) ดังนั้น ถ้าที่ใดใช้คำว่า การบริหารจัดการก็จะหมายถึง การทำหน้าที่ของคนและกลไกขององค์การทั้งในสองมิติ คือทั้งที่เป็นงานประจำและมีใช้เป็นประจำ^{๑๗}

การบริหารและการจัดการมีความหมายคล้ายคลึงกันแต่ใช้ในองค์การต่างกัน คือการบริหารใช้ในหน่วยงานของรัฐและองค์การที่ไม่หวังกำไรต่าง ๆ ส่วนการจัดการใช้ในองค์การธุรกิจที่มุ่งหวังกำไรและมีผู้จัดการ เช่น ธนาคาร จะมีผู้จัดการธนาคารโรงพยาบาลเอกชนจะมีผู้จัดการโรงพยาบาล บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่อาจมีผู้จัดการหลายตำแหน่ง และหลายระดับเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ในส่วนคำว่า “การจัดการ” เกิดก่อน “การบริหาร” เนื่องจากในวงการธุรกิจมีวิวัฒนาการมาก่อน ต่อมาการจัดการเป็นที่แพร่หลายกว่าการบริหาร ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการบริหารจึงใช้คำเดียวกัน มีหลักการและทฤษฎีเหมือนกันแต่ใช้ในบริบทต่างกันเนื่องจากมีเป้าหมายองค์การต่างกัน^{๑๘}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดการณ์ ได้ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิค วิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีการวางแผน การจัดทำงบประมาณ และสรรหาบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่ม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

^{๑๕} คมกฤษ จงบุญวัฒนา, **คัมภีร์ผู้บริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๖๔), หน้า ๑๙.

^{๑๖} เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

^{๑๗} ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

^{๑๘} สุนทร โคตรบรรเทา, **การบริหารการศึกษา : หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง)**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๖๐), หน้า ๒๑.

ตารางที่ ๒.๑ สรุปความหมายการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สุนทร โคตรบรรเทา	“การบริหาร” “Administration” การบริหารราชการ
สุรพล สุยะพรหม และคณะ	“การจัดการ” “Management” การจัดการเอกชน
ราชบัณฑิตยสถาน	การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินงานที่จะทำให้ องค์การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายกำหนดไว้
กรมการศาสนา กองพุทธศาสนสถาน	การบริหาร หมายถึง ดำเนินการ จัดการ เช่น บริหารธุรกิจ หรือ ดำรัสสั่ง เช่น ราชบริหาร คำแถลงไข เช่น พระพุทธ บริหาร, สังฆาน, ควบคุมงาน, ดำเนินงาน
Herbert A. Simon	การบริหาร หมายถึง แบบ หรือ วิธีการปกครอง เป็นการ ทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยให้ผู้บริหาร หรือผู้จัดการตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน
จุฑา เทียนไทย	การบริหาร หมายถึง การเสริมพลังในการตัดสินใจและ เป็นการบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จโดยรวมของ ผู้บริหาร
พะยอม วงศ์สารศรี	การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและ กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการตามขั้นตอน โดยอาศัย การร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์การ
สุรัสวดี ราชกุลชัย	การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ที่จะต้องประกอบไป ด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการ ควบคุม ทรัพยากร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ของ องค์การ
จันทราณี สงวนนาม	การบริหาร เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดระเบียบอย่าง มีระบบ มีหลักการ กฎเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ เพื่อที่จะทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายขององค์
Peter F. Drucker	การจัดการ คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ร่วมกับผู้อื่น
Harold D. Koontz and Cyril O'Donnell	วัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ การจัดการ
Ernest Dale	การจัดการ คือ กระบวนการจัดองค์การในการใช้ทรัพยากร ต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
สมคิด บางโม	การจัดการ คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ของ องค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ตารางที่ ๒.๑ สรุปความหมายการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
จอห์น คอตเตอร์	การบริหารจัดการ คือ การตอบสนองต่อความซับซ้อนในการทำงานให้สำเร็จผู้บริหาร
เสนาะ ตีเยาว์	การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร
ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	การบริหาร หมายถึง การปฏิบัติงานตามระเบียบที่กำหนดสำหรับการจัดการ หมายถึง กิจกรรมในที่ไม่ตามระเบียบ
สุนทร โคตรบรรเทา	การบริหารใช้ในหน่วยงานของรัฐ ส่วนการจัดการใช้ในองค์กรธุรกิจ

๒.๑.๒ หลักการสำคัญของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการถือเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ทุก ๆ องค์กรจะต้องบริหารให้เกิดผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร “การบริหาร” เป็นกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการรวมถึงการควบคุมในองค์กร เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยการใช้บุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของความต้องการ

การบริหารจัดการมีความสำคัญและจำเป็นที่ทุก ๆ องค์กรจะต้องใช้เพื่อบรรลุความมุ่งหมายของตนเองและสังคมเป็นเครื่องมือที่จะใช้ร่วมกันทำหน้าที่เพื่อความอยู่รอด ความมั่นคงในชีวิต การที่มนุษย์สามารถดำรงเผ่าพันธุ์มาถึงทุกวันนี้ได้นั้นแสดงให้เห็นถึงการแบ่งหน้าที่ด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ พัฒนาระบบการจนเป็นระบบที่ได้นำมาใช้กันในปัจจุบันนี้ ตั้งแต่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดสรรกำลังคน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดสรรงบประมาณ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร ได้แก่ คน วัสดุอุปกรณ์ เงิน การจัดการ สิ่งแวดล้อม พนักงาน และจริยธรรมให้เกิดประสิทธิภาพ^{๑๙}

การบริหารมีหลักการสำคัญ คือ ๑) มีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการบริหาร องค์กร ผู้บริหารจะต้องกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานไว้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ๒) มีปัจจัยในการบริหาร โดยทั่วไปแล้วปัจจัยในการบริหารที่เป็นพื้นฐานมี ๕ ประการ คือ คน (Men), เงิน (Money), วัสดุ (Material), เทคนิควิธี (Method), เครื่องจักร (Machine) แต่ในสถานการณ์ในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันรุนแรงทุกด้าน ปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร ๕ ประการที่กล่าวมานี้ อาจจะยังไม่เพียงพอ เช่น เทคโนโลยีการสื่อสาร ธุรกิจการค้า ระบบการผลิต รวมถึงทางด้านการศึกษา ปัจจัยการบริหาร อาจจะมีปัจจัยอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจาก ๕ ประการที่กล่าวมา เช่น การตลาด และอื่น ๆ เป็นต้น ๓) ลักษณะของการบริหาร การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์การที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร “หากที่ใดมีผู้นำที่ดี ที่นั่นก็จะมีความสำเร็จ”^{๒๐} การจัดการมีความจำเป็นและก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ ๑) ประโยชน์ต่อองค์กร คือ ทำให้มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ดี มีความเหมาะสม ทำให้งานไม่ซ้ำซ้อน ไม่ต้องมีแผนมากเกินไป ประหยัด

^{๑๙} ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, องค์กรและการจัดการ, หน้า ๒-๖.

^{๒๐} ยุทธ กี่ยววรรณ, การบริหารการผลิต, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙.

ต้นทุน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเจริญก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ๒) ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ทำให้บริหารงานได้ง่าย สะดวก แก้ไขปัญหาได้ง่าย ทำให้งานไม่คั่งค้าง สามารถติดตามงาน แก้ไขได้ง่าย รับทราบหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคน สามารถมอบอำนาจหน้าที่ได้ง่าย ตัดปัญหาการเกี่ยงงานปิดความรับผิดชอบ ๓) ประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน ทำให้รู้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เกิดความพอใจต่อตัวพนักงานที่มีการแบ่งงานอย่างเหมาะสมส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจความสัมพันธ์ของตนและแผนกอื่น ๆ ทำให้สามารถติดต่อประสานงานกันได้ง่ายและดียิ่งขึ้น^{๒๑} ในการบริหารจำเป็นต้องวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อให้ผู้บริหารรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร โดยมีหลักในการวิเคราะห์ ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) S : Strengths (จุดแข็ง) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่เราได้เปรียบมีจุดเด่นอะไรจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ ๒) Weaknesses (จุดอ่อน) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่ปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรควรปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป ๓) Opportunities (โอกาส) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ที่เป็นปัจจัยในการสร้างโอกาสที่สามารถส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กร ๔) Threats (อุปสรรค) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ที่เป็นปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการ เพื่อปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลง ในการวิเคราะห์แต่ละด้านจะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ^{๒๒}

การจัดการได้มีการพัฒนาควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่ในอดีตและยังช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข การจัดการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมทางวิชาการต่าง ๆ ยิ่งโดยทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการเพื่อขยายงานให้กว้างขวางและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น การจัดการยังเป็นวิธีสำคัญที่จะนำพาสังคมและประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดนเช่นในปัจจุบันนี้ การจัดการได้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันล้วนเกี่ยวข้องกับการจัดการ ฉะนั้นชีวิตและหน้าที่การงานจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมมีผลมาจากการจัดการทั้งสิ้น^{๒๓}

การจัดการเป็นดังสมองขององค์กร ความสำเร็จขององค์กรที่ได้บรรลุตามเป้าหมายต้องอาศัยการจัดการที่ดี เป็นต้น การจัดการที่ดียังทำให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร ทำให้กระบวนการทำงานรวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยแสวงหาวิธีการที่ดีในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างที่ตั้งใจไว้ ทำให้เกิดเทคนิคและวิธีการ ทำให้

^{๒๑} สมคิด บางโม, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒), หน้า ๑๐๙.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔๑-๓๔๒.

^{๒๓} สัมพันธ์ ภูไพบูลย์, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๐),

บุคลากรในองค์กรเกิดจิตสำนึกในการร่วมงานกัน เต็มใจ เอื้อเฟื้อ ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน เป็นที่น่าพอใจขององค์กร^{๒๔}

การบริหารมีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ ๑) ต้องมีการคิดค้น และกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One 6 W) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อให้สามารถทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงาน ต้องมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่าง ๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตอย่างเหมาะสม ๒) ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาบุคลากร โดยตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนทำงาน ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ ถูกวิธี และการคัดเลือกคนเข้ามาทำงานจะต้องมีพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด ตรงตามงานที่ให้ทำ ๓) ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณา คนงาน ๔) การประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานงาน อย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงาน จากหลักการดังกล่าวพบว่าวิธีการต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตาม หลักวิทยาศาสตร์ จากทฤษฎีการบริหารได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดศูนย์กลางของ ปัญหาและความสำเร็จต้องรับผิดชอบที่จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุง หาทางแก้ไขให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อย ๆ^{๒๕}

การจัดการเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้สามารถบูรณาการความรู้และประสบการณ์เข้าไว้ด้วยกัน มีประโยชน์ต่อองค์กรได้ คือ ๑) สามารถกำหนดทิศทางขององค์กรได้ ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจการ เปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคต สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางขององค์กรได้อย่าง เป็นรูปธรรม ๒) สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ เพราะเข้าใจถึงกลไกของระบบงานทั้งการ ประยุกต์ ตรวจสอบ ควบคุม รวมเข้าด้วยกัน ๓) สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร ช่วยให้ผู้บริหารและ บุคลากรเกิดความเข้าใจในภาพรวมและศักยภาพรวมถึงอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อองค์กร ทำให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ๔) สร้างประสิทธิภาพในการ แข่งขัน การดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ช่วยพัฒนาความสามารถของผู้บริหาร ช่วยเตรียมความพร้อมและ พัฒนาศักยภาพแก่บุคลากรรวมถึงช่วยสร้างความเข้าใจ เป็นแนวทางในการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อม ช่วยให้เข้าใจภาพรวมความต้องการขององค์กรและความสามารถในการ ปัจจุบันของ องค์กร ทำให้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและวางเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๖}

การจัดการทำให้เกิดการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร เป็นการสร้าง แรงจูงใจและกำลังขับเคลื่อน ทำให้เกิดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ส่งผลดีให้กับองค์กรได้

^{๒๔} พะยอม วงศ์สารศรี, **องค์กรและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนดุสิต, ม.ป.ป.), หน้า ๓๘.

^{๒๕} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์กรและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : วีอินเตอร์พรี้น, ๒๕๕๐), หน้า ๔๗-๔๘.

^{๒๖} รัชลดา สุวรรณวล, **การจัดการเชิงกลยุทธ์**, (กรุงเทพมหานคร : ทริบเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๙), หน้า ๕-๖.

ประสบความสำเร็จ การจัดการยังทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ที่จะต้องบริหารจัดการองค์การให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมบนโลกใบนี้ได้อย่างยั่งยืน^{๒๗}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการองค์การ เปรียบเหมือนกุญแจสำคัญที่จะพาองค์การก้าวไปสู่ความสำเร็จโดยอาศัยการเรียนรู้ ฝึกฝนทักษะ และความสามารถของบุคลากรในการพัฒนาองค์การ ซึ่งกระบวนการการบริหารองค์การ เป็นบทบาทและหน้าที่ที่ผู้บริหารควรปฏิบัติ และนำพาบุคลากรทุกระดับให้เดินตามนโยบายขององค์การด้วยความหนักแน่นทำให้องค์ความรู้มาปฏิบัติหรือประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวแก่องค์การเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ตารางที่ ๒.๒ สรุปหลักการสำคัญของการบริหาร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	สำคัญต่อองค์การ คือ เพื่อบรรลุความมุ่งหมายของตนเอง และสังคม เป็นเครื่องมือในการพัฒนา
ยุทธ กัยวรรณ	การบริหารมีหลักการสำคัญ คือ ๑) มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ๒) มีปัจจัยในการบริหาร ๓) ลักษณะของการบริหาร
สมคิด บางโม	ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน คือ ๑) ประโยชน์ต่อองค์การ ๒) ประโยชน์ต่อผู้บริหาร ๓) ประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน
สัมพันธ์ ภูไพบูลย์	ช่วยในการพัฒนา เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม และประเทศ
พะยอม วงศ์สารศรี	ช่วยกำหนดบทบาทบุคลากร ช่วยทำให้การทำงานรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ได้
ธงชัย สันติวงศ์	หลักการสำคัญ ๔ ประการ คือ ๑) การกำหนดวิธีการ ๒) พัฒนาบุคคล ๓) พิจารณาคนให้เหมาะกับงาน ๔) การประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
ภัชลดา สุวรรณวล	ช่วยบูรณาการความรู้และประสบการณ์เข้าไว้ด้วยกัน ช่วยให้การบริหารสมบูรณ์ สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
สุรพล สุษะพรหม และคณะ	การจัดการทำให้เกิดการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร เป็นการสร้างแรงจูงใจและกำลังขับเคลื่อนทำให้เกิดความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ส่งผลดีให้กับองค์การได้ประสบความสำเร็จ

^{๒๗} สุรพล สุษะพรหม และคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๖.

๒.๑.๓ การบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle)

การพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพบุคลากรทุกคนต้องพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กร (Organization Development) สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพที่ได้รับการยอมรับของหน่วยงานทั่ว ๆ ไป^{๒๘} การบริหารงานอย่างมีคุณภาพต้องมีกระบวนการหรือวงจรคุณภาพอย่างวัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle) หรือ PDCA เข้ามาปรับปรุงและพัฒนาให้งานมีมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม ทฤษฎี PDCA กระบวนการดำเนินงานให้มีคุณภาพกระบวนการวงจร PDCA คือ วงจรบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาลงและเกิดการพัฒนาก่อไปด้วย

Plan การวางแผน ก่อนจะเริ่มวางแผนต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนก่อน ระบุนและวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์และสังเคราะห์ หาวิธีการและกระบวนการให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ อาจมีตัวกำหนดบ่งชี้ไว้ค้อยก่ากับเพื่อจะได้ไม่หลงทาง ตามหลักพระพุทธศาสนา ก่อนจะมีการดำเนินงานจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเสียก่อน เช่นครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าทรงวางแผนเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ และท่านอัญญาโกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงประทานการอุปสมบทด้วยพุทธดำรัสว่า “เธอจงมาเป็นภิกษุเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด”^{๒๙} ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบวชที่ชัดเจน คือ มุ่งปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ ทรงให้ผู้บริหรต้องมีวิสัยทัศน์ คือต้องมีจักขุมตา แปลว่า มีสายตาที่ยาวไกล หรือมองการณ์ไกล พระพุทธเจ้าทรงกำหนดเป้าหมายสูงสุดของการประพฤติปฏิบัติธรรมเพียงประการเดียว คือ ความหลุดพ้นจากทุกข์ หรือ วิมุตติ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมวินัยนี้มีรสเดียวคือ วิมุตติรส (ความหลุดพ้น) เหมือนมหาสมุทรมีรสเดียว คือ รสเค็ม”^{๓๐} พระพุทธเจ้าทรงวางแผนเพื่อประกาศพระศาสนาไปในทิศทางต่าง ๆ ด้วยพระดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ ออย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป...แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม”^{๓๑} แนวทางปฏิบัติธรรมให้ยึดหลัก ๓ ประการ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อมการทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว^{๓๒} จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการวางแผนเพื่อจัดการองค์การของพระพุทธเจ้านั้นมีการใช้วิสัยทัศน์กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจขององค์การคณะสงฆ์ไว้อย่างชัดเจน

^{๒๘} ฌ็องฌูว์นพัซ อ่อนตาม, “เทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) PDCA (Deming Cycle) Management Techniques”, วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๒) : ๓๙.

^{๒๙} วิ.ม. (ไทย) ๑/๑๘/๒๕.

^{๓๐} วิ.จ. (ไทย) ๗/๓๘๕/๒๘๔.

^{๓๑} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^{๓๒} พ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๓/๙๐.

Do การดำเนินงาน ทักษะในการปฏิบัติตามแผน ตามขั้นตอนและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ แม้ว่าระหว่างการทำงานอาจมีปัญหาอุปสรรคก็ต้องแก้ไขปัญหานั้นแต่ยังคงยึดเป้าหมายเป็นสำคัญ

Check การตรวจสอบ ประเมินผล คือ หลังจากเราเริ่มลงมือปฏิบัติไปได้สักระยะหนึ่งแล้ว เราต้องกลับมาตรวจสอบความคืบหน้าของสิ่งที่เราได้ลงมือทำไป โดยอาจใช้วิธีการในหลายรูปแบบ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตสภาพจริง หรือการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

Act การปรับปรุง คือ การดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ เร็วขึ้น ดีขึ้น มีค่าใช้จ่ายที่ลดลง^{๓๓}

โครงสร้างการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามวงจร PDCA ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย การวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กรเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร การวางแผนในบางด้านอาจจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานหรือเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ไปพร้อมกันด้วยข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานนี้จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ระบุไว้ในแผน การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารรับรู้สภาพปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยอาศัยประสบการณ์ ทักษะ และความรู้ที่แต่ละคนสั่งสมมาอย่างลงตัวการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การคิดและการวางแผนอย่างรอบคอบสามารถเชื่อมระหว่างปัญหาปัจจุบันและผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษา การวางแผนจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องให้ความสำคัญ กระบวนการวางแผนจะต้องรวมถึงการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่ อาทิ ทรัพยากรมนุษย์ บุคลากร และงบประมาณ โดยจะต้องมั่นใจว่าองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้มีการอยู่ร่วมกันอย่างลงตัว ดังนั้น การบริหารจัดการในสถานศึกษา ต้องมีการวางแผนให้เป็นระบบ ครอบคลุม เพื่อให้การบริหารงานด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแผนที่วางไว้ทุกประการ

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Doing) เป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสภาพงานที่จะลงมือปฏิบัติให้ถ่องแท้ก่อน ในกรณีที่เป็นการงานประจำที่เคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นงานใหม่หรืองานใหญ่ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากอาจต้องจัดให้มีการฝึกอบรม ก่อนที่จะปฏิบัติจริง การปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอน ที่ได้กำหนดไว้และ จะต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป การปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและมีความชัดเจนต้องอาศัยผู้บริหารในการแบ่งภาระงานสู่ระบบย่อยและแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติ โดยมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจนตามความเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม การจัดการแบ่งภาระงาน

^{๓๓} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, หน้า ๗๑.

จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและมีการปรับปรุงสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นตามลำดับ โครงสร้างการปฏิบัติงานในองค์กรต้องมีความชัดเจนและมีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละคน ผู้ปฏิบัติงานต้องทราบหน้าที่และ ครอบงวนของตน และพยายามปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยมิให้ขาดตกบกพร่อง และหากสามารถช่วยเหลืองานอื่นในองค์กรได้ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเพื่อป้องกันให้ความผิดพลาดเกิดขึ้นในองค์กร ผู้ปฏิบัติงานทุกคน จึงต้องมีความฉลาดและมองเป้าหมายขององค์กรว่าจะมีแนวโน้มไปทางไหนและนอกจาก ภาระ งานของตนแล้วผู้ปฏิบัติงานสามารถช่วยเหลือการงานอย่างอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยมีให้งานในหน้าที่หลักที่รับผิดชอบเกิดความบกพร่อง ดังนั้น ทุกครั้งที่มีการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีการตั้งเจตนาที่ดีในการปฏิบัติต่าง ๆ การบริหารจัดการแบบค่อยเป็นค่อยไปจึงมีความจำเป็นและผู้บริหารต้องทราบถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพยายามให้พวกเขาได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและยึดมั่นกับองค์กรการที่องค์กรมีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถนับเป็นจุดดีและจุดได้เปรียบขององค์กร

ขั้นตอนการตรวจสอบ (Checking) เป็นขั้นตอนการเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผน หรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตามการตรวจสอบ และการประเมินปัญหาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบ และการประเมินการปฏิบัติงานจะต้องตรวจสอบด้วยการปฏิบัติงานนั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน การตรวจสอบ เป็นการประเมินและติดตามการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในองค์กรอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนและเข้าสู่การปฏิบัติงานในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุง และแก้ไขกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและความรับผิดชอบของแต่ละส่วน

ขั้นตอนการปรับปรุง (Action) เป็นขั้นตอนการของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วยการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น นับเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นเพื่อสร้างความก้าวหน้าขององค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในองค์กรจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาพร้อมกันปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เมื่อใดก็ตามที่พบว่าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง มิฉะนั้นจะทำให้กระบวนการประเมินและตรวจสอบจะไร้ผล การปรับปรุงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานเป็นสิ่งจำเป็นกระบวนการประเมินและตรวจสอบจะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงระดับมาตรฐานว่าต่ำเกินไป หรือสูงเกินไป การปรับปรุงแก้ไขจึงต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน การทำงานย่อมมีข้อผิดพลาด แต่ไม่ควรผิดพลาดหลาย

ครั้งเพราะผู้ปฏิบัติงานต้องเรียนรู้จากข้อผิดพลาด และต้องปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถและสิ้นสุดลงด้วยการมอบหมายการทำงานต่าง ๆ^{๓๔}

การนำ PDCA มาปรับใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถทำได้ดังนี้

Plan : ด้านการวางแผน การโฆษณาและประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น การวางแผนประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ขบวนการขั้นหนึ่งในการบริหารงานให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แผนจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการ และวิจารณ์ญาณวินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการโดยถูกต้องและมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนอย่างเรียบร้อยสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนั้น “การวางแผน” ยังเป็นเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม หรือการวางกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา การวางแผนประชาสัมพันธ์ ต้องประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้สามารถวัดผลได้ตามเป้าหมาย กระบวนการพิจารณาการวางแผนมี ๔ ประการ คือ การศึกษาถึง ๑) สาเหตุของปัญหาให้ลึกซึ้งถ่องแท้ ๒) ความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่ามีความรู้สึกอย่างไรกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๓) ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากนโยบายและการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๔) เหตุการณ์ข้างหน้าหรือแนวโน้มในอนาคต

Do : การนำแผนไปปฏิบัติ เมื่อได้จัดทำแผน โครงการ กิจกรรม และตรวจสอบความเป็นไปได้จนแน่ใจแล้ว นำแผนเสนอผู้มีอำนาจตามลำดับเพื่อขออนุมัติงบประมาณดำเนินการตามแผน การปฏิบัติตามแผนนี้จัดเป็นขั้นสำคัญที่สุดของการวางแผนเพราะว่าแผนเป็นเพียงข้อมูลที่มีอยู่ในเอกสาร ถ้าไม่มีการปฏิบัติก็จะไม่เกิดประโยชน์อะไร ในการปฏิบัติตามแผนจะเริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่มีในแผนปฏิบัติการประจำปีตามลำดับของโครงการหรือกิจกรรมก่อนหลัง กำหนดระยะเวลาของการปฏิบัติงานตามแผน เมื่อได้ศึกษางานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานแล้วผู้วางแผนงานจะสามารถคาดคะเนได้ว่า ควรใช้กำลังคนปฏิบัติงานกี่คนและแผนงานดังกล่าวจะใช้เวลาเท่าใดในแต่ละแผนและควรใช้เวลาเท่าใดตลอดแผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติเป็นการบ่งบอกถึงการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิบัติตามแผนและวัตถุประสงค์การดำเนินงานจะต้องคำนึงถึงการประหยัดและให้ผลประโยชน์ที่เหมาะสมโดยใช้ทรัพยากร คน เงินและวัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับจัดสรรเพื่อการดำเนินงานอย่างแท้จริง

Check : การตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นการตรวจสอบที่เน้นผลของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างดำเนินการและหรือที่แล้วเสร็จ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนงบประมาณ ผลผลิต โครงการ กิจกรรม หรือมีมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์เพียงใด โดยให้ความสำคัญกับผลงานที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และการใช้ทรัพยากร ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด และเลือกคณะกรรมการหรือทีมงานในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรม ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร การตรวจสอบการปฏิบัติงาน

^{๓๔} ยุทธนา เกื้อกูล, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”, *คุญวินิพนธ์ปรัชญาคุญบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๖๐).

ตามแผน มีประโยชน์ คือ หากเกิดปัญหาขัดข้องประการใด สามารถแก้ไขได้ทันที หลักการและความสำคัญในการจัดทีมงานตรวจสอบ ควรประกอบด้วยผู้ตรวจซึ่งมีทักษะและความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ กัน การตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Act : ปรับปรุงแก้ไข เมื่อการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้แล้วนั้น กระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โครงการ กิจกรรม อาจพบปัญหาอุปสรรคบ้าง การปรับปรุงแก้ไขจึงต้องเป็นกระบวนการ ที่ต้องนำปัญหาและอุปสรรคเข้าร่วมพิจารณาหาทางแก้ไขร่วมกัน เมื่อได้ข้อสรุปทางแก้ไข จึงนำเสนอผู้บริหาร แก้ไข บันทึกผล นำผลการประเมินมาพัฒนาแผนประกอบด้วยการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์โครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไป และสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการในปีต่อไป^{๓๕}

การบริหารระบบคุณภาพขององค์กรที่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอมาโดยอาศัยแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กรโดยทั่วไป เช่น แนวคิดการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นขั้นตอนการทำงาน ๔ ขั้นตอนหลัก ได้แก่

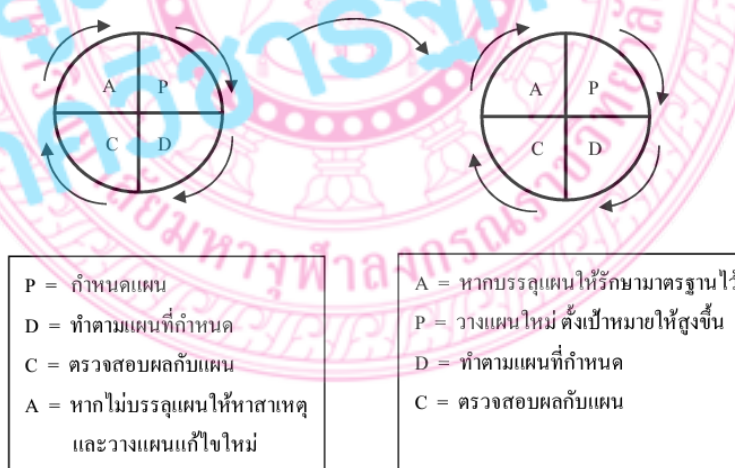
ขั้นที่ ๑ การวางแผน (Plan-P)

ขั้นที่ ๒ การปฏิบัติตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ ๓ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C)

ขั้นที่ ๔ การแก้ไขปัญหา (Act-A)

การทำงานของวงจร PDCA ตามขั้นตอนการปฏิบัติทั้ง ๔ ขั้นตอน จะส่งผลต่อเนื่องกันไม่สิ้นสุด เป็นวงจรที่หมุนเวียนสืบเนื่องกัน ดังแสดงแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ การทำงานของวงจร PDCA^{๓๖}

จากแผนภาพแสดงว่า การบริหารระบบคุณภาพตามแนวคิดข้างต้น คือ การทำงานที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบประเมินผล และมีการปรับปรุง

^{๓๕} พระอริการสุรศักดิ์ สุขุมโล, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๘ - ๙.

^{๓๖} กรมวิชาการ, คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

แก้ไข เป็นวงจรต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสามารถอาศัยแนวคิดการบริหารระบบคุณภาพมาประสมประสานและเลือกสรรกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับนโยบาย และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติและความเหมาะสมกับสถานศึกษา ตลอดจนสภาพ และความต้องการของสังคม^{๓๗}

สรุปได้ว่า การบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) คือ วงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย ๔ ขั้นตอน Plan Do Check Act หรือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรทุกประเภท ธุรกิจทุกรูปแบบ แม้กระทั่งชีวิตประจำวัน ประยุกต์ใช้ได้หลายแง่มุม เช่น การวางแผนพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะทางเทคนิค ไปจนถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ช่วยสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่องค์กร ทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ตัดสินใจง่ายขึ้น และลดความเสี่ยงในการบริหารจัดการองค์กร

ตารางที่ ๒.๓ สรุปการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ณัฐธินพพัชร อ่อนตาม	การพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพบุคลากรทุกคนต้องพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง การบริหารระบบคุณภาพเป็นแนวคิดที่ช่วยพัฒนาองค์กรที่ได้รับการยอมรับของหน่วยงานทั่ว ๆ ไป
สมคิด บางโม	PDCA มี ๔ ขั้นตอนวิธี ๑) Plan การวางแผน ๒) Do การดำเนินงาน การนำแผนไปปฏิบัติ ๓) Check การตรวจสอบประเมินผล ๔) Act การดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไข
ยุทธนา เกื้อกุล	โครงสร้าง PDCA คือ ๑) มีการกำหนด วัตถุประสงค์ วางนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ๒) ดำเนินการไปตามแผนวิธีการ และขั้นตอน ๓) ตรวจสอบแผนการปฏิบัติงาน และ ๔) แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว
พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมมาโล	การนำ PDCA การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีดังนี้ คือ ๑. การวางแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ๒. ทำแผน โครงการกิจกรรม และดำเนินการตามแผน ๓. ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ๔. พิจารณาหาทางแก้ไขร่วมกัน

^{๓๗} ณัฐนียา ห่องกระจก, “แนวทางการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๒).

ตารางที่ ๒.๓ สรุปการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กรมวิชาการ	หลักการจะส่งผลให้ PDCA หมุนเวียนต่อเนื่องกันไม่สิ้นสุด คือ กำหนดแผน ทำตามแผนที่กำหนด ตรวจสอบผลกับแผน หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุและวางแผนแก้ไขใหม่ หากบรรลุแผนให้รักษามาตรฐานไว้ ฯลฯ
ณัฐนียา ห้องกระจก	การบริหารระบบคุณภาพ คือ การทำงานที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบประเมินผล และมีการปรับปรุงแก้ไข เป็นวงจรต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวัง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๒.๒.๑ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติสภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ^{๓๘} เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ เพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น^{๓๙} เป็นการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ที่มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม^{๔๐} เป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น^{๔๑} เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ ซึ่งมี

^{๓๘} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๘), หน้า ๕๓.

^{๓๙} Ceballos Lascurain, Tourism, eco-tourism and protected areas in Kusler, (ed) Eco-tourism and Resource Conservation, Vol 1. Eco-tourism and resource conservation project, (Maryland: The Wildlife Society, 1991), pp. 432-433.

^{๔๐} Elizabeth Boo, Ecotourism: The Potentials and Pitfalls, (Washington D.C.: World Wildlife Fund-US., 1991).

^{๔๑} The Ecotourism Society, The Ecotourism Society's Definition, (Washington D.C.: The Ecotourism Society Newsletter, 1991).

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น^{๔๒} การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้น หมายถึง การปันผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ^{๔๓} เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย^{๔๔} เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในด้านระบบนิเวศของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ธรรมชาติ ป่าไม้ และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดจนคุณค่า ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ฯลฯ ของชุมชนนั้น ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจดีแล้ว นักท่องเที่ยวจึงปรับตัวให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติหรือของชุมชนนั้น ๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม หรือต่อสังคม ต่อชุมชนนั้น ๆ^{๔๕} ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย

๒) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย หรือทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

๓) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นให้นักท่องเที่ยวสัมผัส หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย

๔) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ กลับคืนสู่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

^{๔๒} Western, D., Defining Ecotourism. in K. Lindbergh and D.E. Hawkins (eds.), *Ecotourism: A Guide for Planners & Managers*, (North Bennington Vermont: The Ecotourism Society, 1993), pp. 7-11.

^{๔๓} The Commonwealth Department of Tourism (CDoT), *National Ecotourism Strategy*, (Canberra: Australian Government Publishing Service, 1994).

^{๔๔} เสรี เวชบุษกร, *สวนนันทนาการและสื่อความหมาย*, สำนักอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/npo/htm/Tour/Eco_Tour.html [๓๐ กันยายน ๒๕๖๕].

^{๔๕} พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ, *ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้ง สหกรณ์นำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด (ส.บ.อ.ก.) สหกรณ์บริการนำเที่ยวและอนุรักษ์แห่งแรกของประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร : ปกเกล้า, ๒๕๓๘), หน้า ๓๗.

๕) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะมุ่งเน้นที่คุณค่าธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่งหรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ^{๔๖}

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การป็นผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ^{๔๗} เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น^{๔๘}

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เน้นไปยังการเดินทางศึกษาแหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โดยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะไม่ทำลายระบบสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติให้เสื่อมโทรม อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

ตารางที่ ๒.๔ สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างมีความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ
Ceballos Lascurain	เป็นการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ที่มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

^{๔๖} ยุวดี นีรัตน์ตระกูล, “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”, วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๙) : ๔๕.

^{๔๗} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^{๔๘} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๘) : ๑๐.

ตารางที่ ๒.๔ สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Elizabeth Boo	เป็นการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ที่มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม
The Ecotourism Society	เป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจท้องถิ่น
Western, D.	เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ ซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น
The Commonwealth Department of Tourism (CDOT)	การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษ การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน
เสรี เวชบุษกร	เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย
พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ	เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนคุณค่า ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ ของชุมชนนั้น ๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ
ยุวดี นิรัตน์ตระกูล	สาระสำคัญ คือ ๑) ควรมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๒) ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อร่วมกัน ๓) เน้นให้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับธรรมชาติโดยตรง ๔) ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ ๕) เน้นคุณค่าธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน และการปันผลประโยชน์กลับสู่ชุมชนและท้องถิ่น
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	การท่องเที่ยวและศึกษาแหล่งธรรมชาติ และวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๒.๒.๒ หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและทรงคุณค่าในพื้นที่ โดยนำการจัดการอย่างยั่งยืนและการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่เดินทางไป อีกทั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ ชื่นชมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ อันส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่น รวมถึงการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและให้ประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น^{๔๙} การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นควรจะมีหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวหลายรูปแบบจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาและการสื่อสารความหมายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งที่ยังจำเป็นอยู่ยิ่ง เพื่อสร้างความสำนึกและห่วงใยในธรรมชาติหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ที่ว่ามอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองและการท่องเที่ยว การก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร^{๕๐} ซึ่งหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีหลักการ ดังนี้

๑) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน ซึ่งดำเนินในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ มีการจัดการอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ และช่วยเสริมสร้างการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

๒) เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นลักษณะเด่นทางชีววิทยา กายภาพ และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

๓) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ และให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความประทับใจ และประสบการณ์ที่มีคุณค่าเพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว

๔) เป็นการท่องเที่ยวที่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ไม่เพียงก่อประโยชน์แก่ชุมชนและสภาพแวดล้อม แต่ยังปรับปรุงคุณภาพด้านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ชุมชน ท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการจัดเตรียมข้อมูลความรู้ การบริการ เครื่องอำนวยความสะดวก และผลิตผล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถก่อให้เกิดการสร้างรายได้^{๕๑}

^{๔๙} คมลักษณ์ สงทิพย์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๗).

^{๕๐} พยอ ธรรมบุตร, เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖), หน้า ๔๔.

^{๕๑} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๐), หน้า ๒๓-๒๔.

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มี หลักการที่สำคัญ คือ

๑) จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิมไว้มากที่สุด ไม่ถูกทำลายไป

๒) กระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้พยายามดูแลรักษาและปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวเพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

๓) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นมรดกตกทอดของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้คงสภาพที่ดีต่อไปนาน ๆ^{๕๒}

นักวิชาการหลายท่านว่าได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ควรจะมีหลักการต่าง ๆ ที่สรุปได้ดังนี้

๑) เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียขยะ ตลอดจนการคมนาคม

๒) ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

๓) การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

๔) ในการสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดจากสภาพแหล่งท่องเที่ยว ตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติซึ่งเป็นการลดการไหลออกและรายได้ไปยังต่างประเทศ

๕) ในการวางแผนตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุมควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุดมิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๖) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้น เป็นการทุบหม้อข้าวตัวเอง อย่างไรก็ตามบริษัทนำเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ยาวนานเท่านั้น ถ้ามีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศน์และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์บนเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

^{๕๒} สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๒๗, โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักธรรมศาสตร์และการเมืองราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘๙.

๗) มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เกินขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้^{๕๓}

หลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ครอบคลุม ดังนี้

๑) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature based) เป็นหลักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identical or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในพื้นที่นั้น ๆ

๒) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Management) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsibly Travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคม (no or low impact)

๓) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว

๔) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน (Involvement of local community or people participation) เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยหมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุดท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ^{๕๔}

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรมีหลักการต่าง ๆ ดังนี้

๑) เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น น้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม

๒) ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากร ชุมชนท้องถิ่นและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์

๓) การจัดประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมและพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

๔) ในการสร้างหรือการจัดการใด ๆ ควรยอมรับข้อจำกัดของสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งการลงทุนของต่างชาติ

^{๕๓} อิศรภักดี รินโรตอง และคณะ, “เรื่องรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเมืองเก่าอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ หน่วยงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม, ๒๕๕๒) : ๑๓-๑๔.

^{๕๔} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองวางแผนโครงการ, รายงานสรุปร่างนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗.

๕) ในการวางแผน ตัดสินใจและดำเนินงานตลอดจนการควบคุม ควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด มิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิด และตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๖) มีการจัดการและควบคุมจำนวนของนักท่องเที่ยว ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและไม่เกินความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับได้^{๕๕}

แนวคิดที่เป็นพื้นฐาน หรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุป ได้ดังนี้

๑) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น

๒) เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ และมีการจัดการอย่างยั่งยืนไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ และช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

๓) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ และการให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความประทับใจและประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องทางด้านการอนุรักษ์ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชน ท้องถิ่น ตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

๔) เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในภาคบริการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น มากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ ๆ ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ประกอบการหรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น^{๕๖}

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นมีหลักการที่สำคัญ คือ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีความยั่งยืน การท่องเที่ยวนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ หรือส่งผลกระทบน้อยที่สุด มีการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวนั้นมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาอนุรักษ์ และตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

^{๕๕} กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๑), หน้า ๕.

^{๕๖} สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ และครรชนี เอมพันธุ์, แนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๓๐.

ตารางที่ ๒.๕ สรุปหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
คมลักษณ์ สงทิพย์	เป็นการนำการจัดการอย่างยั่งยืนและการมีจิตสำนึก รับผิดชอบมาใช้เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อ การเรียนรู้ ขึ้นชมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่
พยอม ธรรมบุตร	หลักการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม ต้องนำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาและการสื่อสารก่อให้เกิดการ กระจายรายได้ นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน	มีหลักการ คือ ๑) มีความยั่งยืน ๒) อาศัยสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ ๓) มีการเรียนรู้ ๔) มีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หลักการที่สำคัญ คือ ๑) ต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากร ๒) กระตุ้นจิตสำนึกในการดูแลรักษาและปกป้อง ๓) ให้ ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญ
อิศรัญญ์ รินไธสง และคณะ	ควรจะมีหลักการ คือ ๑) ไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อม โทรม ๒) ทำให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว ๓) สร้าง ประสบการณ์และการศึกษา ๔) ยอมรับในข้อจำกัด ๕) มี ส่วนร่วมจากภายในและภายนอกชุมชน ๖) จัดทำธุรกิจที่ ถูกต้องเหมาะสม ๗) มีการจัดการและควบคุมนักท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	หลักการ คือ ๑) เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ๒) มีการจัดการอย่างยั่งยืน ๓) เป็นมี กระบวนการเรียนรู้ ๔) มีส่วนร่วมของชุมชน
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	หลักการ คือ ๑) ไม่เกิดความเสื่อมโทรม ๒) มีประโยชน์ต่อ ทรัพยากร ชุมชน และอุตสาหกรรม ๓) นักท่องเที่ยวมี ความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ ๔) ยอมรับข้อจำกัดของ สภาพแหล่งท่องเที่ยว ๕) ชุมชนมีส่วนร่วมมาก ๖) ควบคุม จำนวนของนักท่องเที่ยว ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
สุรเชษฐ์ เชษฐมาส และคณะ	หลักการโดยสรุป คือ ๑) มีแหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ๒) มีความรับผิดชอบต่อ และการจัดการที่ ยั่งยืน ๓) มีกระบวนการเรียนรู้ และให้การศึกษา ๔) นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในท้องถิ่นและระดับประเทศ

๒.๒.๓ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ครอบคลุมลักษณะพื้นฐานองค์ประกอบหลัก ๔ ด้าน ประกอบด้วย พื้นที่การท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรม กระบวนการ และการมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก (Key elements) ดังนี้

๑) องค์ประกอบหลักด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity of authentic or endemic or unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Ecosystem) ในพื้นที่ของแหล่งนั้น ๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่ จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

๒) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึง การอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกัน กำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (sustainable management tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

๓) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education - based)

๔) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีค่านึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of Local community or people participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องจนเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation - Based tourism)^{๕๗}

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลาย ด้อยคุณค่าลงไปก็มีอยู่สูง ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็น ในการปกป้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความต้องการของคนทั่วไปจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น ประชาชน

^{๕๗} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๒-๓.

ในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วยวิธีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นมักจะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation programs) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation center) ในแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการหรือแผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือทางเดินป่าที่ให้บริการในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

๒) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรก กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourist)! มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่าง ๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย และมักจะไม่สนใจความสะดวกสบาย เช่น การเดินทางท่องเที่ยวแบบชายหาด พักตามรีสอร์ทหรือโรงแรมที่หรูหรา กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ่งซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวและได้รับความพึงพอใจกลับไป

๓) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจ และชุมชนท้องถิ่น ที่ตั้งอยู่ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์หรือองค์ประกอบที่สำคัญของการส่งเสริม และจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมต่ำ (Low scale - low impact tourism development) การเป็นมัคคุเทศก์ (Tour guides) การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น จากการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าจะช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้นในระยะยาว จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ และลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติลง ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนร่วมระดับประเทศอีกด้วย^{๕๘}

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วยหลักการ ๔ ประการ คือ

^{๕๘} ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้, (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๓-๕.

๑) Ecologically Sensitive หมายถึง จิตสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งผู้ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อ ได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพื้นที่ นักท่องเที่ยว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องนำส่วนประกอบ (Component) ในเรื่องความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศและจิตสำนึกเข้ามาเป็นแนวทางในการจัดการ

๒) Low Impact หมายถึง ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมน้อยที่สุด ซึ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ (Mass tourism) ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดผลกระทบค่อนข้างสูง ดังนั้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องคำนึงถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ทั้งนี้รวมถึงไม่ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดใหญ่ ถาวร หรือมีปริมาณค่อนข้างมาก ควรจะเน้นสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก มีความสะดวกสบายพอสมควรสอดคล้องผสมกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม

๓) Education หมายถึง จะต้องให้บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้นักท่องเที่ยวให้มีความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ คู่มือศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ โดยจะต้องฝึกอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ระบบนิเวศและธรรมชาติ ให้มากขึ้น

๔) Local benefit หมายถึง การกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรง และทางอ้อม คือ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ผู้นำทาง รวมทั้งการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้วย^{๕๙}

โดยทั่วไปการวางแผนการท่องเที่ยว ซึ่งรวมไปถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ ดังนี้

๑) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Nature Resource Tourism) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศน์ (First Hand Ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จึงมักปรากฏอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Nature Attractions) และตัดขาดจากโลกภายนอก (Solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้สัมผัสที่บ้าน ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น (Destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจเหล่านี้อาจเป็นความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้น สภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Destination) แหล่งท่องเที่ยวทาง

^{๕๙} สุรเชษฐ์ เชษฐมาต, *ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๔-๑๖.

ศาสนา ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี (Historical, Archaeological and Religious Destination) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (Art, Culture and Traditional Destination)^{๖๐}

๒) นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถจำแนกได้เป็น ๔ ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทที่ ๑ นักท่องเที่ยวแบบห้าวกะทิ (Hard-Core Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะที่เที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ ๒ นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปเที่ยวสถานที่ธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะได้รู้ได้เข้าใจในธรรมชาติ หรือ ประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ ๓ นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (Mainstream Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลก ๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลาในรวันดา (Rawanda Gorila Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่น ๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ ๔ นักท่องเที่ยวธรรมชาติตามโอกาส (Casual Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติเพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมที่ตนได้เลือกไป^{๖๑}

นอกจากนี้ ลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ^{๖๒}

๓) การตลาด การตลาดนับเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยวโดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในเชิงการตลาดจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีลักษณะอย่างไร โดยให้ข้อมูล และสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (Expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้เหมาะสมกับความสนใจ และตรงตามความต้องการของตนเองหรือไม่ ดังนั้น จึงเห็น ได้ว่าการตลาดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกสรรประเภทและคุณภาพของนักท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative Tourism) อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งส่วนใหญ่งานด้านการ ส่งเสริมการตลาดเป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๔) การบริการการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการบริการที่เน้นการ ให้ข้อมูลข่าวสาร และการบริการเพื่อให้

^{๖๐} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^{๖๑} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๐), หน้า ๔-๖.

^{๖๒} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๙.

นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ^{๖๓}

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ๔ คือ ๑) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นและการท่องเที่ยวต้องมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้อยที่สุด ๒) นักท่องเที่ยว หรือชาวบ้านในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ๓) การตลาด การบริหารจัดการ หรือการสร้างการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อองค์กร และ ๔) การบริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมา

ตารางที่ ๒.๖ สรุปองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	องค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย พื้นที่การท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรม กระบวนการ และการมีส่วนร่วม
ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	องค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ๑) สร้างจิตสำนึก ๒) ความพึงพอใจ และ ๓) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
สุรเชษฐ์ เชษฐมาลี	องค์ประกอบ คือ ๑) ความรับผิดชอบ ๒) ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้อยที่สุด ๓) มีบริการข้อมูล ๔) มีการกระจายรายได้
ดร.ชนี เอมพันธ์ และคณะ	องค์ประกอบ คือ ๑) ทรัพยากรท่องเที่ยว ๒) นักท่องเที่ยว ๓) การตลาด และ ๔) การบริการการท่องเที่ยว
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	ลักษณะนักท่องเที่ยวที่ดีต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	องค์ประกอบนักท่องเที่ยวที่ดี คือ ๑) นักท่องเที่ยวแบบหัวกะทิ ๒) นักท่องเที่ยวแบบอุทิศตน ๓) นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก และ ๔) นักท่องเที่ยวตามโอกาส

๒.๒.๔ การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการจัดการที่ประสานการจัดการด้านต่าง ๆ ภายใต้หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และองค์ประกอบเชิงระบบของการท่องเที่ยว กระบวนการจัดการจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และชัดเจน^{๖๔} ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

^{๖๓} ดร.ชนี เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาลี, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, ๒๕๓๙), หน้า ๓๐-๓๑.

^{๖๔} แวดอดีตีเยาะ มะรอมแม, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดปัตตานี ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหาร การพัฒนาลิ่งแวดล้อม, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๖๐), หน้า ๗.

๑) การจัดการด้านแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาความคิด และความสามารถ^{๖๕} เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์^{๖๖} เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องหรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรม^{๖๗} เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และเป็นผลจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พืชยาต่าง ๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ^{๖๘}

การจัดการด้านแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการวัดให้มีสถานที่เด่น สวยงาม ไม่ซ้ำกับสถานที่ใด และมีป้ายบอกประชาสัมพันธ์แผ่นพับ ความเป็นมาของสถานที่นั้น ๆ อย่างชัดเจน พร้อมทั้งยังมีการอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ การจัดการด้านแหล่งเรียนรู้ควรเป็นไปตามหลักสี่ปายะ คือ อาวาสสี่ปายะ (Suitable Abode) มีอาคารแสดงศิลปวัฒนธรรม โคจรสี่ปายะ (Suitable Resort) การเดินทางระหว่างอาคารสะดวก ภัตตาคารสี่ปายะ (Suitable Speech) มีมีคฤหาสน์คอยให้คำแนะนำ บุคคลสี่ปายะ (Suitable Person) มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ โภชนาสี่ปายะ (Suitable Food) มีข้อมูลที่ครบถ้วน อุตุนี่ปายะ (Suitable Climate) สะอาด ไม่รกรุงรัง มองแล้วสบายตา อิริยาปสี่ปายะ (Suitable Posture) มีขนาดพอเหมาะ ดูแล้งง่าย^{๖๙}

วัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่าทางพระพุทธศาสนาที่คนไทยและชาวต่างประเทศไปท่องเที่ยวในบริเวณวัดเพื่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ของคนไทยกับชาวต่างชาติมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยคนไทยนิยมไปกราบพระในวัดสำคัญ ๆ และไปทำบุญด้วย โดยมีความหวังจะให้ชีวิตมีความสุข เจริญในหน้าที่การงาน บางคนถึงกับต้องไปเที่ยวกราบไหว้พระ ๙ วัด ในขณะที่ชาวต่างชาติมาเรียนรู้ในวัดมุ่งมาศึกษาศิลปะสวย ๆ งาม ๆ มาศึกษาหาความรู้ในแง่มุมเชิงวัฒนธรรม และคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการเชื่อมโยงวิถีชีวิตคนไทย การดำเนินชีวิตและวิถีคิดของคนไทยก็เรียนรู้ได้จากความเชื่ออันนี้แหละด้วยเหตุนี้ วัดจึงเป็นสถานที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

วัดมีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากมายทั้งทางวัตถุและคุณธรรม เช่น ด้านเกจิอาจารย์ ด้านรูปเคารพและวัตถุมงคล ด้านสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม และด้านสถานที่ปฏิบัติธรรม นอกจากนั้นก็มีแหล่งนักปราชญ์ราชบัณฑิตหลากหลายสาขาที่เป็นภูมิปัญญาของไทยและวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า เพราะเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรม มีทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม บางทีนักท่องเที่ยวคิดไม่ออกก็ได้แค่เพียงมาวัดเพื่อถ่ายรูปสวยงาม ชาวต่างชาติจำนวนมาก

^{๖๕} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

^{๖๖} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

^{๖๗} ชนาธิป พรกุล, รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๕๓

^{๖๘} อารี พันธุ์มณี, จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : ไยโหมเอ็ดดูเคท, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๖.

^{๖๙} พระเอกลักษณ์ อชิโต และคณะ, “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓) : ๑๒๗-๑๓๐.

ที่มีพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรมต่างหากก็มาเพียงแค่ถ่ายรูป คนไทยบางกลุ่มมาก็ไม่ได้สร้างเสริมปัญญา เพราะไม่เกิดการเรียนรู้

วัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้โดยผ่านวัฒนธรรมทางสังคม ๓ ประการ ได้แก่

๑. การเรียนรู้ที่วัดเกี่ยวกับพุทธศิลป์วัตถุต่าง ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ สถูปเจดีย์ ปราสาทหรือพระปรางค์ในประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันล้วนมีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนา ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากอินเดียแทบทั้งสิ้น

๒. โบราณวัตถุสถานและศาสนาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน

๓. แหล่งการศึกษา วัดบางวัดมีกิจกรรมให้ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรม เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้วมรกต) วัดพระเชตุพลวิมลครราม (วัดโพธิ์) วัดอรุณราชวรวิหาร และวัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ และวัดอีกมากมายโดยแบ่งเป็นวัดหลวงและวัดราษฎร์ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด วัดเหล่านี้ล้วนเป็นวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจมาก^{๗๐}

๒) การจัดการด้านภูมิทัศน์

การจัดการด้านภูมิทัศน์ หมายถึง การจัดการวัดให้มีสถานที่อันสงบ เพื่อกล่อมเกลาคิดใจของประชาชนให้หันมาเข้าวัด และยังคำนึงถึงความสะดวกสบายแก่ผู้ที่เข้ามาภายในวัด มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร พร้อมทั้งมีสถานที่ที่สะอาด สวยงาม มีต้นไม้ร่มรื่น และสรรหาความสมบูรณ์ เช่น แหล่งของกิน ของฝากและของที่ระลึก เพื่อบริการการท่องเที่ยว การจัดการด้านภูมิทัศน์ตามหลักสัปปายะ คือ อาวาสสัปปายะ (Suitable Abode) จัดภูมิทัศน์รอบอาคารให้ได้ตามหลัก ๕ ส. โคจรสัปปายะ (Suitable Resort) มีไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม ภัตตสัปปายะ (Suitable Speech) มีป้ายประชาสัมพันธ์บุคคลสัปปายะ (Suitable Person) มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด โภชนสัปปายะ (Suitable Food) มีร้านค้าบริการ อุตุสัปปายะ (Suitable Climate) อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่ร้อนจนเกินไป อิริยาปลสัปปายะ (Suitable Posture) มีที่นั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ^{๗๑}

หนึ่งในแนวคิดในการจัดการภูมิทัศน์วัดไทยเพื่อความเจริญศรัทธา สามารถอ้างอิงได้จากสิ่งที่เรียกว่า “สัปปายะ” โดยหลักธรรมชาตินี้ทั่วไปถือว่าสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ต่อความเป็นอยู่ของบุคคล ต่อความเสื่อม ความเจริญของบุคคล ถ้าบุคคลอาศัยอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในชีวิตได้มาก ในทางการประพฤติวัตรปฏิบัติธรรมก็เช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติวัตร ปฏิบัติธรรม เรียกว่า “สัปปายะ” และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติปฏิบัติทางจิต เรียกว่า “อัสัปปายะ”^{๗๒}

หลักสัปปายะ ๗ คือ สิ่งที่สวยงาม สิ่งที่เหมาะสม สิ่งที่เกิดกุศล สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งไว้

^{๗๐} พระครูโสภิตปัญญากร, “บทบาทของวัดในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม”, วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๕) : ๘๔-๘๕.

^{๗๑} พระเอกลักษณ์ อธิโต และคณะ, “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓) : ๑๒๘-๑๓๐.

^{๗๒} ม.ม. (ไทย) ๑๗/๗๑๓/๑๓.

ในวิสุทธิมรรคสำหรับการปฏิบัติธรรมเพื่อละอาพาธทางใจและมีคุณประโยชน์เกื้อกูลต่อการบำบัดรักษาโรคทางกายได้ ประกอบด้วย ๗ ประการ ดังนี้

๑. อาวาสสัปปายะ หมายถึง ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม เช่น ไม่พลุกพล่านจอแจ
๒. โคจรสัปปายะ หมายถึง ที่หาอาหาร ที่เที่ยวบิณฑบาตที่เหมาะสม เช่น มีหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ไกลไม่ไกลเกินไป
๓. ภัตตสัปปายะ หมายถึง การพูดคุยที่เหมาะสม
๔. บุคคลสัปปายะ หมายถึง บุคคลที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น มีท่านผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญาเป็นที่ปรึกษาเหมาะสม
๕. โภชนสัปปายะ หมายถึง อาหารที่เหมาะสม เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉ้นไม่ยาก

๖. อุตุสัปปายะ หมายถึง ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาวเกินไป ไม่ร้อนเกินไป

๗. อิริยาปถสัปปายะ หมายถึง อิริยาบถที่เหมาะสม เช่น บางคนถูกกับจงกรม บางคนถูกกับนั่ง ตลอดจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี^{๗๓}

ในส่วนที่เกี่ยวข้องอาจกล่าวถึงสัปปายะที่หนึ่ง อาวาสสัปปายะ ที่อยู่เป็นที่สบาย คือ ทำวัดให้เป็นอาราม เป็นรมณีสถาน รื่นรมย์เจริญตาเจริญใจแก่ผู้พบเห็น เป็นศูนย์กลางของชุมชนด้านจิตใจที่ตั้งวัดไม่ไกลไม่ไกลจากชุมชนเกินไป มีการแบ่งเขตพุทธาวาส สังฆาวาสชัดเจนเป็นส่วน หากวัดได้มีการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ร่มรื่นดูเป็นธรรมชาติ นับว่าเหมาะกับสภาพภูมิอากาศที่ร้อนชื้นอย่างประเทศไทย ส่วนบางวัดตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมเป็นทุนเดิม เช่น ภูเขา ลำธาร สวน ป่า ได้เน้นเรื่องความสะอาด หรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยสม่ำเสมอ เท่ากับว่าได้สร้างความสุขเพิ่มขึ้นแก่ผู้พบเห็นเมื่อมีที่อยู่สบายต้องคำนึงถึงการกินอาหาร ในสมัยก่อนเป็นหน้าที่ของพระภิกษุเทศปัจจุบันเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส การจัดสวัสดิการด้านอาหารจึงควรเป็นภาระของฝ่ายสาธารณูปการรวมเรื่องต่าง ๆ เช่น การกำหนดเส้นทางโคจรบิณฑบาต ควรแบ่งเป็นสาย มีการเปลี่ยนเวรกันเพื่อเจริญศรัทธาของผู้ทำบุญและป้องกันการติดในตัวของบุคคล มีการจัดฉันรวมกันเป็นที่แห่งเดียว เพื่อประโยชน์คือทำให้เกิดความเป็นธรรมในอดิเรกกลาก ขจัดความขัดแย้งในการแสวงหาอุปฐาก ก่อให้เกิดความสามัคคีธรรมเป็นที่เจริญศรัทธาของผู้ถวายและสามารถแนะนำอบรมได้ง่ายในเวลาก่อนและหลังอาหาร มีเจ้าหน้าที่รับนิมนต์ และทำหน้าที่แจกจ่ายการนิมนต์ให้ทั่วถึงโดยความเป็นธรรมหรือจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์สวัสดิการด้านอาหารในยามขาดแคลน บุคคลสัปปายะ บุคคลเป็นที่สบาย คำนึงถึงเรื่องบุคคลที่อยู่ภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเจริญและความเสื่อมของศาสนา บุคคลในวัดแบ่งออกเป็นพระภิกษุ สามเณร อุบาสกอุบาสิกาหรือแม่ชี และเด็กวัด วัดใดดีหรือไม่ดี มีผู้บอกว่าให้ดูจากบุคคลทั้ง ๔ ประเภทนี้ ควรจัดที่อยู่อาศัยของบุคคลแต่ละประเภทให้เหมาะสมตามสถานภาพ การติดต่อกันควรกำหนดเวลาสถานที่ ที่อยู่ของเด็กวัดควรสะอาดและมีระเบียบ มีการวาง

^{๗๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๗, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๒๐๙.

กฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติพร้อมบทกำหนดโทษและควรกำหนดวันให้มีการพัฒนาวัดร่วมกัน^{๗๔}

๓) การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน

การบริการการท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และการบริการเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ^{๗๕} การท่องเที่ยวจะต้องมีบริการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ คู่มือศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ โดยจะต้องฝึกอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิเวศวิทยา ระบบนิเวศและธรรมชาติให้มากขึ้น^{๗๖}

การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน หมายถึง การจัดการวัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาทำงานในวัดนั้น ๆ และมีความจำเป็น จัดงบประมาณในการจัดการให้เหมาะสม พร้อมทั้ง เตรียมวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มายังสถานที่นั้น และมีการจัดการที่เป็นระบบ มีการวางแผน แบ่งงานและหน้าที่อย่างชัดเจน การจัดการด้านการบริการพื้นฐานตามหลักสัปปายะ คือ อาวาสสัปปายะ (Suitable Abode) จัดบริการขั้นพื้นฐานให้เพียงพอ และเหมาะสม โคจรสัปปายะ (Suitable Resort) ทางเดินมีราวจับ ไม่ลื่น ภัตตสัปปายะ (Suitable Speech) มีเสียงตามสาย บุคคลสัปปายะ (Suitable Person) มีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก โภชนสัปปายะ (Suitable Food) มีน้ำดื่มจำหน่าย อุตสัปปายะ (Suitable Climate) มีพัดลม มีเครื่องปรับอากาศ อิริยาพลสัปปายะ (Suitable Posture) มีโต๊ะ เก้าอี้ หรือม้านั่ง^{๗๗}

การให้บริการ คือ การกระทำที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลคนหนึ่ง นำเสนอต่อหน่วยงานอีกแห่งหนึ่งหรือบุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้และไม่เป็นผลให้เกิดความเป็นเจ้าของในสิ่งใด สินค้าและบริการอาจเกี่ยวข้อง หรืออาจไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตภัณฑ์ แต่เป็นกิจกรรม ผลประโยชน์ หรือความพึงพอใจที่สนองต่อความต้องการของลูกค้า ทางกายภาพ และสามารถสรุปลักษณะงานบริการที่สำคัญได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. ไม่สามารถจับต้องได้ (intangibility) บริการที่ไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้นกิจการต้องหาหลักประกันที่แสดงถึงคุณภาพและประโยชน์จากบริการ ได้แก่

^{๗๔} วสุ โปษะนันท์, “การจัดการภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมของวัดไทยให้เกิดความเจริญศรัทธา : จากอดีตสู่ปัจจุบัน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘) : ๑๖-๑๘.

^{๗๕} ดร.ชนิ เอ็มพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาส, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, ๒๕๓๔), หน้า ๓๑.

^{๗๖} นันทรัตน์ ทองมีเพชร, “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาชุมชนลีเล็ด ตำบลลีเล็ด อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖.

^{๗๗} พระเอกลักษณ์ อชิโต และคณะ, “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓) : ๑๒๘-๑๓๐.

๑.๑ สถานที่ (place) ต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความสะดวกให้กับผู้ที่มาใช้บริการ

๑.๒ บุคคล (people) พนักงานบริการต้องแต่งตัวให้เหมาะสม บุคลิกดี พุดจาดี เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและเกิดความเชื่อมั่นว่าบริการจะดีด้วย

๑.๓ เครื่องมือ (equipment) อุปกรณ์เกี่ยวข้องกับการให้บริการมีประสิทธิภาพ ให้บริการรวดเร็วและให้ลูกค้าพอใจ

๑.๔ วัสดุสื่อสาร (communication material) สื่อโฆษณาและเอกสารการโฆษณาต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับลักษณะของการบริการที่เสนอขายและลักษณะของลูกค้า

๑.๕ สัญลักษณ์ (symbols) ชื่อ หรือเครื่องหมายตราสินค้าที่ใช้ในการบริการ เพื่อให้ผู้บริโภคเรียกได้ถูกต้อง และสื่อความหมายได้

๑.๖ ราคา (price) การกำหนดราคา ควรเหมาะสมกับระดับการให้บริการที่ชัดเจนและง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่แตกต่าง

๒. ไม่สามารถแบ่งแยกการให้บริการ (inseparability) การให้บริการเป็นทั้งการผลิต และการบริโภคในขณะเดียวกัน ผู้ขายแต่ละรายจะมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถให้คนอื่นให้บริการแทนได้ เพราะต้องผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน ทำให้การขายบริการอยู่ในวงจำกัดในเรื่องของเวลา

๓. ไม่แน่นอน (variability) ลักษณะของการบริการไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้ขายบริการจะเป็นใคร จะให้บริการเมื่อใด ที่ไหน อย่างไร

๔. ไม่สามารถเก็บไว้ได้ (perishability) การให้บริการไม่สามารถเก็บไว้ได้เหมือนสินค้าอื่น ๆ ดังนั้น ถ้าลักษณะความต้องการไม่แน่นอน จะทำให้เกิดปัญหาหรือบริการไม่ทันหรือไม่มีลูกค้า

ดังนั้น การบริการที่ดีควรมี ๕ ลักษณะที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ ไม่สามารถจับต้องได้ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ไม่แน่นอน สูญสลาย และไม่มีเจ้าของ ดังนี้

๑. ไม่สามารถจับต้องได้ โดยทั่วไปเชื่อว่าบริการไม่สามารถสัมผัสหรือ มองเห็นได้ อย่างไรก็ตามจากมุมมองของลูกค้า การบริการจะต้องผ่านการเผชิญหน้ากันระหว่าง องค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม และไม่เป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น ในบริการรถไป พั่วไป การเดินทางของ ผู้โดยสารจะแจ้งโดยใช้ตารางเวลาที่ มีสีสันในสำนักงานขายตั๋ว การเรียกขึ้นรถ บ้ายบนขานชาลาที่ นำไปสู่รถไฟ การตกแต่งภายในของรถไฟ และเบาะนั่งแสนสบาย ซึ่งไม่เพียงแต่จับต้องได้ แต่ยังดึงดูด ความรู้สึกที่จับต้องไม่ได้ด้วย

๒. ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากเป็น กระบวนการของการผลิตและการบริการได้ ระบบบริการสร้างคุณค่าให้กับทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการในระหว่างที่โต้ตอบกันไปมา เรียกว่าทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการต่างก็เป็นผู้ใช้บริการ

๓. ไม่แน่นอน ความไม่แน่นอนเกิดจากความไม่สามารถจับต้องได้และไม่สามารถ แยกออกจากกันได้ มันแสดงถึงประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครที่ผู้รับบริการรู้สึกระหว่างโต้ตอบกับระบบบริการ ความไม่แน่นอนสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความคุ้นเคยกับบริการ บุคลิกภาพ ความคาดหวัง และอิทธิพลจากเพื่อนลูกค้า

๔. สูญสลาย ในการบริการ ผู้บริโภคมีความอ่อนไหวต่อเวลา กิจกรรมของมนุษย์ เมื่อเวลาผ่านไปเป็นตัวขับเคลื่อนระบบบริการ กิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่าง

พนักงานด้วยตนเอง พนักงานและลูกค้า ลูกค้าและสื่อการบริการโดยรอบ ที่สนับสนุนการบริการถูกผลิตและใช้อย่างต่อเนื่องผ่านการบริการที่แตกต่างกัน

๕. ไม่มีเจ้าของ เมื่อมีการบริการ จะไม่มีการโอนถ่ายความเป็นเจ้าของให้กับ ผู้ใช้บริการ แต่การบริการจะมีความหลากหลาย ทั้งสำหรับผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ความเป็นเจ้าของไม่ใช่หัวใจของการบริการ เนื่องจากการบริการจะมีการแลกเปลี่ยนคุณค่าที่ไม่เหมือนกับการบริโภคสินค้า^{๗๘}

๔) การจัดการด้านความปลอดภัย

การจัดการด้านความปลอดภัย หมายถึง การจัดการวัดให้มีการใช้เทคโนโลยีตรวจสอบถึงความปลอดภัย ตั้งแต่กล้องวงจรปิด เครื่องสแกนวัตถุสงสัย และยังคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ มีการบริการทั่วถึงในทุก ๆ ด้าน การจัดการด้านความปลอดภัยตามหลักสัปปายะ คือ อาวาสสัปปายะ มีระบบรักษาความปลอดภัยสูง เช่น มีกล้องวงจรปิด มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โคจรสัปปายะ การเดินทางระหว่างอาคารมีความปลอดภัย ภัตตสัปปายะ มีคำแนะนำ หรือมีคนคอยแนะนำ บุคคลสัปปายะ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โภชนสัปปายะ น้ำดื่มสะอาดได้มาตรฐาน อุตุสัปปายะ มีป้ายประชาสัมพันธ์ อิริยาปสัปปายะ โต๊ะ เก้าอี้ หรือม้านั่งมีความมั่นคงแข็งแรง^{๗๙}

“การท่องเที่ยว” เป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก แต่เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการขยายตัว สิ่งก็ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คืออุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การหลอกลวงนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ จากกลุ่มมิจฉาชีพก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ปัญหาในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น มีผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยและการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศ รวมทั้งการจ้างงานในภาคธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจเชื่อมโยง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ^{๘๐}

ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง บางประเทศได้ใช้นโยบายความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นจุดแข็งเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวจะเลือกมาท่องเที่ยวในประเทศที่มีมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวที่ดี ถึงแม้ว่าจะเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบกับการท่องเที่ยว แต่ถ้าสามารถบริหารจัดการสถานการณ์นั้นได้ดีก็จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นและกลับมาท่องเที่ยวต่อได้ ความปลอดภัย

^{๗๘} วรสิริญา ศุภธนโชติพงศ์, “คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการซ้ำของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน กรณีศึกษาพื้นที่ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ภาค ๒๐๓”, วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒).

^{๗๙} พระเอกลักษณ์ อชิโต และคณะ, “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓) : ๑๒๘-๑๓๐.

^{๘๐} กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/tourist/download/article/article_20171128144640.pdf [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

ในการท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนจะต้องทำงานบูรณาการร่วมกันเพื่อให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงพัฒนามาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ

ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ดีมีการบริหารจัดการเมื่อเกิดภาวะวิกฤตได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งผลกระทบลักษณะด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ดีขึ้น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในประเทศไทยและเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ประเทศไทยมีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นต่อไป^{๔๑}

ความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจก่อนการเดินทางและความพึงพอใจระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพราะจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวคือการได้รับประสบการณ์ใหม่ที่ไม่เคยได้รับมาก่อน เมื่อวางแผนเดินทางท่องเที่ยวแล้วจึงต้องเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าประสบการณ์ที่จะได้รับ ราคา และความเสี่ยงจากความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไม่มีความคุ้นเคย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยต้องการความมั่นคงในชีวิตและความปลอดภัยในทรัพย์สิน หากแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านนี้ให้กับนักท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวย่อมไม่ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวหรือไม่ประทับใจต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ความปลอดภัยและความมั่นคงในการท่องเที่ยวจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ^{๔๒}

การจัดการและดูแลความปลอดภัย รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนซึ่งแต่ละภาคส่วนจะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการจัดการและดูแลนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมจำเป็นต้องประสานการทำงานร่วมกัน โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน ผู้ดำเนินการในการจัดการดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวโดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับรัฐ ระดับกลุ่ม และระดับปัจเจก ซึ่งมีขอบเขตและระดับของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในแต่ละขอบเขต ทั้งนี้การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายสร้างระบบและโครงสร้างที่จำเป็นเพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในสถานะที่พร้อมตอบสนองต่อทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

^{๔๑} สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=56340&filename=index [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^{๔๒} สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ม.ป.ป.), **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.jpp.moi.go.th/media/files/25_01_59.pdf [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

ตารางที่ ๒.๗ ขอบเขตหน้าที่ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการดูแลความปลอดภัย

ผู้ดำเนินการ	ขอบเขตหน้าที่หลัก	ผู้ปฏิบัติการ
ระดับรัฐ	ความมั่นคงของรัฐและระดับชาติ	ทหาร ตำรวจ
ระดับกลุ่ม	ความปลอดภัยของชุมชน	
	ความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม	ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ
ระดับปัจเจก	ความปลอดภัยของแต่ละบุคคล	ชุมชนในท้องถิ่น
	ความปลอดภัยเกี่ยวกับการทำงาน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : รัฐสภา มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๖๒^{๘๓}

แนวทางการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม ดังนี้

๑. ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจะยังเกิดขึ้นต่อไปในแหล่งท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีความพยายามทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนในการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เพราะภัยที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวมักเกิดขึ้นจากสาเหตุที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่สามารถควบคุมได้โดยตรง เช่น เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เกิดขึ้นจากมนุษย์ที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นนั้น ดังนั้นจึงควรยอมรับว่าในทางปฏิบัติแล้ว ไม่สามารถกำจัดภัยต่าง ๆ ได้หมดทั้งสิ้น

๒. แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะไม่สามารถป้องกันการเกิดภัยได้ทั้งหมด แต่ก็สามารถเตรียมการรับมือสถานการณ์นั้นได้ โดยผ่านการวางแผนการจัดการในภาวะวิกฤตเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อนักท่องเที่ยว ชุมชน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

๓. เหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ย่อมส่งผลกระทบในทางลบกับแหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะมีระดับความรุนแรงของผลกระทบต่างกันโดยขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยประกอบกัน

๔. ภาคเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบหลักในการป้องกันและลดการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนภาครัฐมีความรับผิดชอบหลักในการสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว

๕. วิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุดในการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยและความมั่นคงในแหล่งท่องเที่ยวคือการร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างนักท่องเที่ยว ชุมชน อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และรัฐบาล

๖. ผลกระทบจากเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยและความมั่นคงไม่ได้จำกัดเฉพาะในพื้นที่เกิดเหตุเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบไปถึงพื้นที่อื่นด้วย จึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่ดีเพื่อป้องกันความเสียหายและผลกระทบในพื้นที่อื่น

๗. นักท่องเที่ยวต้องได้รับการแจ้งข้อมูลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงวิธีการหลีกเลี่ยงและการป้องกันภัยต่าง ๆ ในระหว่างท่องเที่ยว

^{๘๓} รัฐสภา, มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๖๒, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=56340&filena me=index [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

๘. รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยจะต้องทำงานใกล้ชิดร่วมกับสื่อมวลชน^{๘๔}

กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ได้จัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ” เพื่อยกระดับ มาตรฐานความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพในระดับสากล เป็นการเพิ่มศักยภาพด้าน การท่องเที่ยวไทย แผนยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาทรัพยากรและระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

๑. การเพิ่มจำนวนตำรวจท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายอาสาสมัครความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความจำเป็น

๒. การพัฒนาศักยภาพทางด้านภาษา การสื่อสาร และกฎหมาย สำหรับตำรวจท่องเที่ยว และเจ้าพนักงานขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

๓. การออกแบบและจัดตั้งระบบการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

๔. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับภัยที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและระบบสารสนเทศ เพื่อการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

๕. การสร้างกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้าง ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยสำหรับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

๖. การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ ท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยว และธุรกิจบริการการท่องเที่ยว

๑. ส่งเสริมการจัดทำแผนป้องกันและจัดการความปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ ในจังหวัดท่องเที่ยว หลัก

๒. เพิ่มศักยภาพอุปกรณ์และเครื่องมือเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวในพื้นที่

๓. เพิ่มศักยภาพการเฝ้าระวังภัยต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ

๔. การพัฒนาหรือปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยสำหรับธุรกิจที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และการตรวจสอบกำกับดูแลให้ธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวปฏิบัติตามเกณฑ์ดังกล่าว อย่างเคร่งครัด

๕. การพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของพนักงานขับยานพาหนะที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

๖. การสร้างจิตสำนึกและการพัฒนาศักยภาพการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ให้แก่ประชาชนและธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อ

^{๘๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๐-๓๒.

คุ้มครองความปลอดภัยนักท่องเที่ยวจากอาชญากรรมและการหลอกลวงเอาเปรียบ

๑. การส่งเสริมให้ธุรกิจบริการในแหล่งท่องเที่ยวประกอบธุรกิจตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๒. การเพิ่มมาตรการลงโทษสำหรับบุคคลหรือธุรกิจที่ประกอบอาชญากรรมหรือหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

๓. การศึกษาข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและการจัดการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

๔. การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการจูงใจและมาตรการลงโทษทางกฎหมายให้แก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

๕. การพัฒนาระบบการดำเนินคดีให้แก่นักท่องเที่ยวภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินคดีในประเทศไทยของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๑. การจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต

๒. ยกระดับศักยภาพการปฏิบัติงานและคุณภาพการบริการของช่องทางการแจ้งการประสบภัยและการขอรับความช่วยเหลือของนักท่องเที่ยว

๓. พัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวอย่างบูรณาการระหว่างจุดรับแจ้งเหตุช่องทางต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระดับพื้นที่

๔. การพัฒนาระบบกองทุนหรือระบบประกันภัยเพื่อการเยียวยาและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ประชาสัมพันธ์และการสื่อสารเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. การพัฒนารูปแบบการสื่อสารให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เพื่อการส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ

๒. การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยผ่านธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ โรงแรม ที่พัก ท่าอากาศยาน

๓. การสื่อสารประชาสัมพันธ์ทางตรงแก่นักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย ผ่านจุดให้บริการนักท่องเที่ยวต่าง ๆ ระบบออนไลน์ และสื่อบุคคล

๔. การจัดกิจกรรมสื่อสารการตลาดเชิงรุกเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยในเขตพื้นที่หรือในช่วงเทศกาลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ^{๔๔}

สรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ ขบวนการ ขั้นตอน หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน ต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่มีการทำลายหรือทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมจะต้องคืนประโยชน์กลับสู่ธรรมชาติ และช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมจะเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็น ๔ ด้าน

^{๔๔} เรื่องเดียว, หน้า ๑๐๗-๑๐๘.

คือ ๑) การจัดการด้านแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการวัดให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิชาความรู้ ๒) การจัดการด้านภูมิทัศน์ หมายถึง การจัดการวัดให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ๓) การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน หมายถึง การจัดการวัดให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับบุคลากรที่มาให้บริการ และ ๔) การจัดการด้านความปลอดภัย หมายถึง การจัดการวัดให้มีความพร้อมเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ ๒.๘ สรุปการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
แควตดีเยาะ มะรอมแม	เป็นการจัดการที่ประสานการจัดการด้านต่าง ๆ ภายใต้หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กระทรวงศึกษาธิการ	การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเกิดการพัฒนาพฤติกรรม ความคิด และความสามารถ
สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ	เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์
ชนาธิป พรกุล	เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องหรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถ
อารี พันธมณี	เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร
พระเอกลักษณ์ อธิโต และคณะ	๑) การจัดการด้านแหล่งเรียนรู้ ๒) การจัดการด้านภูมิทัศน์ ๓) การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน และ ๔) การจัดการด้านความปลอดภัย โดยยึดตามหลักสี่ปายะ
พระครูโสภิตปัญญากร	วัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในศาสตร์ต่าง ๆ ๓ ประการ ได้แก่ ๑. วัดเป็นที่เรียนรู้ที่เกี่ยวกับพุทธศิลป์วัตถุ ๒. โบราณวัตถุสำคัญทางประวัติศาสตร์ ๓. แหล่งเรียนรู้ศึกษา และปฏิบัติธรรม ของพุทธศาสนิกชน
พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	“สี่ปายะ” และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการประพฤติปฏิบัติทางจิต เรียกว่า “อสี่ปายะ”
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)	สี่ปายะ ๗ คือ ๑. อาวาสสี่ปายะ ที่อยู่ซึ่งเหมือนกัน ๒. โคจรสี่ปายะ ที่บิณฑบาตที่เหมาะสม ๓. ภัตตสี่ปายะ การพูดคุยที่เหมาะสม ๔. บุคคลสี่ปายะ บุคคลที่ถูกต้องเหมือนกัน ๕. โภชนสี่ปายะ อาหารที่เหมาะสม ๖. อุตสี่ปายะ สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ๗. อิริยาบถสี่ปายะ อิริยาบถที่เหมาะสม

ตารางที่ ๒.๘ สรุปการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วสุ โปษะนันท์	อवासสัปปายะ ที่อยู่เป็นที่สบายของผู้ปฏิบัติ และบุคคลสัปปายะ บุคคลเป็นที่สบาย ได้แก่ บุคคลที่อยู่ภายในวัดเกี่ยวข้องกับวัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเจริญ
ดรธรณี เอ็มพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาส	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น
นันทรัตน์ ทองมีเพชร	การท่องเที่ยวจะต้องมีบริการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์
นางสาววรัศลินา ศุภธนโชติพงศ์	การบริการที่ดีควรมี ๕ ลักษณะ คือ ๑) ไม่สามารถจับต้องได้ ๒) ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ๓) ไม่แน่นอน ๔) สูญสลาย และ ๕) ไม่มีเจ้าของ
กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	ความปลอดภัยมีผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยและการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว มีความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจประเทศ
สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	หากประเทศไทยมีมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวที่ดี มีการบริหารจัดการเมื่อเกิดภาวะวิกฤตได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศให้ดีขึ้น
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ม.ป.ป.)	การดูแลความปลอดภัย ควรมีแนวทางการจัดการความปลอดภัยที่เหมาะสม คือ ไม่ควรประมาท เตรียมการรับมือผลกระทบน้อยที่สุด ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมป้องกัน ความปลอดภัยที่ดี คือ การร่วมมือที่เข้มแข็งจากทุกฝ่าย มีการสื่อสารเพื่อป้องกันที่ดี มีการแจ้งข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการป้องกัน

๒.๓ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๓.๑ แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร^{๔๖}

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับวัดและชุมชนแต่ละท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ บทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน คณะสงฆ์อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพรขึ้น โดยใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำนโยบายของคณะสงฆ์อำเภอละแม ไปสู่การปฏิบัติและหาแนวทางในการทำงานให้สอดคล้องกับศักยภาพของวัดและสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหารการตลาด และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของวัด แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาจังหวัดไว้ ๕ ประเด็น คือ ๑) การเสริมสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคงจากฐานการเกษตร การค้า การบริการ และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ๒) การยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผังอ่าวไทย อันดามัน อาเซียนและนานาชาติ ๓) การพัฒนาเมืองที่น่าอยู่ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม โลจิสติกส์ที่สะดวก ปลอดภัยได้มาตรฐาน และเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ ๔) การสร้างคนที่มีคุณภาพ การพัฒนาสังคมแห่งความสันติสุข ปลอดภัย และการพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๕) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลรองรับการเติบโตของคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน^{๔๗} ซึ่งจากที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์ที่ ๑ แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คณะสงฆ์อำเภอละแมจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดข้างต้น ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของวัดและเร่งรัดการปรับปรุงมาตรฐานในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัย และสุขอนามัย

๒) พัฒนา บุคลากรสังฆปริณายกและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

๓) ยกระดับและรักษามาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยวของวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

(๔) ส่งเสริม สนับสนุนตลาดการท่องเที่ยวของวัดให้มีคุณภาพสากลสู่ระดับประเทศ

^{๔๖} สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร (๒๕๖๖ – ๒๕๗๐), (ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕), (อัดสำเนา).

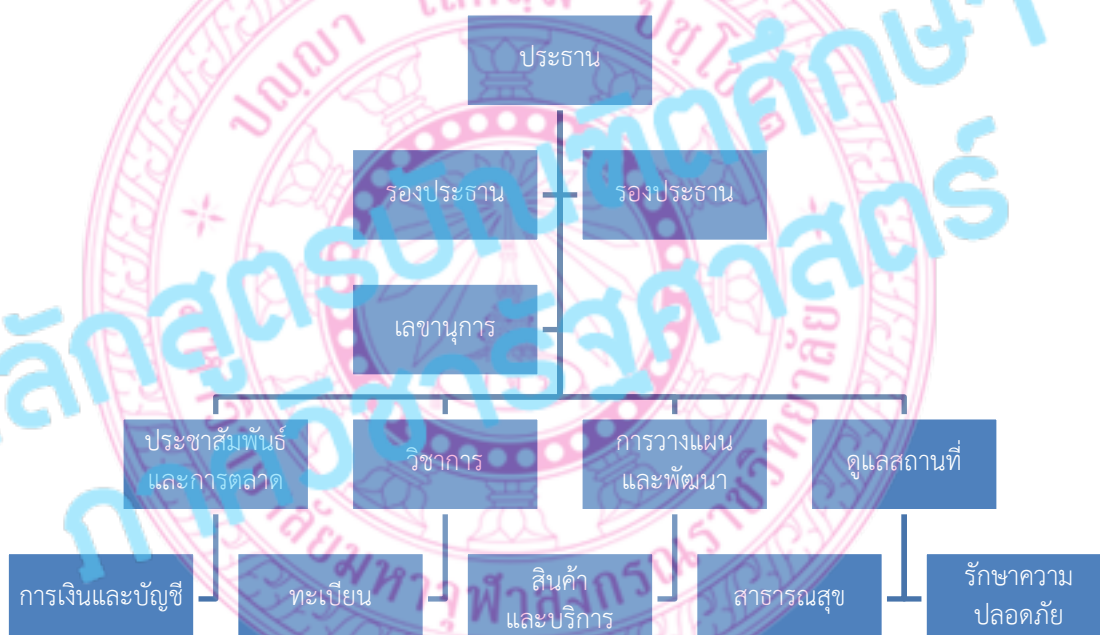
^{๔๗} สำนักงานจังหวัดชุมพร, แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐), (ชุมพร : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, ๒๕๖๕), (อัดสำเนา).

(๕) ส่งเสริมกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของวัด เพื่อสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

(๖) ประสานงานและขอการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

(๗) พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมบทบาทของคณะสงฆ์ ภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์ เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวของวัดในอำเภอละแมให้เป็นที่ยุ้มนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ

๒.๓.๒ โครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

แผนภาพที่ ๒.๒ โครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๒.๙ แผนการปฏิบัติงานและหน้าที่รับผิดชอบ

แผนงาน	หน้าที่รับผิดชอบ
๑. ประชาสัมพันธ์และการตลาด	เชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวของวัด สื่อสาร สร้างกิจกรรม การตลาด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน
๒. วิชาการ	ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมประวัติ ข้อมูลต่าง ๆ ของวัด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เก็บรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้มีการศึกษา และเผยแพร่ต่อไป
๓. การวางแผนและพัฒนา	สร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชนและภาคีในการจัดการท่องเที่ยวของวัด ประสานความเข้าใจ การวางแผนและจัดทำโครงการพัฒนา ชุมชน และขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ
๔. ดูแลสถานที่	บำรุงรักษาสถาณสถาน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของวัดเอาไว้ ปรับปรุงภูมิทัศน์ สร้าง ซ่อมแซม อาคารสถานที่ ห้องน้ำ ถนน ระบบการบำบัดน้ำเสีย และประสานขอรับการช่วยเหลือจาก ภาครัฐและเอกชน
๕. การเงินและบัญชี	จัดทำระบบการเงิน บัญชีรายรับ/รายจ่าย ดูแลศาสนสมบัติ ของวัดให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้
๖. ทะเบียน	พัฒนาระบบฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการให้บริการใน ด้านต่าง ๆ ของวัด เช่น แหล่งท่องเที่ยว สถานประกอบการ และผู้ประกอบการฯ ให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย
๗. สินค้าและบริการ	ออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวให้ครบวงจร นำเสนอรูปแบบ การท่องเที่ยว และให้บริการนักท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน และคง ความเป็นเอกลักษณ์ของวัด และอัตลักษณ์ของชุมชนเอาไว้
๘. สาธารณสุข	ให้ความรู้ด้านสุขศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การ ประกอบอาหาร การสาธารณสุขทั่วไป รมรงค์ชุมชนและ นักท่องเที่ยวที่มายุในวัดให้ใส่ใจเรื่องความสะอาด
๙. รักษาความปลอดภัย	ดูแลความปลอดภัยภายในวัด เช่น การจัดเวร ยาม การ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวบรวม ข้อมูลและพัฒนา ฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ที่มา : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร (๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)^{๘๘}

^{๘๘} สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร (๒๕๖๖ – ๒๕๗๐), (ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕), (อิตสำเนา), หน้า ๑๙.

๒.๓.๓ เป้าหมาย/วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อส่งเสริมให้มีแหล่งท่องเที่ยวของวัดที่หลากหลาย มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ จึงทำให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตในท้องถิ่นนั้น ๆ เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวและบริการ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- ๒) เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ ซึ่งนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ
- ๓) เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดแก่กลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสนับสนุนผลักดันให้มีกระบวนการสร้างอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้เศรษฐกิจของวัดและชุมชนต่อไป
- ๔) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนและนักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของวัด และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- ๕) เพื่อจัดให้มีระบบข้อมูลด้านการท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งอำเภอและพื้นที่อย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัด และจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ๖) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของวัดในพื้นที่อำเภอละแมเป็นที่รู้จักแก่ประชาชน ผู้สนใจทั่วไป นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

๒.๓.๔ โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๒.๑๐ โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร
๒. หลักการและเหตุผล	อำเภอละแมมีวัดที่เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุที่งดงามเป็นจำนวนมาก และยังเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเลซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ เหมาะแก่การท่องเที่ยว จึงควรพัฒนาและส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร คณะสงฆ์อำเภอละแม จึงเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนสถานที่สำคัญ การท่องเที่ยววิถีพุทธ การรักษาสีงแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้มีแหล่งท่องเที่ยวของวัดในอำเภอละแมที่ยั่งยืน
๓. วัตถุประสงค์	๑. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชน และศาสนสถานที่สำคัญ ๒. เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควบคู่กับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้มีแหล่งท่องเที่ยวของวัดในอำเภอละแมที่หลากหลายและยั่งยืน

ตารางที่ ๒.๑๐ โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

หัวข้อ	รายละเอียด
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ในระยะเวลา ๕ ปี
๗. ระยะเวลา	ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
๘. กิจกรรมของโครงการ	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนสถานที่สำคัญ การท่องเที่ยววิถีพุทธ และการรักษาสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและยั่งยืน
๙. กิจกรรมที่ ๑ ตลาดใต้เคี่ยม วัดปากน้ำละแม	เป็นตลาดที่มีไม้เคี่ยมเป็นไม้ประกอบหลัก มีเนื้อที่ ๗ ไร่ โดยมีการตกแต่งซุ้มร้านค้าด้วยวัสดุธรรมชาติ พร้อมทั้งตกแต่งสถานที่อย่างสวยงามด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้ทั่วทั้งตลาดมีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นกันเอง แบ่งออกเป็น ๗ โซน มีสินค้าจำหน่ายกว่า ๕๐ ซุ้ม โดยสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าทางการเกษตร สมุนไพร อาหารทะเลสด ๆ ผักผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นบ้านที่หาทานได้ยาก เครื่องดื่ม รวมไปถึงสินค้าหัตถกรรมหลากหลายแบบ
๑๐. กิจกรรมที่ ๒ เทียวชมธรรมชาติวัดเขาหลวง	เป็นวัดที่อยู่บริเวณที่ราบติดกับภูเขาสูง กิจกรรมการท่องเที่ยวของวัดคือ ๑) กราบขอพรหลวงพ่อสงฆ์ ๒) เทียวชมรอยพระพุทธรูปบาท ๓) ขึ้นชมธรรมชาติป่าเขาหลวง ๔) ชมความสวยงามของถ้ำเกษมสุขสวรรค์ ๖) ให้อาหารปลาในลำคลองวัดเขาหลวง
๑๑. กิจกรรมที่ ๓ วัดสวนสมบูรณ์	เป็นวัดที่เน้นการท่องเที่ยววิถีพุทธ มีกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ ๑) บูชา สักการะพระพุทธรูปจากตัวน๊อต ๒) ชมสวนผลไม้ โครงการตามรอยพ่อ เพื่อพ่อเพียง ๓) ศูนย์การเรียนรู้และแสดงสินค้าบ้านนาจีนซั่ว ๔) สินค้าผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของชุมชน ๕) สัมผัสเอาได้มาตรฐานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ได้รับรางวัลสุดยอดส้ม)

ที่มา : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร (๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)^{๘๙}

^{๘๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒-๒๓.

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” จากงานวิจัยที่เคยมีผู้วิจัยไว้ ดังนั้น จึงขอนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยได้ประมวลไว้ ดังต่อไปนี้

พระมหาวิทยา วชิรญาณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารจัดการของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ธรรมศึกษา วุฒิการศึกษาสามัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารจัดการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ได้แก่ (๑) ด้านการวางแผน ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา (๒) ด้านการปฏิบัติ ไม่สามารถปฏิบัติตามขอบข่าย รูปแบบ รายวิชาในวิชาพระพุทธศาสนาได้ (๓) ด้านการตรวจสอบ สถานศึกษาไม่ได้ให้ระเบียบการวัดผลประเมินผลสถานศึกษาแก่พระสอนศีลธรรม ๔) ด้านการปรับปรุงแก้ไข พระสอนศีลธรรม ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางการบริหารในสถานศึกษา ข้อเสนอแนะ ได้แก่ (๑) ด้านการวางแผน ต้องมีการวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ (๒) ด้านการปฏิบัติ ควรศึกษารูปแบบ ขอบข่ายรายวิชาตามการสอนหลักสูตรในการสอนได้ (๓) ด้านการตรวจสอบ สถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญ (๔) ด้านการปรับปรุงแก้ไขผู้บริหารควรจัดให้พระสอนศีลธรรมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา^{๓๐}

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนญาณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปلام้า จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) พระสงฆ์มีความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า พระสงฆ์มีอายุ ระดับการศึกษา แผนกธรรม ระดับการศึกษา แผนกบาลี ระดับการศึกษาทางโลก และตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ๓) ปัญหาและอุปสรรค พบว่า คณะสงฆ์ขาดความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ไม่ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญและมีความรู้ความสามารถ ไม่สร้างแรงจูงใจให้พระสงฆ์เกิดความยินดี การติดต่อประสานงานระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่ล่าช้า และการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการไม่ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ข้อเสนอแนะ พบว่า คณะสงฆ์ควรศึกษาทำ

^{๓๐} พระมหาวิทยา วชิรญาณ, “การบริหารจัดการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการติดต่อประสานงานระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ตรวจสอบติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานของโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด^{๙๑}

พระมหาอัครวัฒน์ กิตติธนาโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเสนาสนะตามมาตรฐานสุขาภิบาลภายในวัด อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า อายุ, พรรษา, ตำแหน่งทางคณะสงฆ์, การศึกษาปริยัติธรรม (แผนกเปรียญธรรม) ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัย ส่วนพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาปริยัติธรรม (แผนกนักธรรม), (แผนกสามัญ), ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย ๓) ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการ คือ ความต้องการร่างกาย ที่อยู่อาศัยอากาศร้อนเกินไป ความต้องการทางจิตใจ ขาดสวนหย่อมสวนดอกไม้บริเวณกุฏิที่พักอาศัย ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ บริเวณพื้นกุฏิ พื้นห้องน้ำลื่นเกินไป ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ กุฏิแต่ละห้องยังขาดมุ้งลวดกันยุงตามหน้าต่างและประตู และข้อเสนอแนะ คือ ความต้องการร่างกาย ทำหน้าต่างให้พอดีกับห้องและควรติดตั้งพัดลมผาผนังไว้ประจำ ความต้องการทางจิตใจ ปลูกสวนหย่อมสวนดอกไม้ ให้มีไม้ดอกไม้ประดับ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ปูพื้นกระเบื้องที่ลื่น ปูพื้นกระเบื้องหยาบในห้องน้ำเพื่อป้องกันการลื่น ด้านจัดที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ติดตั้งมุ้งลวดประตูหน้าต่างให้ครบทุกกุฏิเพื่อป้องกันยุงลายโรคติดต่อ^{๙๒}

พระอธิการรัตน์ รตโน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการอบรมผู้บวชพระระยะสั้นของคณะสงฆ์จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นพบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ, พรรษา, ตำแหน่งทางคณะสงฆ์, วุฒิการศึกษาปริยัติธรรม แผนกนักธรรม, แผนกบาลี, แผนกสามัญที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ๓) ปัญหา อุปสรรค คือ (๑) ด้านนโยบาย การบวชในปัจจุบันบางพื้นที่ไม่มีพระอุปฌาย์จำเป็นต้องบวชที่อื่น ๆ ทำให้ยากต่อการดูแล (๒) ด้านรูปแบบ การอบรมสั่งสอนไม่มีรูปแบบที่แน่ชัดจากผู้เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการได้ (๓) ด้านการปฏิบัติงาน บางวัดไม่มีพระที่มีความรู้สามารถให้การอบรมผู้บวชระยะสั้นได้ (๔) ด้านประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผลทำได้ยาก การประเมินผลจึงไม่เห็นผลเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการการอบรมผู้บวชระยะสั้นของคณะสงฆ์ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ (๑) ด้านนโยบาย ได้แก่ มีนโยบายในการพัฒนาบริหารจัดการการอบรมผู้บวชระยะสั้นแก่คณะสงฆ์ที่ชัดเจน (๒) ด้านรูปแบบ มีการอบรมผู้บวชระยะสั้นเป็นไปตามแบบอย่างในการอบรมของคณะสงฆ์และมีรูปแบบการออกกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันของผู้บวชระยะสั้น

^{๙๑} พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนธนาโณ, “การบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์อำเภอ บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี”, สารนิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๙๒} พระมหาอัครวัฒน์ กิตติธนาโณ, “การบริหารจัดการเสนาสนะตามมาตรฐานสุขาภิบาลภายในวัด อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ”, สารนิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

(๓) ด้านการปฏิบัติงาน มีการดูแลผู้บวชระยะสั้นภายในวัดอย่างทั่วถึง (๔) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการบริหารการอบรมผู้บวชระยะสั้นของคณะสงฆ์^{๙๓}

พระสงฆ์ จันทวนโณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ๓) ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการบริหารมีการประชุมอยู่ตลอดเวลาแต่ปัญหาในแต่ละเรื่องต้องใช้เวลา เพราะชุมชนต้องมีคณะกรรมการและต้องมีการเสนอเพื่อขออนุมัติต่อไป ด้านกิจกรรมมีการจัดกิจกรรมอยู่แต่น้อยไปควรจะมีให้หลากหลายชนิดเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ด้านอาคารอาคารสถานที่ยังมีอยู่น้อยและต้องของบประมาณดำเนินการปรับปรุงข้อเสนอแนะ ด้านการบริหารผู้บริหารควรทำงานให้เร็วและทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้านกิจกรรมควรจะมีการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมเพื่อเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ด้านอาคารควรมีสถานที่ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม^{๙๔}

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาวิทย์ วชิรญาณ	๑) การบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาธรรมศึกษา วุฒิกการศึกษาสามัญ แตกต่างกัน ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ได้แก่ (๑) ขาดความรู้ ต้องเพิ่มความรู้ให้พระสอนศีลธรรม (๒) ไม่ปฏิบัติตามรูปแบบ ควรศึกษารูปแบบ (๓) ไม่มีการประเมินผลแก่นักเรียน ควรมีการประเมินผล (๔) ไม่มีส่วนร่วมพัฒนา ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม

^{๙๓} พระอธิการรัตน์ รตโน, “การบริหารจัดการการอบรมผู้บวชระยะสั้นของคณะสงฆ์จังหวัดอ่างทอง”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๙๔} พระสงฆ์ จันทวนโณ, “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนธำโน	๑) ความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับมาก รายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) การเปรียบเทียบ พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่น มีความแตกต่างกัน ๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า ขาดความรู้ในการบริหาร ควรศึกษาทำความเข้าใจ จัดฝึกอบรม วางคนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง
พระมหาอัครวัฒน์ กิตติธำโน	๑) การบริหารจัดการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก รายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบ คือ อายุ พรรษา ตำแหน่งคณะสงฆ์ การศึกษา แผนกบาลี ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนการศึกษา แผนกนักธรรม และแผนกสามัญที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน ๓) ปัญหา อุปสรรค พบว่า อากาศร้อน หน้าต่างน้อยไป ขาดสวนหย่อม พื้นห้องน้ำลื่นเกินไป ขาดมุ้งลวดกันยุง และข้อเสนอแนะ ควรทำหน้าต่างให้เพียงพอ ติดตั้งพัดลมปลุกสวนหย่อม ควรปูพื้นกระเบื้องที่ไม่ลื่น ติดตั้งมุ้งลวด
พระอธิการรัตน์ รตโน	๑) ความคิดเห็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ คือ บุคลากรน้อย รูปแบบไม่ชัดเจน ควรมีรูปแบบการอบรม ไม่มีพระ การประเมินผลทำได้ยาก ควรมีการประเมินผลการบริหารการอบรม
พระสง่า จันทวนธำโน	๑) ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ และอาชีพต่างกัน ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า แก่ปัญหาล่าช้า กิจกรรมมีน้อยไป อาคารสถานมีน้อย ควรทำงานให้เร็ว จัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น สร้างอาคารให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยได้ประมวลไว้ ดังต่อไปนี้

พระมหาจรรยา อภิธมมจิตโต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ พบว่า มีจุดแข็ง ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างอาชีพหรือรายได้จากการท่องเที่ยว มีจุดอ่อน ได้แก่ ขาดกระบวนการสร้างการรับรู้และจิตสำนึกการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ มีโอกาส ได้แก่ กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และมีอุปสรรค ได้แก่ การแข่งขันทางธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อมดั้งเดิม ๒) กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินและปรับปรุง ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องทำตามกระบวนการนี้ซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานโดยครอบคลุมองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ๓) รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ คือ 4G-1P-3A Model ได้แก่ ๔ ภาค คือ กลุ่มชุมชน กลุ่มองค์กรทางพระพุทธศาสนา กลุ่มราชการ กลุ่มนักท่องเที่ยว และ 1P ได้แก่ หลักการของการปฏิบัติวิถีพุทธ และ 3A ประกอบด้วย A1: Awareness คือ ความตระหนักรู้บทบาทหน้าที่ A2: Activity คือ กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยกลุ่มหรือบุคคล A3: Achievement คือ ความสัมฤทธิ์ผลหรือความสำเร็จของการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์แก่ชุมชน^{๔๕}

พระมหาทิวากร ขตติยสิริ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเมืองเก่า อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวตำบลเมืองเก่า ประกอบด้วย ๑. แหล่งท่องเที่ยวโดยม่อนเงาะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของโครงการหลวง และ ๒. ไร่ชาลุงเดช เป็นแหล่งท่องเที่ยวส่วนบุคคล ถึงแม้สถานที่ท่องเที่ยวจะมีรูปแบบที่ต่างกัน แต่ในด้านศักยภาพการบริหารจัดการ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ๒) การส่งเสริมและการจัดการ ประกอบด้วย ๖ ประเด็น ดังนี้ ๑. รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการจัดการตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ๒. การส่งเสริมการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว มีการดูแลรักษาโดยภาครัฐ ๓. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีรูปแบบการจัดการโดยชุมชน ๔. วิธีการจัดการด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนร่วมกันวางแผนงานด้านการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ๕. การจัดการด้านกฎระเบียบแหล่งท่องเที่ยว มีการกำหนดระเบียบร่วมกันของชุมชน ๓) การเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว พบว่า ๑. การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวด้วยการใช้สื่อออนไลน์ ๒. การใช้กิจกรรมในการสร้างเครือข่ายภายในชุมชน ๓. ในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและพัฒนาเส้นทางในการเดินทางแต่ละจุดให้กว้างขวาง ๔. การเชื่อมโยงกับเครือข่ายแหล่ง

^{๔๕} พระมหาจรรยา อภิธมมจิตโต, “รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม”, *ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ห้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการสร้างแผนที่แหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล ๕. การดูแลรักษาเพื่อการสร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป^{๙๖}

พระมหาธรรมรัต อริยธมโม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้านปานกลาง ๓ ด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ๓) ข้อเสนอแนะ พบว่า หากนำยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้บริหารจัดการท่องเที่ยว ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารแล้วย่อมส่งผลให้การท่องเที่ยวภายในวัดมีความยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดคือยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพราะเป็นตัวขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ ให้สำเร็จ ยุทธศาสตร์การตลาดและประชาสัมพันธ์ทางวัดควรมีแต่พอดี ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นควรบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น ด้านนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีคุณภาพ แต่ด้านการบริการนั้นควรพัฒนาปรับปรุงอีกหลายประการ สำหรับข้อเสนอแนะในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารนั้น ทางวัดควรจะเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนบริหารจัดการออกมาให้ชัดเจน ก็จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารประสบผลสำเร็จและเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้^{๙๗}

ภัสลดา สุวรรณวล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี” ผลการวิจัยพบว่า ๑) แหล่งท่องเที่ยวทั้ง ๔ แหล่ง มีศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ด้านพื้นที่ ด้านความสะดวกในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม ๒) การพัฒนาเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี สามารถกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวออกมาได้เป็น ๓ รูปแบบ รูปแบบที่ ๑ เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้างคืน) รูปแบบที่ ๒ เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน) รูปแบบที่ ๓ เส้นทาง ๒ วัน ๑ คืน ๓) การเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี ผู้วิจัยเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปีที่มีชื่อว่า “LIFE SMILE” ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ อัตลักษณ์ชุมชน ทรัพยากรป่าไม้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนยั่งยืน ป่าชายเลน ภาพลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบนิเวศ สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อารยธรรมศรีวิชัยของชุมชนลุ่มแม่น้ำตาปี^{๙๘}

^{๙๖} พระมหาทิวากร ขตติยสิริ, “การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเมืองเก่า อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๙๗} พระมหาธรรมรัต อริยธมโม, “ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๑-๒.

^{๙๘} ภัสลดา สุวรรณวล, “การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำตาปี”, รายงานการวิจัย, (สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๒๕๖๑) : ๑.

เกวลี บุญเทียน ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการการท่องเที่ยวต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีเพศและอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ๓) ปัญหา อุปสรรค การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ สินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคค่อนข้างมีราคาแพงเกินไป ที่นั่งทานอาหารมีน้อยที่ปักสำหรับพักผ่อนไม่เพียงพอ สถานที่จอดรถมีจำนวนน้อยมาก จำนวนห้องน้ำไม่มากพอ ทางเดินค่อนข้างแคบ ที่นั่งรับประทานอาหารมีน้ำไม่ค่อยสะดวก ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานรัฐควรเข้ามาดูแลในสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีที่นั่งพักผ่อนมากขึ้น ควรปรับปรุงที่นั่งทานอาหารมีน้ำตรงขึ้นบันได ควรเพิ่มจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวให้ดีขึ้น ควรเพิ่มที่จอดรถสำหรับผู้มาท่องเที่ยว^{๙๙}

ตารางที่ ๒.๑๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
พระมหาจรรุญ อภิธมมจิตโต	๑) สภาพทั่วไป พบว่า จุดแข็ง คือ มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่ดี จุดอ่อน คือ ขาดกระบวนการสร้างการรับรู้ โอกาส คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น่าสนใจ อุปสรรค คือ การแข่งขันทางธุรกิจ ๒) การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วม มีหลักธรรม ๓) รูปแบบ คือ 4G-1P-3A Model หรือ ๔ ภาค ๑ หลักการ ๓ ขั้นตอน
พระมหาทิวากร ขตติยสิริ	๑) ศักยภาพ คือ แหล่งท่องเที่ยวโดยม่อนเงาะ ไร่ชาลุงเดช มีรูปแบบต่างกัน แต่ศักยภาพการบริหารเหมือนกัน ๒) การจัดการ คือ มีรูปแบบที่ มีการดูแลรักษาโดยภาครัฐและเอกชน มีรูปแบบการจัดการโดยชุมชน มีการกำหนดกฎระเบียบร่วมกันของชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ๓) การสร้างเครือข่าย คือ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ใช้กิจกรรมสร้างเครือข่าย มีการทำแผนที่ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม
พระมหาธรรมรัตน์ อริยธมโม	๑) ระดับความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน ปานกลาง ๔ ด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่างกัน ๓) ผลการสัมภาษณ์ หากนำยุทธศาสตร์มาใช้จะส่งผลให้การท่องเที่ยวภายในวัดยั่งยืน

^{๙๙} เกวลี บุญเทียน, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๑๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ต่อ)

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
ภัชลา สุวรรณวล	๑) แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพ เข้าถึงง่าย เน้นการมีส่วนร่วม ๒) การพัฒนาเส้นทางและเครือข่าย ๓ รูปแบบ ๑. เส้นทางวันเดียว (ไม่ค้าง) ๒. เส้นทางวันเดียว (ค้างคืน) ๓. เส้นทาง ๒ วัน ๑ คืน ๓) การนำเสนอเส้นทาง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ อัตลักษณ์ชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป่าชายเลน ภาพลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบนิเวศ
เกวลี บุญเทียน	๑) การจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีระดับการศึกษา และจำนวนครั้งในการมาใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนเพศ และอายุ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ๓) ปัญหา อุปสรรค คือ สินค้ามีราคาแพง ที่นั่งมีน้อย ที่พักไม่เพียงพอ ที่จอดรถมีน้อยมาก ห้องน้ำไม่พอ ทางเดินค่อนข้างแคบ ข้อเสนอแนะ คือ รัฐควรเข้ามาดูแล ปรับปรุง แก้ไขปัญหา จัดหางบประมาณ สนับสนุนสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ได้กำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังนี้

๒.๕.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ

๑) ข้อมูลทั่วไปของพระสงฆ์ ในอำเภอละแม จำนวน ๘๕ รูป^{๑๐๐} โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา และตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์

๒) องค์ประกอบของการท่องเที่ยว สืบเคราะห์จากแนวคิดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม^{๑๐๑} ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านแหล่งเรียนรู้ (๒) ด้านภูมิทัศน์ (๓) ด้านการบริหารพื้นฐาน และ (๔) ด้านความปลอดภัย

๒.๕.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสืบเคราะห์จากแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสระบุรี^{๑๐๒} ประกอบไปด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

^{๑๐๐} เจ้าคณะอำเภอละแม, สถิติพระภิกษุประจำพรรษา, (ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕), (อัตสำเนา).

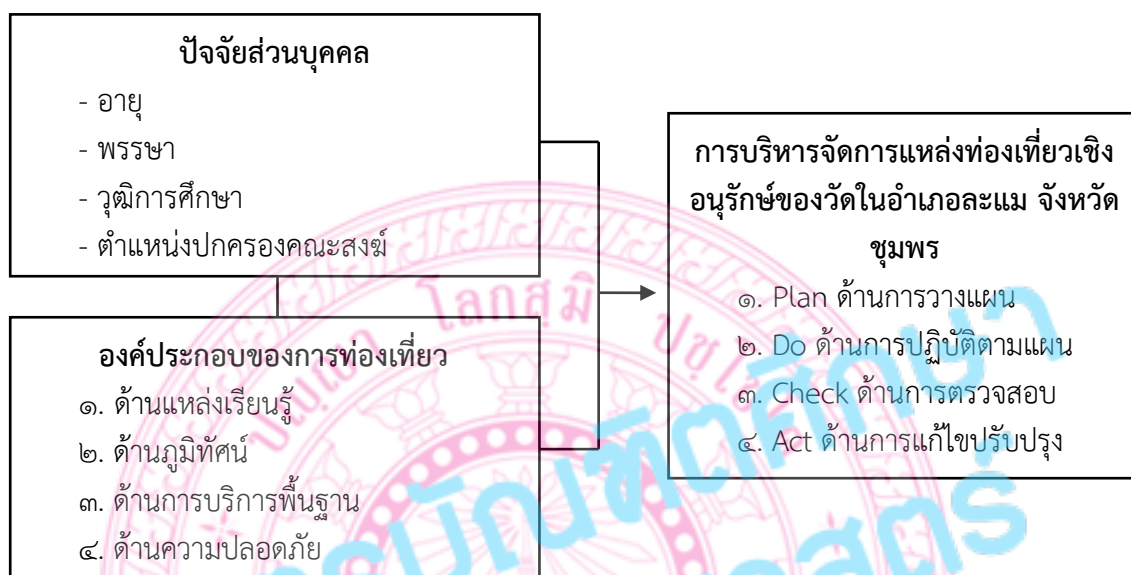
^{๑๐๑} สีนชัย กระบวนแสง, การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ ๙, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐), หน้า ๑๒๗-๑๒๙.

^{๑๐๒} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยุคเซ็น, ๒๕๖๒), หน้า ๗๑.

(๑) Plan ด้านการวางแผน (๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน (๓) Check ด้านการตรวจสอบ และ (๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอละแม จำนวน ๘๕ รูป^๑

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน ๘๕ ชุด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน และลักษณะ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๒.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- ๑) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- ๓) สร้างแบบสอบถามตามระเบียบวิจัย
- ๔) นำเสนอร่างเครื่องมือแบบสอบถาม และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC)^๒ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้
 - (๑) พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, รศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 - (๒) รศ. ดร.อภิญา นัตรช่อฟ้า อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 - (๓) ผศ. ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 - (๔) ผศ. ดร.ประเสริฐ ธิลา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 - (๕) ผศ. ดร.นิกร ศรีราช อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

^๑ เจ้าคณะอำเภอละแม, สถิติพระภิกษุประจำพรรษา, (ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕), (อัดสำเนา).

^๒ พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, (พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔-๒๒๖.

๕) นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าแอลฟา (Cronbach's Alpha)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๗๗

๖) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา และตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ใน ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านแหล่งเรียนรู้ (๒) ด้านภูมิทัศน์ (๓) ด้านการบริการพื้นฐาน และ (๔) ด้านความปลอดภัย

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มี ๔ ขั้นตอน คือ (๑) Plan ด้านการวางแผน (๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน (๓) Check ด้านการตรวจสอบ และ (๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้บอกถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๔ ชุด โดยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๒) สถิติที่ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

^๓ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุฬนพัลลขิง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๕	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	มาก
๓	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	น้อย
๑	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ	น้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๑ – ๕.๐๐	มีระดับการปฏิบัติ	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๑ – ๔.๕๐	มีระดับการปฏิบัติ	มาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๑ – ๓.๕๐	มีระดับการปฏิบัติ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๑ – ๒.๕๐	มีระดับการปฏิบัติ	น้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๕๐	มีระดับการปฏิบัติ	น้อยที่สุด ^๔

๓) สถิติอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยแจกแจงความถี่และร้อยละของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มพระสังฆาธิการ ในอำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร ๒ รูป ๒) กลุ่มนักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ ๒ รูปหรือคน ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน ๒ คน ๔) กลุ่มเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ๒ คน และ ๕) กลุ่มผู้ประกอบการ ๒ คน รวมเป็นจำนวน ๑๐ รูปหรือคน ดังนี้

ลำดับที่ ๑ พระครูปริยัติกิจวิธาน เจ้าคณะอำเภอละม่อม เจ้าอาวาสวัดสวนสมบุญ อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๒ พระครูเนกขัมมธรรมธาร, ดร. เจ้าอาวาสวัดปากน้ำละม่อม อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๓ พระครูภาวนาจันทคุณ, วิ., ผศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

ลำดับที่ ๔ ผศ. ดร.ภัชลา สุวรรณวล อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

^๔ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

ลำดับที่ ๕ นายกิตติศักดิ์ พัฒนเจริญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๖ นายกฤษฎา ยังโยมร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๗ นางสาวพิมพ์ประภา อานนทกุล เจ้าหน้าที่การเงิน วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

ลำดับที่ ๘ นางกมลวรรณ สังข์สิงห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๙ นางกวิสรา คงนวล ครูชำนาญการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ลำดับที่ ๑๐ นางสาวชดา นพมิตร เจ้าของกิจการ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มี ๔ ด้าน คือ (๑) Plan ด้านการวางแผน (๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน (๓) Check ด้านการตรวจสอบ และ (๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง โดยมีลำดับขั้นตอน และลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- (๑) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- (๓) การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์โดยปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย
- (๔) สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัย
- (๕) นำเสนอเครื่องมือแบบสัมภาษณ์
- (๖) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์
- (๗) จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บ

ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ขอนหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยขอความอนุเคราะห์จากถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๑๐ รูปหรือคน เพื่อขออนุญาตในการอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ท่านกำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตจัดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการ ดังนี้

๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปแบบการเรียบเรียงต่อไป สรุปความเรียงและตารางความถี่

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งนี้ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๓ ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในส่วนของ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา และตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ได้ปรากฏผลดังรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
๒๐ - ๓๐ ปี	๒๗	๓๑.๗๖
๓๑ - ๔๐ ปี	๒๐	๒๓.๕๓
๔๑ - ๕๐ ปี	๒๐	๒๓.๕๓
๕๑ ปี ขึ้นไป	๑๘	๒๑.๑๘
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
พรรษา		
๑ - ๑๐ พรรษา	๕๒	๖๑.๑๘
๑๑ - ๒๐ พรรษา	๒๓	๒๗.๐๖
๒๑ พรรษา ขึ้นไป	๑๐	๑๑.๗๖
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓๘	๔๔.๗๑
ปริญญาตรี	๔๓	๕๐.๕๙
สูงกว่าปริญญาตรี	๔	๔.๗๑
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐
ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์		
เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขานุการ	๖	๗.๐๖
เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๑๒	๑๔.๑๒
ไม่มีตำแหน่ง	๖๗	๗๘.๘๒
รวม	๘๕	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๖ รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๓ น้อยที่สุด คือ มีอายุต่ำกว่า ๕๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๘ ตามลำดับ

ด้านพรรษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๑-๑๐ พรรษา จำนวน ๕๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗๖ รองลงมา คือ ๑๑-๒๐ พรรษา จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๖ น้อยที่สุด คือ ๒๑ พรรษา ขึ้นไป จำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๖ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕๙ รองลงมา คือ ค่ากว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๑ น้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๑ ตามลำดับ

ด้านตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่ง จำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘๒ รองลงมา คือ เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๒ น้อยที่สุด คือ เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขาการ จำนวน ๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๐๖ ตามลำดับ

๔.๑.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมใน ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านแหล่งเรียนรู้ (๒) ด้านภูมิทัศน์ (๓) ด้านการบริการพื้นฐาน และ (๔) ด้านความปลอดภัย ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๖ ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม

(N = ๘๕)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. ด้านแหล่งเรียนรู้	๓.๘๗	๐.๙๒	มาก
๒. ด้านภูมิทัศน์	๓.๙๖	๐.๘๕	มาก
๓. ด้านการบริการพื้นฐาน	๓.๘๕	๐.๘๖	มาก
๔. ด้านความปลอดภัย	๓.๘๙	๐.๘๙	มาก
รวม	๓.๘๙	๐.๘๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๑$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. ด้านภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๖$, $\sigma = ๐.๘๕$)
๒. ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๙$)
๓. ด้านแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๗$, $\sigma = ๐.๙๒$)
๔. ด้านการบริการพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๕$, $\sigma = ๐.๘๖$)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านแหล่งเรียนรู้

(N = ๘๕)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญของวัด ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติไว้ชัดเจน	๔.๐๐	๐.๙๕	มาก
๒. วัดมีบุคลากรที่สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงข้อมูล และเข้าใจความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณีได้เป็นอย่างดี	๓.๗๙	๐.๙๖	มาก
๓. วัดมีช่องทางการเรียนรู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ เว็บไซต์ เพจ เป็นต้น	๓.๘๔	๑.๐๐	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.92$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญของวัด ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติไว้ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.95$)

๒. วัดมีช่องทางการเรียนรู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ เว็บไซต์ เพจ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$, $\sigma = 1.00$)

๓. วัดมีบุคลากรที่สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงข้อมูล และเข้าใจความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณีได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.96$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านภูมิทัศน์

(N = ๘๕)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศาสนสถาน อาคารสถานที่ที่สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย	๔.๐๐	๐.๙๑	มาก
๒. วัดมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่ สวยงาม ร่มรื่น และอุดมสมบูรณ์	๔.๐๑	๐.๙๑	มาก
๓. วัดมีสถานที่อำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับ นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม	๓.๘๘	๐.๙๒	มาก
รวม	๓.๙๖	๐.๘๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๖$, $\sigma = ๐.๘๕$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ร่มรื่น และอุดมสมบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๑$, $\sigma = ๐.๙๑$)

๒. วัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศาสนสถาน อาคารสถานที่ที่สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๐$, $\sigma = ๐.๙๑$)

๓. วัดมีสถานที่อำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๘$, $\sigma = ๐.๙๒$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบ
ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการบริการ
พื้นฐาน

(N = ๘๕)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. บุคลากรที่ให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้ บริการ	๓.๘๙	๐.๙๔	มาก
๒. ร้านค้า อาหาร และเครื่องดื่มได้มาตรฐาน และ เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	๓.๗๙	๐.๙๖	มาก
๓. วัดมีที่พักผ่อน และห้องน้ำเพียงพอ สะอาด ถูก สุขอนามัย	๓.๘๗	๐.๙๑	มาก
รวม	๓.๘๕	๐.๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการบริการพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๕$,
 $\sigma = ๐.๘๖$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไป
หาน้อย ดังนี้

๑. บุคลากรที่ให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$,
 $\sigma = ๐.๙๔$)

๒. วัดมีที่พักผ่อน และห้องน้ำเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๗$,
 $\sigma = ๐.๙๑$)

๓. วัดมีที่พักผ่อน และห้องน้ำเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๙$,
 $\sigma = ๐.๙๖$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านความปลอดภัย

(N = ๘๕)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หน่วยแพทย์ มาคอยดูแลในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดสุดสัปดาห์	๓.๗๕	๑.๐๐	มาก
๒. วัดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิด ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	๓.๙๕	๐.๙๔	มาก
๓. แหล่งท่องเที่ยวของวัดมีความปลอดภัย มีการป้องกันภัย หรือมีป้ายเตือนในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย	๓.๙๕	๐.๙๒	มาก
รวม	๓.๘๙	๐.๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๙$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิด ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๕$, $\sigma = ๐.๙๔$)

๒. แหล่งท่องเที่ยวของวัดมีความปลอดภัย มีการป้องกันภัย หรือมีป้ายเตือนในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๕$, $\sigma = ๐.๙๒$)

๓. วัดมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หน่วยแพทย์ มาคอยดูแลในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดสุดสัปดาห์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๕$, $\sigma = ๑.๐๐$)

๔.๑.๓ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมใน ๔ ขั้นตอน คือ (๑) ด้านการวางแผน (๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน (๓) ด้านการตรวจสอบ และ (๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในตารางที่ ๔.๗ - ๔.๑๑ ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. ด้านการวางแผน	๔.๒๘	๐.๕๐	มาก
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน	๓.๘๗	๐.๗๘	มาก
๓. ด้านการตรวจสอบ	๓.๙๑	๐.๘๕	มาก
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง	๓.๘๐	๐.๘๕	มาก
รวม	๓.๙๗	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๗$, $\sigma = ๐.๖๗$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๒๘$, $\sigma = ๐.๕๐$)
๒. ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๑$, $\sigma = ๐.๘๕$)
๓. ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๗$, $\sigma = ๐.๗๘$)
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๐$, $\sigma = ๐.๘๕$)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด	๔.๘๘	๐.๔๒	มากที่สุด
๒. วัดมีการกำหนดเป้าหมาย วัดอุปสงค์ พันธกิจไว้ชัดเจน	๔.๐๐	๐.๗๗	มาก
๓. วัดมีการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอน และวิธีการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม	๓.๙๕	๐.๗๙	มาก
รวม	๔.๒๘	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๒๘$, $\sigma = ๐.๕๐$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ มาก ๒ ข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = ๔.๘๘$, $\sigma = ๐.๔๒$)

๒. วัดมีการกำหนดเป้าหมาย วัดอุปสงค์ พันธกิจไว้ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๐๐$, $\sigma = ๐.๗๗$)

๓. วัดมีการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอน และวิธีการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๕$, $\sigma = ๐.๗๙$)

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่ งาน	๓.๙๔	๐.๘๘	มาก
๒. วัดมีระบบการคัดเลือก และวางบุคลากรให้เหมาะสม กับงาน	๓.๘๔	๐.๘๗	มาก
๓. บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอน อย่างถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้	๓.๘๕	๐.๘๒	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๗$, $\sigma = ๐.๗๘$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๔$, $\sigma = ๐.๘๘$)

๒. บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนอย่างถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๕$, $\sigma = ๐.๘๒$)

๓. วัดมีระบบการคัดเลือก และวางบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๔$, $\sigma = ๐.๘๗$)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร **ด้านการตรวจสอบ**

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ	๓.๘๙	๐.๙๐	มาก
๒. วัดมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้	๓.๘๙	๐.๘๙	มาก
๓. บุคลากรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบขั้นตอนอย่างถูกต้อง	๓.๘๖	๐.๙๑	มาก
รวม	๓.๘๑	๐.๘๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๑$, $\sigma = ๐.๘๕$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๙$)
๒. วัดมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๙๐$)
๓. บุคลากรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบขั้นตอนอย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๖$, $\sigma = ๐.๙๑$)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับความคิดเห็น		
	μ	σ	แปลผล
๑. วัดมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปรับปรุง	๓.๗๘	๐.๙๖	มาก
๒. วัดมีกระบวนการแก้ไขปรับปรุง และจัดทำแผนการพัฒนากท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ	๓.๗๑	๐.๙๕	มาก
๓. วัดมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดียิ่งขึ้น	๓.๙๒	๐.๙๐	มาก
รวม	๓.๘๐	๐.๘๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๐$, $\sigma = ๐.๘๕$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. วัดมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๒$, $\sigma = ๐.๙๐$)

๒. วัดมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๘$, $\sigma = ๐.๙๖$)

๓. วัดมีกระบวนการแก้ไขปรับปรุง และจัดทำแผนการพัฒนากท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๗๑$, $\sigma = ๐.๙๕$)

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษา และตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ตามสมมติฐานที่ ๑-๔ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๔๙	๓	๐.๑๕๐	.๖๐๐	๐.๖๒
	ภายในกลุ่ม	๒๐.๑๘๔	๘๑	๐.๒๔๙		
	รวม	๒๐.๖๓๓	๘๔			
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๔๗	๓	๑.๐๔๙	๑.๗๘๘	๐.๑๖
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๕๑๔	๘๑	๐.๕๘๗		
	รวม	๕๐.๖๖๑	๘๔			
๓. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๐๔	๓	๑.๖๐๑	๒.๓๓๐	๐.๐๘
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๖๗๔	๘๑	๐.๖๘๗		
	รวม	๖๐.๔๗๘	๘๔			
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๔๖	๓	๑.๒๔๙	๑.๗๖๒	๐.๑๖
	ภายในกลุ่ม	๕๗.๔๐๙	๘๑	๐.๗๐๙		
	รวม	๖๑.๑๕๖	๘๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๒๕	๓	๐.๘๔๒	๑.๙๑๕	๐.๑๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๖๐๓	๘๑	๐.๔๔๐		
	รวม	๓๘.๑๒๘	๘๔			

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามพรรษา

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๐๗	๒	๐.๑๕๓	๐.๖๑๙	๐.๕๔
	ภายในกลุ่ม	๒๐.๓๒๖	๘๒	๐.๒๔๘		
	รวม	๒๐.๖๓๓	๘๔			
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๙๐	๒	๐.๖๔๕	๑.๐๗๒	๐.๓๕
	ภายในกลุ่ม	๔๙.๓๗๑	๘๒	๐.๖๐๒		
	รวม	๕๐.๖๖๑	๘๔			
๓. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๙๓	๒	๐.๘๔๖	๑.๑๘๑	๐.๓๑
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๗๘๖	๘๒	๐.๗๑๗		
	รวม	๖๐.๔๗๘	๘๔			
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๗๔	๒	๑.๖๓๗	๒.๓๑๙	๐.๑๐
	ภายในกลุ่ม	๕๗.๘๘๑	๘๒	๐.๗๐๖		
	รวม	๖๑.๑๕๖	๘๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๑๒	๒	๐.๕๕๖	๑.๒๓๑	๐.๓๐
	ภายในกลุ่ม	๓๗.๐๑๖	๘๒	๐.๔๕๑		
	รวม	๓๘.๑๒๘	๘๔			

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๖๙	๒	๐.๔๓๕	๑.๘๐๔	๐.๑๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙.๗๖๓	๘๒	๐.๒๔๑		
	รวม	๒๐.๖๓๓	๘๔			
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๑๐	๒	๑.๔๕๕	๒.๔๙๙	๐.๐๙
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๗๕๑	๘๒	๐.๕๘๒		
	รวม	๕๐.๖๖๑	๘๔			
๓. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๔๕	๒	๒.๓๒๒	๓.๔๑๑	๐.๐๔
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๘๓๔	๘๒	๐.๖๘๑		
	รวม	๖๐.๔๗๘	๘๔			
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๑๘	๒	๑.๐๕๙	๑.๔๗๑	๐.๒๔
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๐๓๘	๘๒	๐.๗๒๐		
	รวม	๖๑.๑๕๖	๘๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๘๖	๒	๑.๑๙๓	๒.๗๓๗	๐.๐๗
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๗๔๒	๘๒	๐.๔๓๖		
	รวม	๓๘.๑๒๘	๘๔			

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ด้านการตรวจสอบ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของพระสงฆ์ที่มี
ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร
จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการตรวจสอบ

(N = ๘๕)

วุฒิการศึกษา	μ	วุฒิการศึกษา		
		ต่ำกว่า ปริญญาตรี (๓๘ รูป) ๓.๖๘	ปริญญาตรี (๔๓ รูป) ๔.๐๕	สูงกว่า ปริญญาตรี (๔ รูป) ๔.๕๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๖๘		-๐.๓๗*	-๐.๙๐*
ปริญญาตรี	๔.๐๕			-๐.๕๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๕๘			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำนวน ๒ คู่ คือ

๑) พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ น้อยกว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิ
การศึกษา ปริญญาตรี

๒) พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ น้อยกว่า พระสงฆ์ที่มี
วุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์

(N = ๘๕)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๖๕	๒	๐.๙๓๒	๔.๐๗๔	๐.๐๒
	ภายในกลุ่ม	๑๘.๗๖๘	๘๒	๐.๒๒๙		
	รวม	๒๐.๖๓๓	๘๔			
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๗๗	๒	๐.๙๘๘	๑.๖๖๕	๐.๒๐
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๖๘๔	๘๒	๐.๕๙๔		
	รวม	๕๐.๖๖๑	๘๔			
๓. ด้านการตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๖๕	๒	๒.๓๘๒	๓.๕๐๗	๐.๐๓
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๗๑๔	๘๒	๐.๖๗๙		
	รวม	๖๐.๔๗๘	๘๔			
๔. ด้านการแก้ไขปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	๖.๙๔๐	๒	๓.๔๗๐	๕.๒๔๘	๐.๐๑
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๒๑๖	๘๒	๐.๖๖๑		
	รวม	๖๑.๑๕๖	๘๔			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๘๙	๒	๑.๗๔๕	๔.๑๓๐	๐.๐๒
	ภายในกลุ่ม	๓๔.๖๓๘	๘๒	๐.๔๒๒		
	รวม	๓๘.๑๒๘	๘๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบ และด้านการแก้ไขปรับปรุง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๗-๔.๒๐ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ โดยภาพรวม

(N = ๘๕)

ตำแหน่งปกครอง คณะสงฆ์	μ	ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์		
		เจ้าคณะอำเภอ/ เจ้าคณะตำบล/ เลขานุการ (๖ รูป) ๔.๔๐	เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้า อาวาส (๑๒ รูป) ๔.๓๓	ไม่มีตำแหน่ง (๖๗ รูป) ๓.๘๖
เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะ ตำบล/เลขานุการ	๔.๔๐		๐.๐๗	๐.๕๔
เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๔.๓๓			๐.๔๗*
ไม่มีตำแหน่ง	๓.๘๖			
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕				
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑				

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๑ คู่ คือ

๑) พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม มากกว่า พระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ด้านการวางแผน

(N = ๘๕)

ตำแหน่งปกครอง คณะสงฆ์	μ	ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์		
		เจ้าคณะอำเภอ/ เจ้าคณะตำบล/ เลขานุการ (๖ รูป) ๔.๔๔	เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้า อาวาส (๑๒ รูป) ๔.๖๑	ไม่มีตำแหน่ง (๖๗ รูป) ๔.๒๐
เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะ ตำบล/เลขานุการ	๔.๔๔		-๐.๑๗	๐.๒๔
เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๔.๖๑			๐.๔๑*
ไม่มีตำแหน่ง	๔.๒๐			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๑ คู่ คือ

๑) พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขานุการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน มากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ด้านการตรวจสอบ

(N = ๘๕)

ตำแหน่งปกครอง คณะสงฆ์	μ	ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์		
		เจ้าคณะอำเภอ/ เจ้าคณะตำบล/ เลขานุการ (๖ รูป) ๔.๓๙	เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้า อาวาส (๑๒ รูป) ๔.๓๖	ไม่มีตำแหน่ง (๖๗ รูป) ๓.๗๙
เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะ ตำบล/เลขานุการ	๔.๓๙		๐.๐๓	๐.๖๐
เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๔.๓๖			๐.๕๗*
ไม่มีตำแหน่ง	๓.๗๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๑ คู่ คือ

๑) พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ มากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ด้านการแก้ไขปรับปรุง

(N = ๘๕)

ตำแหน่งปกครอง คณะสงฆ์	μ	ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์		
		เจ้าคณะอำเภอ/ เจ้าคณะตำบล/ เลขานุการ (๖ รูป) ๔.๕๖	เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้า อาวาส (๑๒ รูป) ๔.๒๒	ไม่มีตำแหน่ง (๖๗ รูป) ๓.๖๖
เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะ ตำบล/เลขานุการ	๔.๕๖		๐.๓๔	๐.๙๐*
เจ้าอาวาส/รองเจ้า อาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	๔.๒๒			๐.๕๖*
ไม่มีตำแหน่ง	๓.๖๖			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๒ คู่ คือ

๑) พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขานุการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง มากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

๒) พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง มากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่มีตำแหน่ง

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
ตามสมมติฐานที่ ๑-๔

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	F	Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	อายุ	๑.๙๑๕	๐.๑๓		✓
๒	พรรษา	๑.๒๓๑	๐.๓๐		✓
๓	วุฒิการศึกษา	๒.๗๓๗	๐.๐๗		✓
๔	ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์	๔.๑๓๐*	๐.๐๒	✓	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า
พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด
ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ
วัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย
พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๔.๓ ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๔.๓.๑ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร สามารถจำแนกตามรายด้านโดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๑-๔.๒๔

ตารางที่ ๔.๒๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. ขาดการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ และแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	๑. ศึกษาข้อมูลพื้นที่ นำมาวิเคราะห์ และประชุมร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา
๒. แผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดไม่เพียงพอ ข้อมูลเข้าถึงได้ยาก มีการเผยแพร่ข้อมูลออนไลน์น้อยมาก	๒. กำหนดแผนการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่วัดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ แผนที่ท่องเที่ยว หรือการประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น

ตารางที่ ๔.๒๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ และประสบการณ์ ทำให้ไม่เข้าใจแผน และไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่วางไว้	๑. ควรมีการจัดอบรมฝึกฝนทักษะความรู้ ประสบการณ์แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องถึงวิธีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด
๒. บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแคลนงบประมาณ และอุปกรณ์ที่จำเป็น ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	๒. สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามแผน เช่น การจัดสรรบุคลากร การให้ทรัพยากรทางการเงินและวัสดุอุปกรณ์

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด
ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. กระบวนการตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่ได้ ตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งอาจทำให้ กระบวนการตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพ	๑. ควรกำหนดกรอบการตรวจสอบให้เป็นไป ตามมาตรฐาน โดยการทำให้มีความเข้าใจ ในกระบวนการตรวจสอบและการวัดผลที่ ชัดเจนโดยทั่วถึงกัน
๒. ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของวัดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และการ ปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ทำให้ มีความยากลำบากในการตรวจสอบและ ประเมินผลของกิจกรรมท่องเที่ยว	๒. ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อช่วยในการตรวจสอบและ จัดการท่องเที่ยว โดยใช้ระบบออนไลน์ หรือระบบสารสนเทศในการจัดการข้อมูล

ตารางที่ ๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด
ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปรับปรุงแก้ไข

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑. การตรวจสอบที่ไม่ได้มาตรฐานและการ ติดตามประเมินผลที่ไม่ต่อเนื่อง ส่งผลต่อ การปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาการ บริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด	๑. ควรกำหนดมาตรฐานและกรอบการ ดำเนินการที่ชัดเจน ทำการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
๒. บุคลากรขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด	๒. จัดโครงการฝึกอบรมที่เน้นการพัฒนา ทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด

๔.๓.๒ ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) และเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูปหรือคน เพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์เชิงพรรณนา ดังต่อไปนี้

๑. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน

๑) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการฟื้นฟูสถานที่สำคัญในชุมชน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การศึกษาสภาพปัญหาและการวางแผน การสำรวจและศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดและชุมชนในอำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร เพื่อวางแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

(๒) การร่วมกันวางแผนและดำเนินการ การร่วมกันกำหนดแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีการศึกษาและพิจารณาถึงความต้องการและปัญหาของวัดและชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการวัด และประชาชนทุกๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการวางแผนและดำเนินการ

(๓) การริเริ่มโครงการ การริเริ่มโครงการที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์และการบูรณาการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์ป่า การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวอนุรักษ์

(๔) การดำเนินการและติดตามผล การดำเนินการโครงการตามแผนที่ได้รับการสร้างขึ้น โดยให้คำแนะนำและร่วมมือกันในการดำเนินการตามแผนที่กำหนด การติดตามผลและประเมินความสำเร็จของโครงการ เพื่อปรับปรุงและปรับใช้แผนการต่อไปอย่างเหมาะสม

การร่วมกันในการวางแผนและดำเนินการจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผลลัพธ์ที่ดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทั้งยังส่งเสริมการเคลื่อนไหวของเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วย ลักษณะการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนและมีการอนุรักษ์รอบคอบของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย^๑

๒) การวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดเป็นกระบวนการที่ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างองค์กร ภาครัฐ และเอกชน รวมถึงผู้ค้าท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและไม่เป็นอันตรายต่อวัตถุประสงคของการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ นอกจากนี้ การตรวจสอบและประเมินผลของแผนการจัดการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไปในอนาคต เพื่อให้วัดมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน^๒

๓) การวางแผนให้มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและสร้างความเข้าใจและเคารพต่อวัฒนธรรมและศาสนสถานของชาวไทย นี่คือขั้นตอนหลักที่สำคัญในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด ดังนี้

(๑) การศึกษาและการทำความเข้าใจ การศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของวัด เข้าใจความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่นั้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

(๒) การตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบัน การสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวของวัด รวมถึงปริมาณและลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เข้าชม

(๓) การวางแผนกิจกรรมท่องเที่ยว การวางแผนกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับลักษณะและคุณลักษณะของวัดและชุมชนในบริเวณนั้น รวมถึงกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบรรยากาศของวัด

(๔) การจัดการสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดและความสวยงามของวัด รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ วัดให้มีคุณภาพและเป็นมรดกที่มีค่า

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

(๕) การสร้างความเข้าใจและความเคารพ การสร้างความเข้าใจและความเคารพต่อวัฒนธรรมและศาสนสถานของวัด รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มการศึกษาแก่นักท่องเที่ยว

(๖) การจัดการการเข้าชม การจัดการการเข้าชมให้มีระเบียบ และป้องกันการเข้าชมที่ไม่เหมาะสมหรือเสี่ยงต่อความปลอดภัยของวัด

(๗) การพัฒนาสร้างนวัตกรรม การพัฒนาสร้างนวัตกรรมในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

(๘) การสร้างรายได้สำรอง การพัฒนาแหล่งรายได้ท่องเที่ยวเสริม เพื่อสนับสนุนการบำรุงรักษาวัดและการจัดการท่องเที่ยว

(๙) การสร้างความร่วมมือ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้มีการจัดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน^๓

๔) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดสามารถดำเนินการได้ในหลายด้านโดยกำหนดขอบเขตเพื่อกำหนดแบบแผนในการบริหารจัดการได้ดังนี้

(๑) สถานที่สำหรับการปฏิบัติทางธรรม กำหนดพื้นที่ภายในวัดที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติทางธรรม เช่น การสร้างพื้นที่สำหรับการบวช สวดมนต์ และปฏิบัติธรรม จัดการทำความสะดวกและรักษาความเป็นระเบียบของพื้นที่สำหรับการปฏิบัติธรรมและศาสนกิจต่างๆ

(๒) ด้านภูมิทัศน์สำหรับท่องเที่ยวเชิงพุทธ สร้างและรักษาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางศาสนา เช่น สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญในพุทธศาสนา จัดทำและส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับศาสนาพุทธ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของวัด การจัดการแสดงของพุทธศาสนา เป็นต้น

(๓) ด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมรอบ ๆ วัด เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติและการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน การจัดการนโยบายสิ่งแวดล้อม เช่น การลดการใช้พลาสติก การบำรุงรักษาป่าสงวน การจัดทำโครงการที่สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น

(๔) สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ พื้นที่จอดรถ ร้านอาหาร และร้านขายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวัด^๔

๕) การวางแผนการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สะดวกสบายและประทับใจต่อนักท่องเที่ยวในแต่ละหัวข้อนั้น จำเป็นต้องมีการจัดทำและเปิดเผยแผนการดำเนินงานและนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ โดยอาจจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการวางแผนและดำเนินการตามแผน และมีเจ้าอาวาสเป็นผู้กำกับดูแลเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดนั้นมีประสิทธิผลและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว^๕

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๖.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

๖) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นที่ให้เป็นທີ່ประจักษ์เพื่อเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความเฉพาะเจาะจงของพื้นที่นั้นๆ ดังนี้

(๑) การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ สำรวจและระบุแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางศาสนา วัฒนธรรม และธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ของวัด เช่น สถานที่ประวัติศาสตร์ สถานที่ศาสนสถาน และที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

(๒) การวิเคราะห์ SWOT ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) การระบุและโฆษณาส่วนที่แข็งแกร่งของวัดและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ความสวยงามของวัด บรรยากาศที่สงบเงียบ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ จุดอ่อน (Weaknesses) การระบุปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น การบริหารจัดการที่ไม่เพียงพอ ความขัดแย้งในชุมชน หรือขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว โอกาส (Opportunities) การระบุโอกาสที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมและความเฉพาะเจาะจงของพื้นที่ เช่น การพัฒนาโครงการท่องเที่ยวใหม่ การจัดการอีเวนต์ท้องถิ่น หรือการสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวพิเศษ อุปสรรค (Threats) การระบุความเสี่ยงและอุปสรรคที่อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว เช่น การแข่งขันกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ หรือปัญหาความปลอดภัย

(๓) การวางแผนและดำเนินการ พิจารณาข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT เพื่อวางแผนและดำเนินการเพื่อปรับปรุง การพัฒนา หรือแก้ไขปัญหที่พบ กำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถใช้จุดแข็งในการเติบโตและการเสริมสร้าง และลดความเสี่ยงจากจุดอ่อนและอุปสรรค

(๔) การตรวจสอบและประเมินผล ตรวจสอบและประเมินผลของแผนการบริหารจัดการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมที่ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย ปรับปรุงแก้ไข และปรับเปลี่ยนแผนการท่องเที่ยวตามผลการประเมินอย่างเป็นระบบ^๖

๗) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาความต้องการของวัดประชาชนชุมชนและนักท่องเที่ยว และนำมาพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามความต้องการของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

(๑) การศึกษาความต้องการ ทำการสำรวจและสัมภาษณ์กับประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเพื่อเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวัด วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเพื่อจำแนกและระบุความต้องการและความสนใจที่สำคัญ

(๒) การศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากร สำรวจและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่และที่เกี่ยวข้องกับวัด เช่น สิ่งปลูกสร้างทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม กำหนดสัดส่วนการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทตามความเหมาะสมและความต้องการของวัดและชุมชน

(๓) การกำหนดแผนที่การท่องเที่ยว กำหนดแผนที่การท่องเที่ยวที่มีจุดเช็คพอยท์สำคัญทั้งภายในวัดและบริเวณรอบ ๆ วัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจและเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวได้

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖.

อย่างเหมาะสม จัดสรรการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชน

(๔) การเผยแพร่ข้อมูล กำหนดแผนการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่วัดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ แผนที่ท่องเที่ยว หรือการประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นสร้างโปรมทัศน์และกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดและสร้างความสนใจจากนักท่องเที่ยว

การดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดมีความเป็นไปตามความต้องการและความสนใจของผู้ที่สนใจและเป็นผู้ส่งเสริมให้ท่องเที่ยวที่วัดให้มีความสำเร็จและยั่งยืนในระยะยาว^๗

๘) การวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากเนื่องจากวัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศไทย การวางแผนให้มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังจึงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในขณะเดินทางไปเยี่ยมชมวัด โดยมีขั้นตอนการวางแผนและการจัดการที่สำคัญ ดังนี้

(๑) การศึกษาข้อมูลและการวิเคราะห์ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของวัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว เช่น ประวัติความเป็นมาของวัด สิ่งประดิษฐ์ที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ และประเพณีประจำวัด เพื่อทำการวิเคราะห์และเข้าใจลึกซึ้งถึงวัฒนธรรมและความหมายทางศาสนาของวัดนั้น ๆ

(๒) การจัดทำแผนกิจกรรม การจัดทำแผนกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับลักษณะและสิ่งอำนวยความสะดวกของวัด เช่น การจัดนิทรรศการศิลปะ การทำกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นสิริมงคลและความสงบสุขของวัด

(๓) การจัดการสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาดและความสวยงามของวัด เช่น การจัดการสวนน้ำต้นไม้ การจัดการสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการการเข้าชม การวางแผนและการจัดการการเข้าชมท่องเที่ยวให้มีระบบที่เหมาะสม เช่น การจัดเส้นทางเดินชมวัด การจัดเรียงลำดับการเข้าชมเพื่อลดการแย่งกัน การจัดหาที่จอดรถและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

(๔) การสร้างรายได้สำรอง การวางแผนสำหรับการสร้างรายได้ที่มีความยั่งยืนโดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อวัดและสิ่งแวดล้อม โดยการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ เช่น การจัดงานเทศกาลทางศาสนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

(๕) การสร้างการตลาดและการโฆษณา การสร้างการตลาดและการโฆษณาเพื่อโปรโมตวัดและกิจกรรมท่องเที่ยวของวัดให้มีความรู้สึกถึงสิ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โซเชียลมีเดีย แผ่นพับ และเว็บไซต์ท่องเที่ยว^๘

๙) การวางแผนในการบริหารจัดการมีองค์ประกอบที่จะนำไปสู่ความสำเร็จดังนี้

(๑) จุดมุ่งหมาย (Goals) กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายใหญ่ที่ต้องการให้โครงการหรือกิจกรรมบริหารจัดการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายควรเป็นที่มุ่งหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดได้

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖.

(๒) วัตถุประสงค์ (Objectives) กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อระบุว่าทำอะไร และทำไม วัตถุประสงค์ควรมีลักษณะที่สามารถวัดได้ และเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายใหญ่

(๓) เป้าหมาย (Targets) กำหนดเป้าหมายที่เป็นตัวชี้วัดหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวัดความสำเร็จของวัตถุประสงค์ เป้าหมายควรเป็นเป้าหมายที่สามารถทำให้เห็นผลได้อย่างชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

การนำเสนอตัวชี้วัดสำคัญ เป็นที่ยอมรับในการกำหนดเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถติดตามและวัดผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการประเมินผลและปรับปรุงงานต่อไป การกำหนดเป้าหมายนี้เป็นการระบุทิศทางในการดำเนินงาน และช่วยให้ทีมงานมุ่งเน้นทำงานในทิศทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ^๙

๑๐) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร สามารถเริ่มต้นด้วยการศึกษาบริบทของพื้นที่นั้นๆ เพื่อเข้าใจทรัพยากรและสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ โดยสามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

(๑) การศึกษาบริบทของพื้นที่ สำรวจและศึกษาบริบทของพื้นที่โดยการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและชีวทัศน์ การประชากรและวัฒนธรรม รวมถึงการศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น

(๒) การวิเคราะห์จุดเด่นและความเหมาะสมของสถานที่ วิเคราะห์และระบุจุดเด่นของสถานที่ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในพื้นที่

(๓) การเขียนแผนการพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบริบทและวิเคราะห์จุดเด่นของสถานที่เข้าไปในแผนการพัฒนาท้องถิ่น โดยระบุกิจกรรมหรือโครงการที่จะนำเสนอในระยะเวลา ๕ ปีข้างหน้า

(๔) การสร้างความร่วมมือ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและกิจกรรมท่องเที่ยว

(๕) การประเมินและปรับปรุง ตรวจสอบและประเมินผลของแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

การวางแผนดังกล่าวจะช่วยให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในพื้นที่นั้นๆ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมถึงสร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นให้เติบโตและเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปด้วย^{๑๐}

สรุปว่า ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน คือ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องทำการวางแผนการบริหารจัดการในลักษณะดังต่อไปนี้

๑) เน้นการรักษาศิลปวัฒนธรรมและศรัทธาธรรมของชุมชน พร้อมกับการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสำหรับนักท่องเที่ยว

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๒) การวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดเป็นกระบวนการที่ต้องมีการร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีการสร้างความร่วมมือและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การวางแผนให้มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง การวางแผนให้มีการจัดการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

๔) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดสามารถดำเนินการได้ในหลายด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดสามารถดำเนินการได้ในหลายด้าน โดยกำหนดขอบเขตเพื่อกำหนดแบบแผนในการบริหารจัดการ

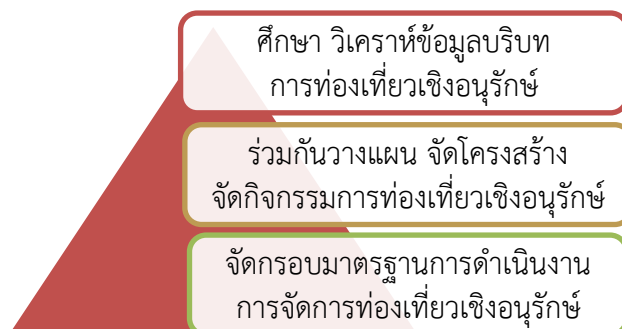
๕) การวางแผนพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สะดวกสบายและประทับใจต่อนักท่องเที่ยว เพื่อให้สะดวกสบายและประทับใจต่อนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการจัดทำแผนการดำเนินงานและนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ

๖) การวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นที่ให้เป็นที่ประจักษ์ ความต้องการของวัดประชาชนชุมชนและนักท่องเที่ยว และนำมาพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามความต้องการของบุคคลเหล่านี้

ตารางที่ ๔.๒๖ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. ศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ฯลฯ	๙	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐
๒. ทุกฝ่ายควรประชุมร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	๗	๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐
๓. วางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมของสงฆ์	๖	๑, ๒, ๓, ๕, ๖, ๘

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน คือ ศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ฯลฯ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน ทุกฝ่ายควรประชุมร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ รูปหรือคน วางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมของสงฆ์ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๖ รูปหรือคน

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๒. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน

๑) การปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างรอบคอบและมีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการท่องเที่ยวจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นคือขั้นตอนที่สำคัญในการปฏิบัติงานตามแผน

(๑) การดำเนินโครงการตามแผน การดำเนินโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแผนที่ได้รับการอนุมัติอย่างเคร่งครัด เช่น การจัดงานพิธีทางศาสนา การสร้างสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น โดยคำนึงถึงการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมในพื้นที่

(๒) การจัดการสิ่งแวดล้อม การรักษาสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับวัด เช่น การบริหารจัดการน้ำ การจัดการขยะ การสร้างแหล่งพักผ่อนที่เพียงพอ เป็นต้น

(๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การจัดงานเทศกาลท้องถิ่น การสร้างพื้นที่สำหรับการนำเสนอวัฒนธรรม เป็นต้น

(๔) การจัดการการสื่อสารและการโฆษณา การสร้างและการโฆษณาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจให้มาเยือนวัดและพื้นที่รอบ ๆ

(๕) การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น พระสงฆ์ บุคลากรวัด หรือกลุ่มอาสาสมัคร เพื่อให้พร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(๖) การติดตามและประเมินผล การติดตามความก้าวหน้าของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแผนและการประเมินผลการดำเนินงานเป็นขั้นตอนสำคัญในการปรับปรุงแผนในอนาคต

การปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นการมุ่งเน้นที่การรักษาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีคุณค่าทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว^{๑๑}

๒) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการนี้ควรมีสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่ดำเนินการตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามที่กำหนดไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

(๑) การเลือกสมาชิก เลือกสมาชิกให้เป็นที่เข้าใจและมีความรู้ความสามารถในด้าน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงผู้ที่มีความสนใจและความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของวัด

(๒) การกำหนดหน้าที่และภาระงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานของคณะกรรมการ อย่างชัดเจน รวมถึงการกำหนดระยะเวลาที่มอบหมายงานให้กับสมาชิกแต่ละคน

(๓) การจัดประชุมและการรายงาน จัดประชุมเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของแผนการและปรับปรุงหรือแก้ไขตามความจำเป็น นอกจากนี้ยังควรมีการรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๔) การสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน การให้ข้อมูลและการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงการดำเนินงานและความคืบหน้า

(๕) การสนับสนุนและการเสริมสร้างทีมงาน สนับสนุนและเสริมสร้างทีมงานให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒}

๓) การปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม มีการจัดสรรบุคลากรให้พอดีกับงาน มีการกำหนดภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน มีระบบคัดเลือกและสรรหาบุคลากรที่ถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นธรรม มีการรายงานและตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีคณะกรรมการที่มีการจัดตั้งและดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถทำงานตามแผนการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๓}

๔) การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีขั้นตอนการจัดการ การจัดการภาระหน้าที่งาน และการจัดการบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามแผน ดังนี้

(๑) การคัดเลือกและวางบุคลากร จัดทำกระบวนการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัด วางแผนการจัดสรรบุคลากรให้เข้ามาดำเนินงานในแต่ละหน้าที่ตามความสามารถและความเชี่ยวชาญ

(๒) ภาระหน้าที่งาน กำหนดภาระงานและหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน โดยให้คำชี้แจงวิธีการดำเนินงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบและกระบวนการในการทำงาน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและปฏิบัติตามมา

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

(๓) การปฏิบัติงานตามแผน แนะนำและอบรมบุคลากรเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่วางไว้ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และวิธีการทำงานตามแผน ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของทีมงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และปรับปรุงตามความเหมาะสมตามสถานการณ์

(๔) การประเมินผล จัดทำระบบการประเมินผลงานของบุคลากรตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการท่องเที่ยว ประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้องค์กรได้ทราบถึงความก้าวหน้าและพัฒนาการของงาน^{๑๔}

(๕) การจัดการบุคลากรที่ดี เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเหมาะสม ต้องมีการกำหนดกรอบการทำงานที่ชัดเจน มีการกำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติตามลำดับ มีการควบคุมและติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ โดยการทำงานตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องจะช่วยให้ผลลัพธ์การท่องเที่ยวมีความสำเร็จและยั่งยืนได้มากยิ่งขึ้น^{๑๕}

๖) การปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน เป็นการดำเนินการที่มีความสำคัญในการรักษาและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีขั้นตอนดังนี้

(๑) การจัดโครงสร้าง การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์องค์กรที่ชัดเจน มีการกำหนดกรอบการปฏิบัติ ขั้นตอน วิธีการทำงาน ระเบียบข้อบังคับอย่างเหมาะสม

(๒) การจัดแผนงาน จัดทำแผนงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ชัดเจน ระบุวัตถุประสงค์ และกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรม

(๓) ภาระหน้าที่งาน บุคลากรมีภาระหน้าที่ในการดำเนินการตามแผนการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำนิทรรศการศิลปะ การสอนสร้างพุทธศิลป์ หรือการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัด

(๔) ระบบการคัดเลือกและวางบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

(๕) การพัฒนาบุคลากร การให้ความรู้และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะให้กับบุคลากรที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) การปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอน บุคลากรมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนงานท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและเป็นระเบียบ^{๑๖}

๗) การปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร นอกจากการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และระบบภาระงานที่เหมาะสมแล้ว การคัดเลือกและวางบุคลากรที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญที่จะให้แผนการดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกและวางบุคลากรให้เหมาะสมเพื่อการปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีดังนี้

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖.

(๑) วางแผนตำแหน่งและหน้าที่งาน การกำหนดตำแหน่งงานและรายละเอียดหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในวัดอย่างชัดเจน

(๒) การคัดเลือกบุคลากร การสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับงานที่กำลังจะดำเนินการ โดยใช้กระบวนการคัดเลือกที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม

(๓) การฝึกอบรม การให้การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการฝึกใช้งานระบบและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง

(๔) การกำหนดเป้าหมายและการประเมินผล การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานและการวัดผลประสิทธิภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานตามแผนการท่องเที่ยว เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

(๕) การสนับสนุนและประสานงาน การให้การสนับสนุนและประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารจัดการท่องเที่ยวในวัดและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างเหมาะสมกับเป้าหมาย

(๖) การสร้างวินัยในการทำงาน การกำหนดนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมวินัยในการทำงานและสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุขและความเชื่อมั่นในการทำงาน

(๗) การเสริมสร้างทีมงาน การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในทีมงาน เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินงานอย่างเต็มที่^{๑๗}

๘) การปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนอย่างถูกต้องตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการรักษาความยั่งยืนและประสิทธิภาพของกิจกรรมท่องเที่ยว ดังนั้น องค์กรควรวิธีการและขั้นตอนที่ควรปฏิบัติตาม เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นไปอย่างถูกต้อง การปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะช่วยให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและมีความสำเร็จในการรักษาสถานที่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้มีคุณค่าและยั่งยืน^{๑๘}

๙) ขั้นตอนและวิธีการในการทำงานเป็นทีมที่จะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้

(๑) เข้าใจแผนการท่องเที่ยว ทุกคนในทีมงานควรทราบและเข้าใจแผนการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน รวมถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการท่องเที่ยว

(๒) ปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ ทุกคนในทีมงานควรปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่ระบุไว้ในแผนการท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) การติดตามและประเมินผล ทีมงานควรมีกระบวนการติดตามและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมท่องเที่ยวได้ถูกปฏิบัติตามแผนการหรือไม่ และหากมีปัญหาหรือความต้องการปรับปรุง จะต้องทำการแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสม

^{๑๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๖.

(๔) การเก็บข้อมูลและรายงานผล ควรมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และรายงานผลต่อการบริหารจัดการ และการปรับปรุงในอนาคต

(๕) การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ทีมงานควรมีการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจและร่วมมือกันในการปฏิบัติตามแผนการท่องเที่ยว

(๖) การสร้างความร่วมมือ การสร้างความร่วมมือกับสถานีดำรง หน่วยงานท้องถิ่น และชุมชนใกล้เคียงเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ^{๑๙}

๑๐) การปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากมีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของกิจกรรมท่องเที่ยว ดังนี้

(๑) การมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพ การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องจะช่วยให้ทราบถึงวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมและการบริหารจัดการได้

(๒) การป้องกันความผิดพลาด การปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องจะช่วยลดความผิดพลาดและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การควบคุมระบบการบริหารจัดการและการท่องเที่ยว

(๓) การเพิ่มคุณภาพ การปฏิบัติตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยให้สามารถดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีการตรวจสอบและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

(๔) การรักษาความยั่งยืน การปฏิบัติตามวิธีการที่ถูกต้องจะช่วยให้สร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพในระยะยาว

(๕) การสร้างความน่าเชื่อถือ การดำเนินงานตามแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างถูกต้องจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้เข้าร่วมท่องเที่ยวและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของสถานที่

(๖) การสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดี การปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและทันสมัยที่สุด^{๒๐}

สรุปว่า ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ จะต้องมีการดำเนินโครงการตามแผนอย่างเคร่งครัด มีการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการการสื่อสารและการโฆษณา พัฒนาบุคลากร การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานให้ชัดเจน จัดประชุมคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม และรายงานความคืบหน้า กำหนดเป้าหมายและประเมินผลการทำงาน สนับสนุนและประสานงานระหว่างทีมงาน สร้างวินัยในการทำงานและบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุข เสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในทีมงาน การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของกิจกรรมท่องเที่ยว โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ป้องกันความผิดพลาด และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้เข้าร่วมท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังช่วยสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระยะยาว

^{๑๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖.

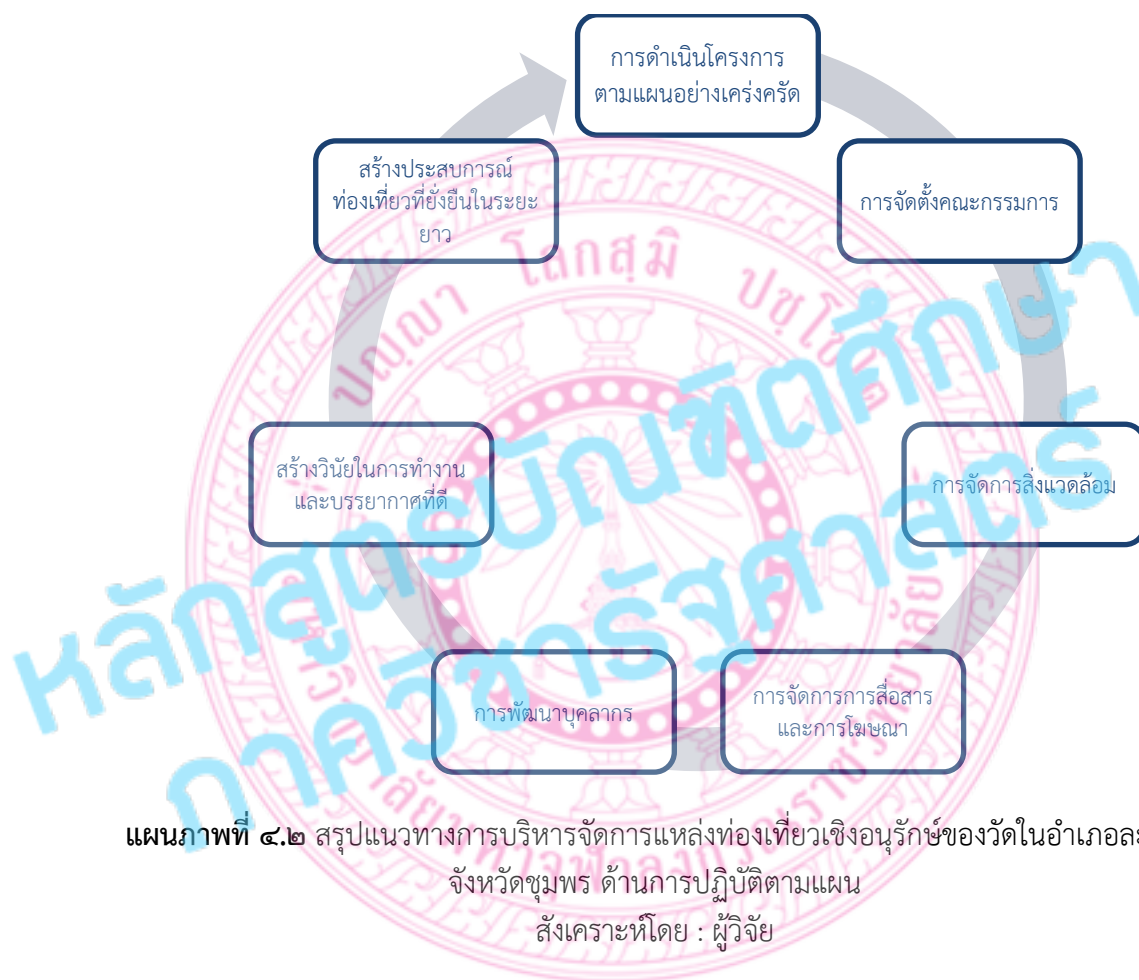
^{๒๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๒๗ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. กำหนดแผนการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัดอย่างชัดเจนและเป็นระยะเวลา จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างเสถียรภาพในการดำเนินโครงการ	๙	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐
๒. กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดประชุมและวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนอย่างเหมาะสม	๙	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐
๓. รักษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว ปรับปรุงพื้นที่ในวัดให้เป็นที่น่าสนใจและมีความสวยงาม	๗	๑, ๒, ๓, ๕, ๖, ๘, ๙
๔. สร้างแผนการสื่อสารและการโฆษณาเพื่อโปรโมทแหล่งท่องเที่ยว ใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียในการสร้างความรู้สึกและเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยว	๗	๒, ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๑๐
๕. จัดการอบรมและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรสร้างการเข้าใจและความกระตือรือร้นในการรักษาและประสานงานกับนักท่องเที่ยว	๖	๑, ๓, ๔, ๖, ๗, ๙
๖. สร้างการเข้าใจและความร่วมมือในทีมงาน สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุขและความร่วมมือ	๖	๓, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐
๗. สร้างแนวคิดและกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถรักษาได้ในระยะยาว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว	๕	๑, ๓, ๕, ๘, ๑๐

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ กำหนดแผนการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัดอย่างชัดเจนและเป็นระยะเวลา จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างเสถียรภาพในการดำเนินโครงการ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดประชุมและวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนอย่างเหมาะสม มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน รักษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว ปรับปรุงพื้นที่ในวัดให้เป็นที่น่าสนใจและมีความสวยงาม มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ รูปหรือคน สร้างแผนการสื่อสารและการโฆษณาเพื่อโปรโมทแหล่งท่องเที่ยว ใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียในการสร้างความรู้สึกและเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ รูปหรือคน จัดการอบรม

และพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร สร้างการเข้าใจและความกระตือรือร้นในการรักษาและประสานงานกับนักท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๖ รูปหรือคน สร้างการเข้าใจและความร่วมมือในทีมงาน สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุขและความร่วมมือ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๖ รูปหรือคน สร้างแนวคิดและกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถรักษาได้ในระยะยาว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๕ รูปหรือคน

๓. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ

๑) การตรวจสอบเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและสามารถรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาและโอกาสที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถทำการปรับปรุงและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดียิ่งขึ้นและยั่งยืนในระยะยาว การตรวจสอบเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่าง

สม่ำเสมอเพื่อรักษาคุณภาพและความยั่งยืนของกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ ตลอดจนป้องกันความเสี่ยงและการกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในระยะยาว^{๒๑}

๒) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในด้านการตรวจสอบสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

(๑) การตรวจสอบสภาพแวดล้อม ตรวจสอบสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่วัดประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

(๒) การตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบ ตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

(๓) การตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากร ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้น้ำ การจัดการกับขยะ และการลดการใช้พลาสติก ตรวจสอบการบริหารจัดการสิ่งสำคัญเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม

(๔) การตรวจสอบความสามารถในการรองรับและรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน ตรวจสอบแผนการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับภัยธรรมชาติหรือภัยอันตรายอื่น ๆ ตรวจสอบการเตรียมความพร้อมและการปฏิบัติตามแผนการจัดการฉุกเฉิน

(๕) การตรวจสอบการประเมินผลและการปรับปรุง ตรวจสอบผลลัพธ์จากกิจกรรมท่องเที่ยวและการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานต่อไป ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงแผนการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการยั่งยืนของกิจกรรมท่องเที่ยว^{๒๒}

๓) ขั้นตอนการตรวจสอบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีดังนี้

(๑) การระบุปัญหา การตรวจสอบช่วยให้ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาและการตลาดท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม

(๒) การระบุโอกาส การตรวจสอบช่วยให้ระบุโอกาสที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โอกาสในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ๆ หรือโอกาสในการสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

(๓) การวิเคราะห์และการตีความ การตรวจสอบช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์และตีความข้อมูลเพื่อเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาและโอกาสที่ปรากฏ เพื่อการวางแผนและการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

(๔) การกำหนดและดำเนินการ การตรวจสอบช่วยให้มีการกำหนดและดำเนินการในการแก้ไขปัญหาและการใช้โอกาสอย่างเหมาะสม เช่น การสร้างแผนการจัดการที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาที่พบเจอและใช้โอกาสในการพัฒนา

^{๒๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๒๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖.

(๕) การติดตามและการประเมินผล การตรวจสอบช่วยให้มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพของมัน เพื่อปรับปรุงและปรับตัวในอนาคต^{๒๓}

๔) การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การตรวจสอบเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว และช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐาน ในการตัดสินใจและการวางแผนที่เหมาะสม เพื่อให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม การตรวจสอบที่เป็นประจำจะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชม โปรไฟล์ของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมในการเข้าชม นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของวัด การสร้างและการบำรุงรักษาสสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงการประเมินความเสี่ยงและการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นได้ การตรวจสอบทั้งหมดเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารมีภาพรวมที่ครอบคลุมและเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและดำเนินการต่อไปให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ที่สุดสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในวัด^{๒๔}

๕) การตรวจสอบเป็นประจำช่วยให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว มีขั้นตอนดังนี้

(๑) การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เข้าชม การตรวจสอบช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัด เช่น จำนวนและโปรไฟล์ของนักท่องเที่ยว เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดและความต้องการของนักท่องเที่ยว

(๒) การบริหารจัดการทรัพยากร การตรวจสอบช่วยในการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของวัด เช่น การใช้น้ำ การจัดการกับขยะ และการลดการใช้พลาสติก เพื่อให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ในกรอบของความยั่งยืน

(๓) การประเมินความเสี่ยงและการจัดการฉุกเฉิน การตรวจสอบช่วยในการประเมินความเสี่ยงและการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมและการปฏิบัติตามแผนการจัดการฉุกเฉิน

(๔) การประเมินผลและการปรับปรุง การตรวจสอบช่วยในการประเมินผลและการปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวต่อไป เพื่อประสิทธิภาพและความสมบูรณ์ของกิจกรรมท่องเที่ยว^{๒๕}

๖) การสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการบริหารจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารท่องเที่ยวเข้าใจถึงตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบันอย่างลึกซึ้ง โดยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันนี้จะช่วยให้ผู้บริหารท่องเที่ยววางแผนกิจการและกิจกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

(๑) เข้าใจตลาดท่องเที่ยว การสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันช่วยให้เข้าใจลึกซึ้งถึงตลาดในปัจจุบัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

^{๒๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

(๒) วางแผนกิจการ ช่วยในการวางแผนกิจการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนากิจการมท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด

(๓) วางแผนกิจกรรมท่องเที่ยว ผู้บริหารสามารถวางแผนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติได้ตรงกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว

(๔) การปรับปรุงและการพัฒนา ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันในการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่มีอยู่และการพัฒนากิจการใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดท่องเที่ยวในอนาคต^{๒๖}

๗) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวได้ มีองค์ประกอบดังนี้

(๑) เข้าถึงง่าย รายงานควรมีการเผยแพร่ผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย เช่น เว็บไซต์ท่องเที่ยวของพื้นที่ เพจโซเชียลมีเดีย หรือแอปพลิเคชันมือถือ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายๆ และทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา

(๒) มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รายงานควรมีข้อมูลที่มีความเป็นประโยชน์และสมบูรณ์ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ แผนที่ ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

(๓) การแสดงผลเป็นแบบสรุป รายงานควรมีการแสดงผลเป็นแบบสรุปที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนสามารถรับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและทำให้เข้าใจที่เข้าใจได้ง่าย

(๔) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม รายงานควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการการบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น การเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น การร่วมกันประเมินผล หรือการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว

(๕) การใช้ภาษาที่เข้าใจได้ รายงานควรใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและไม่ซับซ้อน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย^{๒๗}

๘) การจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมและดูแลการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแมให้เป็นไปตามแผนวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และช่วยให้มั่นใจว่ากิจกรรมท่องเที่ยวเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในระยะยาว คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบมีหน้าที่ที่จะตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ โดยตรวจสอบว่ากิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเป็นไปตามแผนหรือไม่ และว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่ หากคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นกลาง ช่วยให้อาจสร้างความมั่นใจให้กับสาธารณะ และช่วยสร้างการร่วมมือและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างและดูแลการท่องเที่ยวที่เชิงอนุรักษ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๒๘}

^{๒๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๖.

๙) ขั้นตอนที่สำคัญในการตรวจสอบการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดประกอบด้วย

(๑) การเก็บข้อมูล เริ่มต้นด้วยการเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นที่วัด รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัด เป้าหมายของการท่องเที่ยว เป็นต้น

(๒) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวโน้มและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงการสำรวจพฤติกรรมและการเข้าชมของนักท่องเที่ยว เป็นส่วนสำคัญในการตีความผลและสร้างแผนการปรับปรุง

(๓) การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบว่ากิจกรรมท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่สอดคล้องกับแผนการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้หรือไม่ และว่ามีการดำเนินการตามแผนการปรับปรุงหรือไม่

(๔) การประเมินผล การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญในการตรวจสอบโครงการ โดยการวัดผลลัพธ์ของกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

(๕) การแจ้งผล ข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับการตรวจสอบควรถูกรวบรวมและแจ้งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ทีมงาน หรือคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถดำเนินการปรับปรุงหรือดำเนินการต่อไปได้อย่างเหมาะสม

(๖) การวางแผนการปรับปรุง บทความและข้อสังเกตที่ได้รับการตรวจสอบสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการปรับปรุงและการพัฒนาในอนาคต^{๒๙}

๑๐) การตรวจสอบการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารและทีมงานท่องเที่ยวเข้าใจและปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป ขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและแนวโน้มของตลาดท่องเที่ยว การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนเพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมท่องเที่ยวดำเนินไปตามแผนหรือไม่ การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อวัดความสำเร็จและประสิทธิภาพของกิจกรรม และการแจ้งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว ข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับการตรวจสอบนี้ช่วยให้มีการแก้ไขและปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสำเร็จของท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระยะยาว^{๓๐}

สรุปว่า ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมท่องเที่ยวที่ดำเนินไปเป็นไปตามแผนและมีประสิทธิภาพต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น สรุปถึงขั้นตอนสำคัญในการตรวจสอบ เช่น เก็บข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและแนวโน้มของตลาดท่องเที่ยว ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมท่องเที่ยวมีการดำเนินตามแผนหรือไม่ ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อวัดความสำเร็จและประสิทธิภาพของกิจกรรม และการแจ้งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว โดยการทำเช่นนี้จะช่วย

^{๒๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ให้มีการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาวขึ้น โดยประเมินผลและปรับปรุงต่อเนื่องตามข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบของกิจกรรมท่องเที่ยวที่วัดในจังหวัดชุมพรได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างเหมาะสมในระยะยาว

ตารางที่ ๔.๒๘ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร **ด้านการตรวจสอบ**

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. การสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อทราบถึงแนวโน้มและความต้องการของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน	๙	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๑๐
๒. การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้	๘	๒, ๓, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐
๓. การรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น เว็บไซต์ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้	๗	๑, ๒, ๓, ๕, ๖, ๘, ๙
๔. การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของตลาดและประสิทธิภาพของกิจกรรมท่องเที่ยว	๕	๑, ๓, ๕, ๘, ๑๐
๕. การใช้ข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคตเพื่อให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและความสำเร็จในระยะยาว	๔	๑, ๕, ๗, ๑๐

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ การสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อทราบถึงแนวโน้มและความต้องการของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๘ รูปหรือคน การรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น เว็บไซต์ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ รูปหรือคน การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของตลาดและประสิทธิภาพของกิจกรรมท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็น

จำนวน ๕ รูปหรือคน การใช้ข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต เพื่อให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและความสำเร็จในระยะยาว มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๔ รูปหรือคน

แผนภาพที่ ๔.๓ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง

๑) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง มีวิธีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรได้ดังนี้

(๑) การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริหารจัดการท่องเที่ยวทางวัด การสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดี การควบคุมคุณภาพ และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

(๒) การใช้เทคโนโลยีและการนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีและการนวัตกรรมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น ระบบการจองออนไลน์ การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการนำเสนอข้อมูลท่องเที่ยว และการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

(๓) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมในองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากร เช่น การสร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างความกระตือรือร้นในการพัฒนาทักษะ และการสนับสนุนในการศึกษาต่อ

(๔) การให้เส้นทางอาชีพและโอกาสพัฒนา การให้เส้นทางอาชีพและโอกาสในการพัฒนาส่วนตัวและอาชีพให้แก่บุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมการเรียนรู้และการฝึกอบรมภายใน โอกาสในการเดินทางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และโอกาสในการเข้ารับการศึกษาคือ

(๕) การสร้างทีมงานที่มีความหลากหลายและความเชี่ยวชาญ การสร้างทีมงานที่มีความหลากหลายทักษะและความเชี่ยวชาญ เพื่อสนับสนุนในการปรับปรุงและการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจที่ดีเพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนแผนกิจการให้เหมาะสมตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน^{๓๑}

๒) นอกจากนั้น การสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม โดยการสรุปผลที่เป็นระยะยาวจะช่วยให้สามารถติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถทำปรับปรุงและประเมินผลการดำเนินงานในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการเตรียมความพร้อมในการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมให้แก่บุคลากร เช่น การฝึกอบรมในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว การสื่อสาร การนำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการท่องเที่ยวในอนาคต ด้วยการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรที่ทำงานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จะสามารถเตรียมพร้อมให้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต^{๓๒}

๓) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเนื่องจากวัดมีบทบาทสำคัญในด้านศิลปวัฒนธรรมและศาสนสถาน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย ดังนั้น การแก้ไขและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในพื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนี้

(๑) การรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและศาสนสถาน การรักษาและส่งเสริมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและศาสนสถานของวัด เช่น โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีค่าและถูกต้องตามประเพณีของพื้นที่

(๒) การจัดทำแผนการบริหารจัดการท่องเที่ยว การจัดทำแผนการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่รองรับทั้งการอนุรักษ์และการพัฒนาท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้และเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่

(๓) การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาและปรับปรุงพื้นที่รอบวัด เช่น พื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะ และพื้นที่สำหรับการศึกษาเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

^{๓๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๖.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖.

(๔) การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนสถานของท้องถิ่น โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

(๕) การสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการให้โอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

(๖) การสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยและสะอาด การดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและสำหรับชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการรักษาความสะอาดของพื้นที่และสิ่งแวดล้อมรอบๆ วัด^{๓๓}

๔) การปรับปรุงและบริหารจัดการวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จริงๆ แล้วเป็นงานที่ต้องการความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างหลายฝ่าย เพื่อให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ข้อสำคัญที่ควรมีการร่วมมือ ได้แก่

(๑) การร่วมมือระหว่างท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นควรมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการวัด เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ การสร้างความเข้าใจและการร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนและการดำเนินงานจะช่วยให้มีความสอดคล้องกันและมีความยั่งยืนในการจัดการ

(๒) การร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ องค์กรภาครัฐเป็นผู้มีอำนาจและทรัพยากรที่สามารถช่วยเสริมสร้างและปรับปรุงสถานที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็น การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย และการสร้างนโยบายที่เกี่ยวข้อง

(๓) การร่วมมือกับเอกชน ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินและเทคโนโลยี การร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางการเงินและความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ อาจช่วยเสริมสร้างการจัดการที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืน

(๔) การรับผิดชอบของทุกคน ทุกคนที่เกี่ยวข้องควรรับผิดชอบในการรักษาและส่งเสริมความเป็นมาตรฐานของสถานที่นั้น เช่น การรักษาความสะอาด การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการสนับสนุนในการส่งเสริมและโฆษณาสถานที่

(๕) การสร้างสรรค์และยั่งยืน การปรับปรุงและบริหารจัดการวัดควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างสรรค์และยั่งยืน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม^{๓๔}

๕) การปรับปรุงและแก้ไขเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแมควรเน้นที่การดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่มุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอละแมให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและการพักผ่อน โดยมุ่งเน้นการเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อันจะช่วยสร้างความรู้ความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว และส่งเสริมการอนุรักษ์และการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การ

^{๓๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

ป้องกันมลพิษ การรักษาความสะอาดของทรัพยากรน้ำ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้สวยงามและมีคุณภาพ เป็นต้น^{๓๕}

๖) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาสิ่งที่มีค่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน แต่เมื่อมีการตรวจสอบและพบข้อผิดพลาดหรือข้อปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม เช่น การขาดการดูแลรักษา การใช้ทรัพยากรไม่ระมัดระวัง หรือการบริหารจัดการที่ไม่มีเป้าหมายชัดเจน ก็จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมตามสภาพการณ์ ตามขั้นตอนการปฏิบัติที่วางไว้ก็จะมีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยในการแก้ไขปรับปรุงก็ต้องมีการร่วมมือกันจากทุกฝ่าย ให้ทราบถึงปัญหาของกิจกรรม ค้นหาสาเหตุที่เกิดขึ้น หาข้อสรุปเพื่อวิธีแก้ปัญหาและวางแนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่อไป^{๓๖}

๗) กระบวนการแก้ไขปรับปรุง จะมีขั้นตอนที่สำคัญอย่างมาก เพื่อให้การแก้ไขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพต่อไป ขั้นตอนเหล่านี้สามารถขยายอธิบายได้ดังนี้

(๑) การระบุปัญหาและการสรุป ในขั้นตอนแรก ควรทำการตรวจสอบและระบุปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน เช่น การเสื่อมสภาพของสถานที่ การขาดแคลนทรัพยากร หรือปัญหาในการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ต่อมาควรทำการสรุปสถานการณ์เพื่อเข้าใจความเสี่ยงและผลกระทบต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

(๒) การวิเคราะห์และการรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนถัดมา ทีมงานควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น การสำรวจข้อมูลจากผู้เยี่ยมชม การตรวจสอบเอกสาร หรือการสำรวจสถานที่ เพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้องและเป้าหมายในการแก้ไขปรับปรุง

(๓) การวางแผนและการดำเนินการ หลังจากทำการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ทีมงานควรวางแผนการแก้ไขปรับปรุงที่เหมาะสม รวมถึงกำหนดกิจกรรมและระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อให้การแก้ไขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) การร่วมกันและการสื่อสาร ในขั้นตอนนี้ ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อเสนอและพิจารณาแนวทางการแก้ไขปรับปรุง และควรมีการสื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแผนการแก้ไข

(๕) การดำเนินการและการติดตามผล หลังจากทำการวางแผนและการร่วมกันแล้ว ทีมงานควรดำเนินการตามแผนที่กำหนดและตรวจสอบผลลัพธ์ของการแก้ไขปรับปรุง เพื่อติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการดำเนินการ

(๖) การประเมินและปรับปรุง หลังจากการดำเนินการเป็นระยะควรทำการประเมินผลและส่งเสริมการปรับปรุงต่อไปเพื่อให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดมีประสิทธิภาพและยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง^{๓๗}

๘) การแก้ไขปรับปรุงที่มีการร่วมมือและการสื่อสารระหว่างทุกฝ่ายเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการแก้ปัญหาและปรับปรุงสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมมือและการสื่อสารที่ดีช่วยให้ทุกคนเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นส่วนร่วมในการหาทางออก

^{๓๕} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

ที่เหมาะสม เมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปรับปรุง มีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลและความเข้าใจที่มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้สามารถหาวิธีการแก้ไขที่มีประสิทธิผลและยั่งยืนได้ การสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใสจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในทีมงาน การแก้ไขปรับปรุงไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการที่ทำเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังเป็นโอกาสที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาต่อไป โดยการพิจารณาประสบการณ์และคำแนะนำจากการแก้ไขปรับปรุงเดิม ทำให้มีโอกาสเรียนรู้และปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต อีกทั้งการปรับปรุงที่สำเร็จยังมีผลกระทบที่ดีต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมธรรมชาติ การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมในอนาคต^{๓๘}

๙) การใช้แนวทางการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจธรรมที่เรียกว่า “อริยสัจธรรม” เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด เพราะเป็นกรอบการทำงานที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิผล ดังนี้

ทุกข์ คือ การรับรู้ปัญหา การรับรู้และการยอมรับว่ามีปัญหาหรือความทุกข์เกิดขึ้น เช่น การเตรียมทรัพยากรธรรมชาติที่มีการสูญเสียหรือการทำลายที่สถานที่ท่องเที่ยว

สมุทัย คือ การวิเคราะห์สาเหตุ การศึกษาและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อทราบถึงสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหา ในกรณีนี้อาจเป็นการตรวจสอบว่ามีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร ที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

นิโรธ คือ การหาทางแก้ไข การกำหนดและการปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เช่น การสร้างแผนการจัดการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

มรรค คือ การดำเนินการ การดำเนินการตามแผนและการปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ โดยใช้แหล่งข้อมูลและการตรวจสอบเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน^{๓๙}

๑๐) การใช้หลักการอริยสัจธรรมในการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดช่วยให้ผู้บริหารสามารถเลือกตัดสินใจที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลอย่างมีสติสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังช่วยให้สร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเข้าใจและการร่วมมือกันอย่างราบรื่นในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมที่สุด โดยยึดหลักการเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนและทรงพลังในระยะยาว การแก้ไขและปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดตามหลักอริยสัจ ๔ นั้นเกี่ยวข้องกับหลักการทางสังคมและจิตวิญญาณที่เป็นที่ยอมรับในวัด โดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงให้การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นระเบียบยั่งยืน และสร้างประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องอาศัยการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม โดยมีวิธีการดังนี้

(๑) การลดความทุกข์ทรมาน (Dukkha) ในการท่องเที่ยว การลดความทุกข์ทรมานในการท่องเที่ยวหมายถึงการจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาและความยากลำบากที่ผู้เยี่ยมชมวัดอาจเจอ เช่น การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย การปรับปรุงสภาพแวดล้อม เป็นต้น

^{๓๘} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

(๒) การเพิ่มสุขภาพจิต (Samudaya) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดควรเน้นให้ผู้เยี่ยมชมได้รับประสบการณ์ทางจิตใจที่เติบโตและพัฒนา เช่น การจัดกิจกรรมทางศิลปะและสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับศาสนา การสนับสนุนกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และการศึกษาทางสังคม

(๓) การเปิดรูปใหม่ (Nirodha) การเปิดรูปใหม่หมายถึงการพัฒนาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและไม่ซ้ำซาก

(๔) การปฏิบัติตามแนวทาง (Maggā) การปฏิบัติตามแนวทางหมายถึงการพัฒนานโยบายและแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนและเป็นระบบ โดยการใช้การวางแผนอย่างเหมาะสม การสร้างคู่มือและกระบวนการที่ชัดเจน และการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง^{๔๐}

สรุปว่า ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ การให้เส้นทางอาชีพและโอกาสพัฒนา การสร้างทีมงานที่หลากหลายและมีความเชี่ยวชาญ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ รวมถึงการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาในระยะยาว โดยมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต ควรมีการร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนผ่านกระบวนการแก้ไขปรับปรุงที่มีขั้นตอนชัดเจนและเสถียรภาพ ซึ่งทุกฝ่ายควรร่วมมือกันสื่อสารในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการบริหารจัดการท่องเที่ยวของวัด โดยใช้หลักการอริยสัจธรรมเป็นเครื่องมือ ซึ่งช่วยลดความทุกข์ทรมานในการท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขภาพจิต และปรับปรุงตามแนวทางที่เหมาะสม ทำให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวเป็นระบบ ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยมุ่งเน้นที่ใช้หลักการอริยสัจธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นระบบในการดำเนินงานอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผลในระยะยาว

^{๔๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖.

ตารางที่ ๔.๒๙ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง

ประเด็นสำคัญ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
	จำนวน (รูปหรือคน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่
๑. ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน	๙	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐
๒. ใช้หลักการอริยสัจธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นระบบในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน	๙	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐
๓. ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา	๗	๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๘, ๙
๔. ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในระยะยาว โดยมีขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน	๕	๑, ๓, ๕, ๘, ๑๐

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน ใช้หลักการอริยสัจธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นระบบในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๙ รูปหรือคน ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๗ รูปหรือคน ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในระยะยาว โดยมีขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน ๕ รูปหรือคน

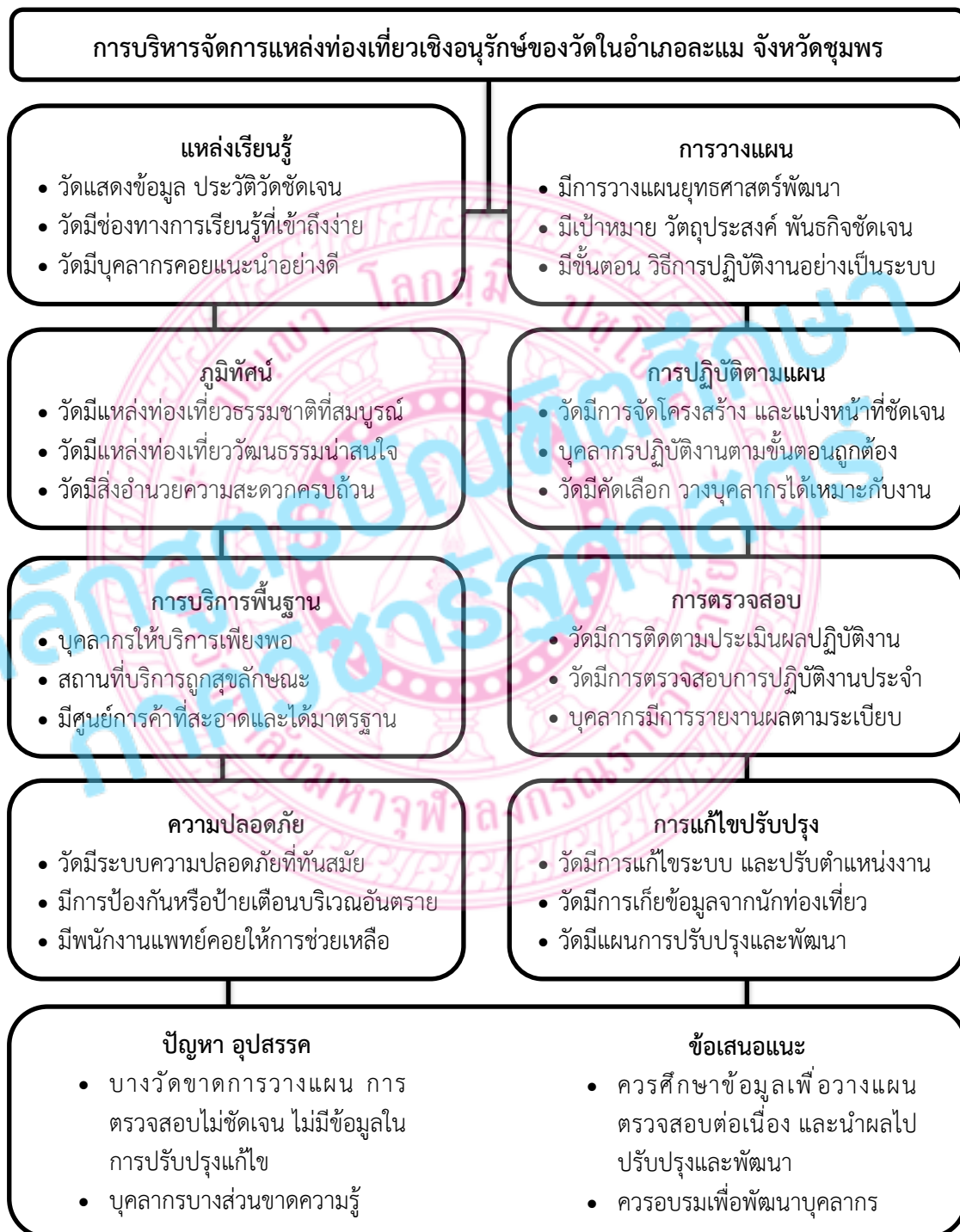

แผนภาพที่ ๔.๔ สรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง
สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๕ พบว่า ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากกระบวนการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑) ด้านแหล่งเรียนรู้

การเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้กับการท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณวัตถุ โบราณสถาน วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและการศึกษาไปพร้อมๆ กัน โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถเพิ่มความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และการรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมอีกด้วย ดังนั้น วัดจึงควรมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมาของตนเองอย่างชัดเจน รวมถึงความสำคัญของวัด เช่น ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติที่นักท่องเที่ยวควรรู้ ควรมีช่องทางการเรียนรู้หลากหลายที่เข้าถึงข้อมูลได้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ภายในวัด เว็บไซต์ หรือเพจออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างสะดวกสบาย และควรมีบุคลากรที่พร้อมให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวให้เข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีของวัดอย่างเต็มที่

๒) ด้านภูมิทัศน์

การท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เสริมสร้างความสำคัญและคุณค่าของสถานที่ ช่วยสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าจดจำและมีความหมายสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งในด้านการสร้างสรรค์ความทรงจำและในด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมในพื้นที่อีกด้วย ดังนั้น วัดจึงควรมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม โดยที่วัดมีร่มรื่นและอุดมสมบูรณ์ ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและน่าสนใจ ควรมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและศาสนสถานที่สวยงามที่มีการจัดเรียงเป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง และควรมีสถานที่อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เช่น ที่จอดรถหรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่สบายตา

๓) ด้านการบริการพื้นฐาน

การบริการพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถสนุกสนานและสมหวังกับประสบการณ์การเดินทางของพวกเขาได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถานที่และส่งเสริมการกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคต ดังนั้น วัดจึงควรมีจำนวนบุคลากรเพียงพอที่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ไม่เกินหรือน้อยกว่าความต้องการ ซึ่งควรมีความเป็นมืออาชีพและมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเพียงพอ ควรมีร้านค้าที่มีมาตรฐานและเลือกชิ้นงานอย่างมีความสำคัญ ซึ่งควรมีความหลากหลายในการเสนออาหารและเครื่องดื่ม เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อและสนุกกับการสัมผัสกับอาหารท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่า และควรมีสถานที่ที่ให้บริการที่พักผ่อนและห้องน้ำที่เพียงพอและมีคุณภาพสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวในจำนวนมากได้อย่างเหมาะสม

๔) ด้านความปลอดภัย

การดูแลรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญความเชื่อมั่นและประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นวัดในพื้นที่นั้นๆ โดยทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและมีความสะดวกสบายในการเข้าชมและสำรวจบรรยากาศทางศาสนาวัตถุและวัฒนธรรมที่วัดมีให้สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและมีคุณค่าต่อสุขภาพทั้งกายและใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นวัดจึงควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความรับผิดชอบในการดูแลนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดสุดสัปดาห์ มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดที่ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และควรมีมาตรการป้องกันภัยและมีการติดตั้งป้ายเตือนในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่ออันตรายเพื่อประชาสัมพันธ์และเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

๒. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑) ด้านการวางแผน

การวางแผนการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ควรมีขั้นตอนและแนวทางที่เน้นไปที่ความเข้าใจและการรักษาสีงแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นไปที่เรื่องการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยสร้างขึ้นจากการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการวางแผนการดำเนินงานระยะยาวและสัมพันธ์กับการบริหารจัดการวัดและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ดังนั้น วัดจึงควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตน โดยการวางแผนเพื่อให้มีการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการพัฒนาที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีการนำไปสู่ความสำเร็จ รวมถึงกำหนดวัตถุประสงค์และพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว และมีการวางแผนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและเหมาะสม เพื่อให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและความเสี่ยงต่ำที่สุด โดยมีขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจนและเหมาะสมสำหรับการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการสร้างและรักษาประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีให้แก่ผู้เข้าชม ด้านการปฏิบัติตามแผนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว ดังนั้น วัดจึงควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรและแผนงานที่เหมาะสมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและความรับผิดชอบที่ชัดเจนต่อภาระหน้าที่งานต่างๆ มีการใช้ระบบการคัดเลือกและวางบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับภาระงานและการบริหารจัดการท่องเที่ยว และบุคลากรควรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

๓) ด้านการตรวจสอบ

การตรวจสอบเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมันช่วยให้มั่นใจได้ว่ากิจกรรมท่องเที่ยวมีการดำเนินการอย่างถูกต้องและเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมในอนาคต ดังนั้น วัดจึงควรมี

การตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และบุคลากรจะต้องรายงานผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและระเบียบที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถประเมินผลและดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงตามความเหมาะสม

๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง ต้องมีขั้นตอนและกิจกรรมที่สำคัญที่ช่วยให้วัดมีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งจะช่วยให้วัดมีความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง ทำให้สามารถให้บริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ดังนั้น วัดจึงควรมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการบวนการแก้ไขปรับปรุงต่อไป มีการวางแผนแก้ไขปรับปรุงและแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงานตามความเหมาะสม

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑) ปัญหา อุปสรรค

ปัญหา อุปสรรค ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการวางแผน คือ วัดขาดการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ และแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแคลนงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ คือ กระบวนการตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่ได้ตามมาตรฐาน ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของวัดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

๒) ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๑) ด้านการวางแผน ควรมีการศึกษาข้อมูลบริบท ประชุมร่วมกันวางแผนดำเนินการ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และวางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล ๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานให้ชัดเจน ๓) ด้านการตรวจสอบ คือ ควรมีการสำรวจตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานและรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชนได้รับทราบ ๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

องค์ประกอบการท่องเที่ยว

ด้านการเรียนรู้ : ทฤษฎีการเรียนรู้

- การสัมผัสประสบการณ์ทางศิลปะและประวัติศาสตร์
- การศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น
- การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนา
- การสังเกตชุมชนและสังคมท้องถิ่น

ด้านภูมิทัศน์ : ทฤษฎีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

- การเสริมสร้างความเข้าใจและการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม
- การสนับสนุนการรักษาและการสืบทอดวัฒนธรรม
- การสร้างรายได้ให้วัดและชุมชน
- การสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

ด้านการบริการพื้นฐาน : ทฤษฎีการบริการ

- การบริการส่วนบุคคล
- การบริการตามความต้องการ
- การบริการที่มุ่งเน้นประสบการณ์
- การบริการที่มุ่งเน้นความสุขของลูกค้า

ด้านความปลอดภัย : ทฤษฎีการจัดการความปลอดภัย

- การวางแผนและประเมินความเสี่ยง
- การอบรมและการพัฒนาบุคลากร
- การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม
- การติดตามและการประเมินผล
- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- การใช้เทคโนโลยีในการรักษาความปลอดภัย

แนวทางการบริหาร

ด้านการวางแผน

- ศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
- ทุกฝ่ายควรร่วมประชุมกัน จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ
- วางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ด้านการปฏิบัติตามแผน

- กำหนดแผนการปฏิบัติงาน และกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ
- สร้างการเข้าใจและความร่วมมือในทีม สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
- จัดการอบรมและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร

ด้านการตรวจสอบ

- สำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว
- จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
- ตรวจสอบและประเมินอย่างต่อเนื่อง
- นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนา

ด้านการแก้ไขปรับปรุง

- ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพ
- ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา
- ใช้หลักอริยสัจธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด
- ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร

แผนภาพที่ ๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

สังเคราะห์โดย : ผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๖ พบว่า ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ความรู้จากกระบวนการวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร” ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. การนำทฤษฎีสัมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดให้เป็นระบบและเต็มศักยภาพจะต้องอาศัยทฤษฎีสัมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่น่าจดจำและมีคุณค่าสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในสถานที่ที่มีความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในการเดินทางสูงสุดและสำรวจสถานที่วัดที่มีเอกลักษณ์ในพื้นที่นั้นๆ อันจะส่งเสริมให้มีการเข้าชมและการนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและยังส่งเสริมการอนุรักษ์และการรักษาสงีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่ ดังนี้

๑) ด้านการเรียนรู้ : ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในสถานที่และสถานการณ์ต่างๆ ที่วัดเสนอในระหว่างเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในสถานที่ประวัติศาสตร์และวัดมักเป็นประสบการณ์ที่น่าทึ่งและมีความหมายอย่างมาก โดยเฉพาะในทวีปเอเชียที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดไม่เพียงแต่เป็นการได้เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสที่ดีในการประสานประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสถานที่ที่จะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับ เมื่อนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะได้เข้าไปสำรวจวัดและสถานที่ประวัติศาสตร์ พวกเขาอาจมีโอกาสดังกล่าวจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่แล้วมีลักษณะ ดังนี้

(๑) การสัมผัสประสบการณ์ทางศิลปะและประวัติศาสตร์ การเดินทางไปท่องเที่ยวที่วัดสามารถให้โอกาสในการสัมผัสสถาปัตยกรรมและศิลปะที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น สถาปัตยกรรมพุทธทาส หรือพระพุทธรูปที่มีความสำคัญในศาสนา

(๒) การศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น การได้เข้าไปในเที่ยวชมวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานอาจให้โอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย

(๓) การเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนา การได้มีโอกาสในการสังเกตกิจกรรมศาสนาที่เกิดขึ้นในวัด เช่น การทำพิธีทางศาสนา หรือการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาและศิลปะศาสนา

(๔) การสังเกตชุมชนและสังคมท้องถิ่น การได้สังเกตชีวิตและกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงกับวัด เช่น การเดินทางไปยั้งตลาดท้องถิ่นหรือการสังเกตการตั้งครอบครัว

โดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในสถานที่ประวัติศาสตร์และวัดสามารถเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและสร้างความทรงจำที่ยั่งยืนในใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก ทั้งนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการเข้าใจและความเคารพต่อวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นอีกด้วย

๒) ด้านภูมิทัศน์ : ทฤษฎีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism)

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเข้าใจและสำรวจวัฒนธรรมและประเพณีของสถานที่ท่องเที่ยว โดยไม่ว่าจะเป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ประเพณีท้องถิ่น สถานที่ประวัติศาสตร์ หรือแม้กระทั่งการตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประชากรท้องถิ่น ทฤษฎีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนี้เกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างออกไปจากการท่องเที่ยวแบบธรรมดา เพื่อเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ และรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชากรในสถานที่ที่พวกเขาเยือน ซึ่งมีแนวคิดหลักดังนี้

(๑) การเสริมสร้างความเข้าใจและการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมช่วยในการสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมของบุคคล และสร้างการติดต่อระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยช่วยให้มนุษย์เข้าใจถึงความแตกต่างและความเหมือนล้ำของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลก

(๒) การสนับสนุนการรักษาและการสืบทอดวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมช่วยส่งเสริมให้คนรักษาและรักษาวัฒนธรรมของตนเองอย่างมีคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนในด้าน การอนุรักษ์ประเพณี ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถสืบทอดต่อไปให้คนรุ่นหลังได้

(๓) การสร้างรายได้ให้วัดและชุมชน การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีศักยภาพในการสร้างรายได้ใหม่ให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยช่วยส่งเสริมธุรกิจท้องถิ่น เช่น การขายสินค้าท้องถิ่น การจัดการแสดงทางวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

(๔) การสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น โดยให้โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการเข้าใจและการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในวงกว้างในวงการท่องเที่ยวทั่วโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศอินเดีย หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งทั้งหมดนี้มีการเน้นที่ประสบการณ์ทางวัฒนธรรม และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ อย่างลึกซึ้งและใกล้ชิด

๓) ด้านการบริการพื้นฐาน : ทฤษฎีการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Service Theory)

ทฤษฎีการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการปรับตัวตามความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้ามีหลายทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญ โดยส่วนใหญ่จะมีการนำเสนอในรูปแบบของการบริการที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่ดีและน่าจดจำสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวสามารถปรับตัวตามความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

(๑) ทฤษฎีการบริการส่วนบุคคล (Service Personalization Theory) ทฤษฎีนี้เน้นการให้บริการที่ปรับตัวตามความต้องการและความพึงพอใจของแต่ละลูกค้าโดยตรง โดยการใช้ข้อมูลและข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าเพื่อปรับการให้บริการให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

(๒) ทฤษฎีการบริการปรับตัวตามความต้องการ (Service Customization Theory) ทฤษฎีนี้เน้นการให้บริการที่ปรับตัวตามความต้องการของลูกค้าโดยไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคล โดยการให้ลูกค้าเลือกบริการต่าง ๆ ตามความต้องการและความชอบของตน

(๓) ทฤษฎีการบริการที่มุ่งเน้นประสบการณ์ (Experience-Oriented Service Theory) ทฤษฎีนี้เน้นการสร้างประสบการณ์ที่มีค่าและน่าจดจำสำหรับลูกค้า โดยการให้บริการที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายและเปลี่ยนแปลงชีวิตของลูกค้า

(๔) ทฤษฎีการบริการที่มุ่งเน้นความสุขของลูกค้า (Customer Happiness-Oriented Service Theory) ทฤษฎีนี้เน้นการให้บริการที่ทำให้ลูกค้ามีความสุขและพึงพอใจ โดยการให้บริการที่มุ่งเน้นการตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าอย่างเป็นอย่างดี

ทฤษฎีและแนวคิดเหล่านี้มีเป้าหมายที่เหมือนกันคือการให้บริการที่ปรับตัวตามความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและน่าจดจำสำหรับลูกค้า และช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวสามารถเพิ่มมูลค่าและความเชื่อมั่นในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ด้านความปลอดภัย : ทฤษฎีการจัดการความปลอดภัยในธุรกิจการท่องเที่ยว (Tourism Safety Management Theory)

ทฤษฎีการจัดการความปลอดภัยในธุรกิจการท่องเที่ยวเน้นการเตรียมการและการป้องกันเบื้องต้นเพื่อลดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว โดยมีหลักการหลักๆ ดังนี้

(๑) การวางแผนและการประเมินความเสี่ยง การทำการวางแผนและการประเมินความเสี่ยงเป็นขั้นตอนสำคัญในการจัดการความปลอดภัย ซึ่งรวมถึงการระบุและการประเมินความเสี่ยงที่เป็นไปได้ในทุกๆ ด้านของการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถวางแผนและปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยได้อย่างเหมาะสม

(๒) การอบรมและการพัฒนาบุคลากร การอบรมและการพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความเข้าใจในเรื่องความปลอดภัย และเป็นการส่งเสริมทักษะในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินและการปฏิบัติตามมาตรฐาน

(๓) การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม การรักษาสภาพแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อความปลอดภัย เช่น การปรับปรุงโครงสร้าง การติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

(๔) การติดตามและการประเมินผล การติดตามและการประเมินผลเป็นการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแผนการปฏิบัติการและมาตรการป้องกันให้เหมาะสม โดยการวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการเกิดเหตุการณ์ และการปฏิบัติการต่างๆ เพื่อวางแผนการปรับปรุงในอนาคต

(๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่เกี่ยวข้อง การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น การเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาและปรับปรุงความปลอดภัยร่วมกัน

(๖) การใช้เทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความปลอดภัย ซึ่งสามารถช่วยในการติดตามและการจัดการความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบติดตามและการแจ้งเตือนอัตโนมัติ ระบบการตรวจสอบความปลอดภัย เป็นต้น

ทั้งนี้ การจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวต้องมีการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อให้มั่นใจว่านักท่องเที่ยวสามารถเพลิดเพลินและเพลิดเพลินได้อย่างปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว

๒. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร

๑) ด้านการวางแผน

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนนั้น ควรมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่มีความเสถียรภาพและเป็นระบบ โดยการนำการวิเคราะห์ SWOT มาช่วยในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาและโอกาสที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้จุดแข็งในการทำให้เกิดโอกาสและการป้องกันหรือแก้ไขจุดอ่อนเพื่อลดอุปสรรคและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งควรนำองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดทั้ง ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านแหล่งเรียนรู้ (๒) ด้านภูมิทัศน์ (๓) ด้านการบริการพื้นฐาน และ (๔) ด้านความปลอดภัย มาประกอบการพิจารณาเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนในอนาคต โดยมีขั้นตอนการวางแผน ดังนี้

(๑) ศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และความต้องการของนักท่องเที่ยว ฯลฯ โดยการนำการวิเคราะห์ SWOT มาช่วยในการพิจารณา

(๒) ทุกฝ่ายควรประชุมร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

(๓) วางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และไม่ให้การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมของสงฆ์

๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ จะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานให้ชัดเจน จัดประชุมคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม และรายงานความคืบหน้า กำหนดเป้าหมายและประเมินผลการทำงาน การดำเนินโครงการจะต้องให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด และจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(๑) กำหนดแผนการปฏิบัติงาน และกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ จัดประชุมและวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแผนอย่างเหมาะสม

(๒) สร้างการเข้าใจและความร่วมมือในทีมงาน สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสุขและความร่วมมือ

(๓) จัดการอบรมและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร สร้างการเข้าใจและความกระตือรือร้นในการรักษาและประสานงานกับนักท่องเที่ยว

๓) ด้านการตรวจสอบ

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ด้านการตรวจสอบ คือ ควรมีการสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทราบถึงแนวโน้มและความต้องการของตลาดท่องเที่ยวในปัจจุบัน ตลอดจนสถานภาพขององค์กรทั้งภายในและภายนอก ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานให้

เป็นไปตามแผนวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย เช่น เว็บไซต์ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ควรมีการตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของตลาดและประสิทธิภาพของกิจกรรมท่องเที่ยว และควรนำข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา ในอนาคต เพื่อให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(๑) สำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว

(๒) จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานและรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชนได้รับทราบ

(๓) การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานต้องมีความต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

(๔) นำข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต

๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ การให้เส้นทางอาชีพ และโอกาสพัฒนา การสร้างทีมงานที่หลากหลายและมีความเชี่ยวชาญ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ รวมถึงการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาในระยะยาว โดยการนำหลักจริยธรรมมาช่วยในการแก้ไขปรับปรุง และมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต ควรมีการร่วมมือของชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(๑) ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๒) ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในระยะยาว โดยมีขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

(๓) ใช้หลักการจริยธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นระบบในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

(๔) ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน ๘๕ รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชากรตัวอย่าง จำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษา และ ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ การศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘ รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๒๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕ น้อยที่สุด คือ มีอายุต่ำกว่า ๕๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒ ตามลำดับ

ด้านพรรษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษา ๑-๑๐ พรรษา จำนวน ๕๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒ รองลงมา คือ ๑๑-๒๐ พรรษา จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑ น้อยที่สุด คือ ๒๑ พรรษา ขึ้นไป จำนวน ๑๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖ รองลงมา คือ ค่ากว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗ น้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ ตามลำดับ

ด้านตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่ง จำนวน ๖๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘ รองลงมา คือ เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑ น้อยที่สุด คือ เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขาธุการ จำนวน ๖ รูป ๗.๑ คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ตามลำดับ

๒. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๑$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ๑) ด้านภูมิทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๖$, $\sigma = ๐.๘๕$) ๒) ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๙$) ๓) ด้านแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๗$, $\sigma = ๐.๙๒$) และ ๔) ด้านการบริการพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๕$, $\sigma = ๐.๘๖$)

๓. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๗$, $\sigma = ๐.๖๗$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ๑) ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๔.๒๘$, $\sigma = ๐.๕๐$) ๒) ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๑$, $\sigma = ๐.๘๕$)

๓) ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.78$) และ ๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.85$)

๕.๑.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๓ การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑. ปัญหา อุปสรรค ต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ปัญหา อุปสรรค ต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในด้านการวางแผน คือ วัดขาดการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ และแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการปฏิบัติตามแผน คือ บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการขาดแคลนงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ คือ กระบวนการตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่ได้ตามมาตรฐาน ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของวัดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

๒. ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูปหรือคน แบ่งออกได้เป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มพระสังฆาธิการ ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๒ รูป ๒) กลุ่มเจ้าหน้าที่ และนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ๒ คน ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน ๒ คน ๔) กลุ่มนักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ ๒ รูปหรือคน และ ๕) กลุ่มผู้ประกอบการ ๒ คน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๑) ด้านการวางแผน ควรมีการศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ฯลฯ ทุกฝ่ายควรประชุมร่วมกัน จัดตั้งคณะกรรมการวางแผนดำเนินการ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และวางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อการใช้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของสงฆ์ ๒) ด้านการ

ปฏิบัติตามแผน คือ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน กำหนดหน้าที่และภาระงานให้ชัดเจน จัดประชุมคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม และรายงานความคืบหน้า กำหนดเป้าหมายและประเมินผลการทำงาน การดำเนินโครงการจะต้องให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด และจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ๓) ด้านการตรวจสอบ คือ ควรมีการสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานและรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชนได้รับทราบ การตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานต้องมีความต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และนำข้อมูลและข้อสังเกตที่ได้รับจากการตรวจสอบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต ๔) ด้านการแก้ไขปรับปรุง คือ ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในระยะยาว โดยมีขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ใช้หลักการอริยสัจธรรมในการจัดการท่องเที่ยวของวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นระบบในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน และควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากร มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมบุคลากรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑. องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๘๙$, $\sigma = ๐.๘๑$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่า วัดมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญของวัด ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติไว้ชัดเจน วัดมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ร่มรื่น และอุดมสมบูรณ์ วัดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิด ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และบุคลากรที่ให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัด ในจังหวัดสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านการจัดการในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ วัดจัดทำป้ายแสดงชื่อ ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของศาสนวัตถุและศาสนสถาน อยู่ในระดับมากเหมือนกัน ด้านการจัดการภูมิทัศน์ วัดมีความสงบ ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ อยู่ในระดับมากเหมือนกัน และด้านการจัดการความปลอดภัยของศาสนสถาน วัดติดกล้องวงจรปิดรอบบริเวณวัด อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนิต อธิจิตโต (คงเนียม) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการ

^๑ พระเอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง), “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัดสมุทรสงคราม”, ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมากเหมือนกัน และด้านการบริการ มีห้องน้ำ สุขา จัดให้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๒ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลี บุญเทียน ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายได้ว่า ด้านสถานที่ท่องเที่ยว บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในระดับมากเหมือนกัน ด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ มีเจ้าหน้าที่บริการให้ข้อมูลการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๓

๒. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๙๗$, $\sigma = ๐.๖๗$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่า วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด มีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน วัดมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และวัดมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์พลสวัสดิ์ จิตสีโล (เตี้ยพานิช) ได้วิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์พุทธสถานของวัดในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า การอนุรักษ์พุทธสถานของวัดในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านการตรวจสอบ วัดดำเนินการตรวจสอบความสะอาดโดยรอบพุทธสถานภายในวัดเป็นประจำ อยู่ในระดับมากเหมือนกัน และด้านปรับปรุงแก้ไข วัดได้นำแผนที่แก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านโครงสร้างอาคารพุทธสถาน อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๔ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปิยะ ทินนโร (ปิ่นวิเศษ) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านการพัฒนาศาสนสถาน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงศาสนสถานสร้างสิ่งใหม่ๆ ทันสมัย

^๒ พระชนิต อธิจิตโต (คงเนียม), “การบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๓ เกวลี บุญเทียน, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^๔ พระครูสมุห์พลสวัสดิ์ จิตสีโล (เตี้ยพานิช), “การอนุรักษ์พุทธสถานของวัดในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

กับโลกยุคใหม่ อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตกร วิจารณรงค์ ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของประสิทธิผลการจัดการบริษัทท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายว่า ด้านการวางแผน บริษัทมีการวางแผนเป้าหมายการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเป็นรายปี อยู่ในระดับมากเหมือนกัน และด้านการจัดองค์กร บริษัทมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม ไม่ซับซ้อน อยู่ในระดับมากเหมือนกัน^๖

๕.๒.๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสง่า จันทวณโณ (เปลี่ยนกลาง) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๗

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม

^๕ พระปิยะ ทินนวโร (ปิ่นวิเศษ), “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๖ จิตกร วิจารณรงค์, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

^๗ พระสง่า จันทวณโณ (เปลี่ยนกลาง), “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๔

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปิยะ ทินนวโร (ปิ่นวิเศษ)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๕

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาเสถียร ถาวรธมโม (เกศาชาติ)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^๖

๕.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ วัดขาดการวางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ และแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และแผนการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดแคลนงบประมาณ กระบวนการตรวจสอบไม่ชัดเจนหรือไม่ได้

^๔ พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท), “การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๕ พระปิยะ ทินนวโร (ปิ่นวิเศษ), “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^๖ พระมหาเสถียร ถาวรธมโม (เกศาชาติ), “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ตามมาตรฐาน ไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของวัดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการศึกษาข้อมูลบริบทและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ฯลฯ และวางแผนตามกรอบมาตรฐานสากล เน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานและรายงานความคืบหน้า และจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการสำรวจและตรวจสอบสถานการณ์ปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานและรายงานผลการตรวจสอบให้ประชาชนได้รับทราบ ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อการแก้ไขปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ใช้หลักการอริยสัจธรรมเพื่อเพิ่มคุณภาพการดำเนินงานอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฤทธิ์จักร จันทิมา** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาอุปสรรคและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือ พบว่า การรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ ความเสื่อมโทรมของสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ อาหารและสินค้าที่จำหน่ายไม่ได้มาตรฐาน มีมลพิษทางอากาศ การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ การจัดการระบบการขนส่งไม่ดี ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน และมีข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนา พบว่า ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างและปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบในการพัฒนาภาพลักษณ์^{๑๑} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดกิตติธัช สีลานุโลม (กุลระวัง)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้นน้ำกลายของหมู่บ้านพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช บนฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนการวางแผนการทำงานแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ๑) ด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาร่วมกับหน่วยงานภาครัฐโดยการเขียนแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้อยู่ในแผนพัฒนาของภาครัฐ ๒) ด้านการเงินของวิสาหกิจชุมชน หลังจากเพิ่มแผนพัฒนาในแผนงานของรัฐแล้ว ควรเสนอโครงการเพื่อรับงบประมาณมาพัฒนาวิสาหกิจให้ดียิ่งขึ้น ๓) ด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน ควรมีการอบรม และนำเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐานและรวดเร็วมากขึ้น และ ๔) ด้านข้อมูลข่าวสารของวิสาหกิจชุมชน ควรมีการขยายฐานของกลุ่มลูกค้าให้มีความหลากหลาย และควรมีการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้^{๑๒} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสุนทรสีลสัมบัน (คำณ ล้ำเลิศ)** เรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว คือ

^{๑๑} ฤทธิ์จักร จันทิมา, “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน”, **ดัชนีนิพนธ์พุทธศาสนดุสิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

^{๑๒} พระปลัดกิตติธัช สีลานุโลม (กุลระวัง), “การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้นน้ำกลายของหมู่บ้านพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช บนฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนดุสิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

๑) ด้านการวางแผน วัดต่างๆ ควรมีเครือข่ายองค์กรต่างๆ เพื่อช่วยในการวางแผนพัฒนาวัดและชุมชน ให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน ๒) ด้านการจัดองค์กร วัด ควรมีการประสานงานหรือมอบหมายในการขอเจ้าหน้าที่คอยให้ คำแนะนำตามความต้องการของ ประชาชน ๓) ด้านบุคลากร วัดควรมีบุคลากรภายในวัดนอกวัด ให้เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ คำแนะนำเกี่ยวกับสิ่งที่ป็นความรู้แก่พุทธศาสนิกชน ๔) ด้านการจัดองค์กร บุคลากรในวัดควรมีการ เรียนรู้เพื่องานด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของวัด ๕) ด้านการกำกับดูแล พระสงฆ์ วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชนต้องร่วมกันในการ กำกับติดตามเพื่อให้การท่องเที่ยวอนุรักษ์ไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม^{๓๓}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร ซึ่งมีผลสรุปดังต่อไปนี้

๑. คณะสงฆ์ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และ ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าถึงปัญหาและวางแผนการการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ของวัดได้

๒. คณะสงฆ์ควรมีการกำหนดนโยบายและข้อปฏิบัติให้ชัดเจนตามมาตรฐานสากล และมี นโยบายการตรวจสอบและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

๓. คณะสงฆ์ควรมีการกำหนดนโยบายพัฒนาศักยภาพบุคลากรและแหล่งท่องเที่ยวใน ระยะยาว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ซึ่งมีผลสรุปดังต่อไปนี้

๑. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของวัด เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

๒. คณะสงฆ์ควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรและแผนงานที่เหมาะสม การคัดเลือกและวาง บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและรายงานผลให้ทราบโดยทั่วกัน

๓. คณะสงฆ์ควรมีการจัดอบรมฝึกฝนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บูรณาการร่วมกันกับหน่วยงาน อื่น เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัด ชุมพร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

^{๓๓} พระครูสุนทรสืลสัมบัน (คำณ ล้ำเลิศ), “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอ ศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

๑. คณะสงฆ์ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอ
ละแม จังหวัดชุมพร

๒. คณะสงฆ์ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๓. คณะสงฆ์ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

- กรมการศาสนา กองพุทธศาสนสถาน. วัดพัฒนา ๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๔.
- กรมวิชาการ. คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๑.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๑.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รายงานสรุปร่างนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๔๐.
- _____. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๘.
- _____. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๔๔.
- จอห์น คอตเตอร์ (John Kotter) แห่งวิทยาลัยบริหารธุรกิจฮาร์วาร์ด อ้างใน คมกฤษ จงบุญวัฒนา. คัมภีร์ผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๖๔.
- จันทราณี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖.
- จุทา เทียนไทย. การจัดการมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘.
- ชนาธิป พรกุล. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ดร.ชนิ เอ็มพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาส. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, ๒๕๓๙.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร : วีอินเตอร์พริ้น, ๒๕๕๐.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๔.

พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. **ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์
นำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด (ส.บ.อ.ก.) สหกรณ์บริการนำเที่ยว
และอนุรักษ์แห่งแรกของประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : ปกเกล้า, ๒๕๓๘.

พยอม ธรรมบุตร. **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.** กรุงเทพมหานคร :
สถาบันการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ ๒๗.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ.** พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พะยอม วงศ์สารศรี. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,
๒๕๕๒.

ภัชลา สุวรรณวล. **การจัดการเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๕๕.

ยุทธ ไกยวรรณ. **การบริหารการผลิต.** กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๗.

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษา
ระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้.** กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๘.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยว
ของประเทศ.** กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๐.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินงาน.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๐.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย.**
กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๙.

สมคิด บางโม. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๖๒.

สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๐.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๒๗. **โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนัก
ธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.** กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๒.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม ๒๓.** กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.

สินชัย กระบวนแสง. **การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม.**
เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ ๙. พิมพ์ครั้งที่ ๕.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐.

สุนทร โคตรบรรเทา. การบริหารการศึกษา : หลักการและทฤษฎี (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๖๐.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส และครรรชนี เอ็มพันธ์. แนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๘.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.

สุรพล สุยะพรหม และคณะ. พื้นฐานทางการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สุรัสวดี ราชกุลชัย. การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

เสนาะ ตีเยาว์. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

อารี พันธุ์มณี. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพมหานคร : ไผ่หม้อเอดดูเคท, ๒๕๔๖.

(๒) คุชณินพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

เกวลี บุญเทียน. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

คมลักษณ์ สงทิพย์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๗.

จิตกร วิจารณ์รงค์. “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร”. คุชณินพนธ์ปรัชญาคุชณินพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.

ณัฐนียา ห้องกระจก. “แนวทางการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๒.

ตรัยวิชิต เขาแก้ว. “ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาชนบทศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

นันทรัตน์ ทองมีเพชร. “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาชุมชนลีเล็ด ตำบลลีเล็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๓.

พระครูสมุห์พลสวัสดิ์ จิตสโร (เตี้ยพานิช). “การอนุรักษ์พุทธสถานของวัดในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท). “การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระครูสุนทรสืลสัมบัน (คำรณ ลำเลิศ). “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดในอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระธนิธ อธิจิตโต (คงเนียม). “การบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองชัยภูมิจังหวัดชัยภูมิ”. **สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระปลัดกิตติธัช สีสานุโลโม (กุลระวัง). “การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้นน้ำกลายของหมู่บ้านพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช บนฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระปิยะ ทินนวโร (ปิ่นวิเศษ). “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระมหาจรรุญ อภิธมมจิตโต. “รูปแบบการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม”. **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

พระมหาทิวากร ขตติยสิริ. “การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเมืองเก่า อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

พระมหาพงษ์ศักดิ์ รตนธนาโณ. “การบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระมหาวิทยา วชิรธนาโณ. “การบริหารจัดการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบัณฑล จังหวัดพิจิตร”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระมหาเสถียร ถาวรธมโม (เกศชาติ). “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาอัครวัฒน์ กิตติธนาโณ. “การบริหารจัดการเสนาสนะตามมาตรฐานสุขภาพภายในวัด อำเภอ
แก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระสง่า จันทวนโณ. “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระอธิการรัตน์ รตโน. “การบริหารจัดการการอบรมผู้บวชระยะสั้นของคณะสงฆ์จังหวัดอ่างทอง”.
สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระเอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง). “รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธของวัดในจังหวัด
สมุทรสงคราม”. **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.**
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

ยุทธนา เกื้อกุล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๖๐.

ฤทธิจักร จันทิมา. “แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคเหนือแบบยั่งยืน”.
ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.

วรสิริญา ศุภธนโชติพงศ์. “คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้บริการซ้ำของลูกค้าธนาคาร
กรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน กรณีศึกษาพื้นที่ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ภาค ๒๐๓”.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒.

แวคอติเยาะ มะรอมแม. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของจังหวัดปัตตานี
ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการสิ่งแวดล้อม คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม.** บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๖๐.

สุทธิดี ชิดชอบ. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด”. **การ
ค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป.**
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

(๓) รายงานการวิจัย :

ภัชลดา สุวรรณนวล. “การจัดการเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลุ่มแม่น้ำตาปี”.
**รายงานการวิจัย. สรุทธฐานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์
สุราษฎร์ธานี, ๒๕๖๑ : ๑.**

วสุ โปษะนันท์. “การจัดการภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมของวัดไทยให้เกิดความเจริญศรัทธา : จากอดีตสู่ปัจจุบัน”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘ : ๑๖-๑๘.
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทย”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘ : ๑๐.
 อิศรัญฐ์ รินไธสง และคณะ. “เรื่องรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา”. **รายงานการวิจัย**. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ หน่วยงานวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม, ๒๕๕๒ : ๑๓-๑๔.

(๔) บทความ :

ณัฏฐณพัชร อ่อนตาม. “เทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) PDCA (Deming Cycle) Management Techniques”. **วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๒) : ๓๙.
 เบญจมาศ ณ ทองแก้ว. “การท่องเที่ยวเชิงอาหารตลาดใต้เคี่ยม จังหวัดชุมพร”. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๔๖๐.
 พระครูโสภิตปัญญกร. “บทบาทของวัดในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม”. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๘๔-๘๕.
 เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์. “เที่ยววัด : แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย”. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๕๗ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๑๖๘.
 ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”. **วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๙) : ๔๕.

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่นๆ :

เจ้าคณะอำเภอละแม. **สถิติพระภิกษุประจำพรรษา**. ชุมพร : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอละแม, ๒๕๖๕. (อัดสำเนา).
 ที่ว่าการอำเภอละแม. **ข้อมูลทั่วไป จำนวนประชากร**. ชุมพร : อำเภอละแม, ๒๕๖๕. (อัดสำเนา).
 สำนักงานจังหวัดชุมพร. **แผนพัฒนาจังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)**. ชุมพร : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, ๒๕๖๔. (อัดสำเนา).

(๖) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. **มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/tourist/download/article/article_20171128144640.pdf [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

มหาวิทยาลัยแม่โจ้. แหล่งท่องเที่ยวและของดี อำเภอละแม จังหวัดชุมพร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.lamae.chumphon.mju.ac.th/place.aspx> [๙ ตุลาคม ๒๕๖๕].

รัฐสภา. มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๖๒. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=56340&filename=index [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/> [๒๒ กันยายน ๒๕๖๕].

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ม.ป.ป.). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.jpp.moi.go.th/media/files/25_01_59.pdf [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://chumphon.mots.go.th/download/article/article_20190626144951.pdf [๑๖ กันยายน ๒๕๖๕].

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. มาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=56340&filename=index [๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕].

เสรี เวชบุษกร. สำนัสนันทนาการและสื่อความหมาย สำนักอุทยานแห่งชาติกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Eco_Tour.html [๓๐ กันยายน ๒๕๖๕].

Google Sites. ของดีประจำตำบลละแม/วัดสวนสมบุญ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/january41133/4-khxngdi-praca-tabl-lamae/4-6-wad-swn-smburn> [๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖].

(๗) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิจวิธาน. เจ้าคณะอำเภอละแม เจ้าอาวาสวัดสวนสมบุญ อำเภอละแม จังหวัดชุมพร, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

พระครูเนกขัมมธรรมธาร, ดร. เจ้าอาวาสวัดปากน้ำละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

พระครูภาวนาจันทคุณ, วิ., ผศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๕ มีนาคม ๒๕๖๖.

ผศ. ดร. ภัชลดา สุวรรณวล. อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖.

นายกิตติศักดิ์ พัฒนเจริญ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

นายกฤษฎา ยังโยมร. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖.

นางสาวพิมพ์ประภา อานนทกุล. เจ้าหน้าที่การเงิน วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖.

นางกมลวรรณ สังข์สิงห์. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖.

นางกวิศรา คงนวล. ครูชำนาญการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖.

นางสุชาดา นพมิตร. เจ้าของกิจการ, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๖.

๒. ภาษาอังกฤษ

Secondary sources

(I) Books :

Afsaneh. Nahavendi and Ali R. Malekzadeh. **Organizational Behavior: The person organizational fit.** New Jersey: Prentice Hall Inc., 1999.

Ceballos Lascurain. **Tourism, eco-tourism and protected areas in Kusler. (ed) Eco-tourism and Resource Conservation.** Vol 1. Eco-tourism and resource conservation project. Maryland: The Wildlife Society, 1991.

Elizabeth Boo. **Ecotourism: The Potentials and Pitfalls.** Washington D.C.: World Wildlife Fund-US., 1991.

Ernest Dale. **Management: Theory and Practice.** New York: McGraw-Hill, 1968.

Harold D. Koontz and Cyril O'Donnell. **Principles of Management.** New York: McGraw-Hill, 1972.

Herbert A. Simon. **Administrative Behavior.** New York: Macmillan, 1965.

Peter F. Drucker. **The Practice of Management.** New York: Harper & Row Publishers, 1974.

The Commonwealth Department of Tourism (CDoT). **National Ecotourism Strategy.** Canberra: Australian Government Publishing Service, 1994.

The Ecotourism Society. **The Ecotourism Society's Definition.** Washington D.C.: The Ecotourism Society Newsletter, 1991.

Western, D., Defining Ecotourism. in K. Lindbergh and D.E. Hawkins (eds.). **Ecotourism: A Guide for Planners & Managers.** North Bennington Vermont: The Ecotourism Society, 1993.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร” โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๖๖

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความต่อไปนี้ ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง
เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. อายุ

☐ ๒๐ - ๓๐ ปี	☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
☐ ๔๑ - ๕๐ ปี	☐ ๕๑ ปี ขึ้นไป

๒. พรรษา

☐ ๑ - ๑๐ พรรษา	☐ ๑๑ - ๒๐ พรรษา
☐ ๒๑ - ๓๐ พรรษา	☐ ๓๑ พรรษา ขึ้นไป

๓. วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์

- ☐ เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขานุการ
- ☐ เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
- ☐ ไม่มีตำแหน่ง

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง: โปรดอ่านแบบสอบถามและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียวโดยมีความหมายดังนี้

๕	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. Plan ด้านการวางแผน					
๑) วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด					
๒) วัดมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ พันธกิจไว้ชัดเจน					
๓) วัดมีการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอน และวิธีการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม					
๒. Do ด้านการปฏิบัติตามแผน					
๑) วัดมีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน					
๒) วัดมีระบบการคัดเลือก และวางบุคลากรให้เหมาะกับงาน					
๓) บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนอย่างถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้					
๓. Check ด้านการตรวจสอบ					
๑) วัดมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ					
๒) วัดมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้					
๓) บุคลากรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบขั้นตอนอย่างถูกต้อง					
๔. Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง					
๑) วัดมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปรับปรุง					
๒) วัดมีกระบวนการแก้ไขปรับปรุง และจัดทำแผนการพัฒนาล่องท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ					
๓) วัดมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดียิ่งขึ้น					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง: โปรดอ่านแบบสอบถามและทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียวโดยมีความหมายดังนี้

- ๕ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
๔ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
๓ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
๒ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
๑ หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอ ละแม จังหวัดชุมพร	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านแหล่งเรียนรู้					
๑) วัดมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญของวัด ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติไว้ชัดเจน					
๒) วัดมีบุคลากรที่สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงข้อมูล และเข้าใจความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณีได้เป็นอย่างดี					
๓) วัดมีช่องทางการเรียนรู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย เช่น ศูนย์ การเรียนรู้ เว็บไซต์ เพจ เป็นต้น					
๒. ด้านภูมิทัศน์					
๑) วัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศาสนสถาน อาคารสถานที่ ที่สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย					
๒) วัดมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ร่ม รื่น และอุดมสมบูรณ์					
๓) วัดมีสถานที่อำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ได้อย่างเหมาะสม					

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ วัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
๓. ด้านการบริการพื้นฐาน					
๑) บุคลากรที่ให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ					
๒) ร้านค้า อาหาร และเครื่องดื่มได้มาตรฐาน และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
๓) วัดมีที่พักผ่อน และห้องน้ำเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย					
๔. ด้านความปลอดภัย					
๑) วัดมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หน่วยแพทย์ มาคอยดูแลในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดสุดสัปดาห์					
๒) วัดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิด ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว					
๓) แหล่งท่องเที่ยวของวัดมีความปลอดภัย มีการป้องกันภัย หรือมีป้ายเตือนในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย					

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

๑) Plan ด้านการวางแผน

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓) Check ด้านการตรวจสอบ

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

พระสิริภักดิ์ สิริภักโท (สุคันโท)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : พระสิริภัทร สิริภทโท นิสิตมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร” ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ
๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร มี ๔ ด้าน คือ

- ๑) Plan ด้านการวางแผน
- ๒) Do ด้านการปฏิบัติตามแผน
- ๓) Check ด้านการตรวจสอบ
- ๔) Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์

ชื่อ..... ฉายา..... นามสกุล.....
อายุ..... พรรษา..... ระดับการศึกษา..... วิทยฐานะ ป.ธ....., น.ธ.....
ตำแหน่ง..... ที่อยู่..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
วันที่สัมภาษณ์..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์ พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

บันทึกข้อมูล/จดบันทึก/บันทึกภาพและเสียง

๑) ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน อย่างไร ?

๒) ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการ ด้านการปฏิบัติตามแผน อย่างไร ?

 ลักษณนาม
 นามสกุล

พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ร. ๓๖๖

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ

เนื่องด้วย พระสิริภัทร ฉายา สิริภทฺโท รหัสประจำตัวนิสิต ๒๕๐๑๒๐๔๒๐๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละม
จังหวัดชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

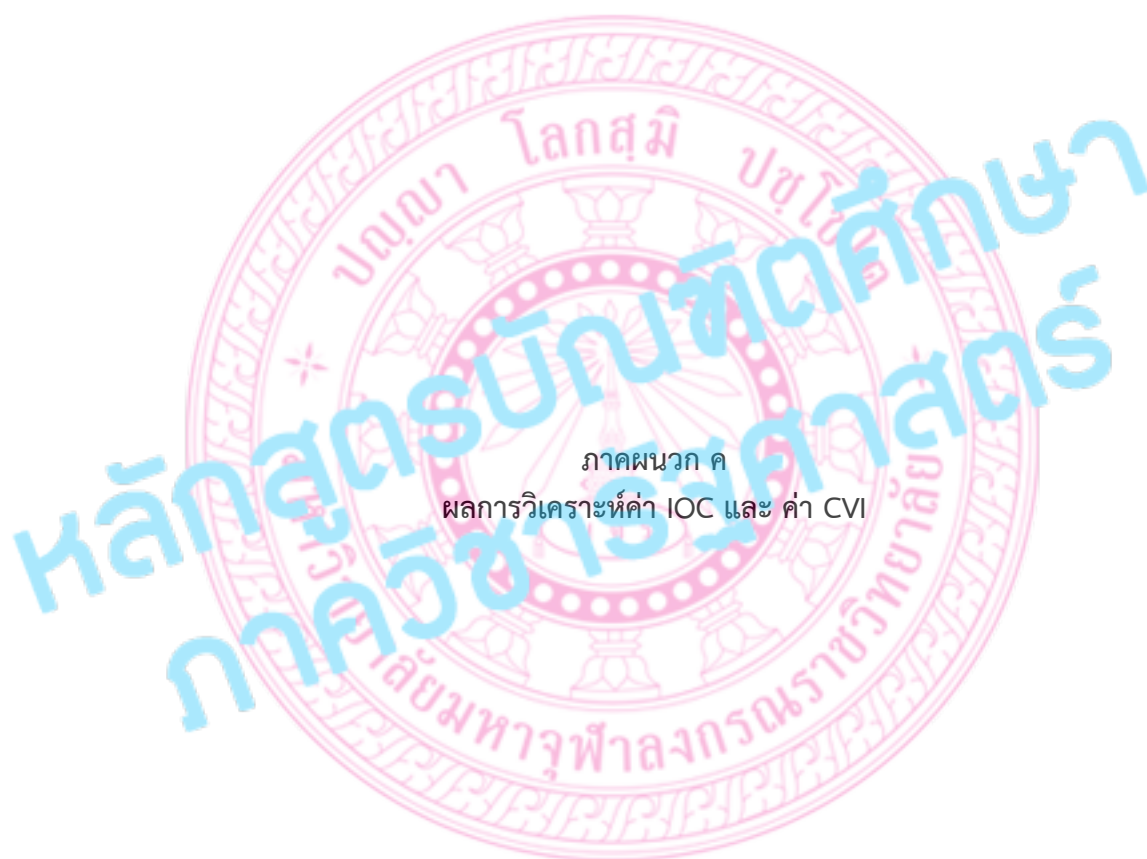
ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ทรงแล้ว
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร (พระครูสุตฺถิตินันท์, รศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระสิริภัทร สิริภทฺโท

โทร. ๐๙๒-๘๓๙-๘๑๘๒

ผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
(Index of item objective congruence = IOC)
สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
จังหวัดชุมพร”

ผู้วิจัย : พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
๑. อายุ	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ๒๐ - ๓๐ ปี								
๒. ๓๑ - ๔๐ ปี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ๔๑ - ๕๐ ปี								
๔. ๕๑ ปี ขึ้นไป								
๒. พรรษา	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ๑ - ๑๐ พรรษา								
๒. ๑๑ - ๒๐ พรรษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ๒๑ - ๓๐ พรรษา								
๔. ๓๑ พรรษา ขึ้นไป								
๓. วุฒิการศึกษา	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ต่ำกว่าปริญญาตรี								
๒. ปริญญาตรี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. สูงกว่าปริญญาตรี								
๔. ตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะตำบล/เลขานุการ								
๒. เจ้าอาวาส/รองเจ้าอาวาส/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ไม่มีตำแหน่ง								

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
๑. Plan ด้านการวางแผน	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางแผนการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) วัดมีการกำหนดเป้าหมาย วัดอุปสงค์ พันธกิจไว้ชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) วัดมีการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นตอน และวิธีการอย่าง เป็นระบบและเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒. Do ด้านการปฏิบัติตามแผน	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีการจัดโครงสร้าง จัดแผนงาน และภาระหน้าที่งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒) วัดมีระบบการคัดเลือก และวางบุคลากรให้เหมาะกับงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) บุคลากรมีการปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนอย่าง ถูกต้องตามแผนงานที่วางไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. Check ด้านการตรวจสอบ	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นประจำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) วัดมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม แผนงานที่วางไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) บุคลากรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระเบียบ ขั้นตอนอย่างถูกต้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔. Act ด้านการแก้ไขปรับปรุง	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปรับปรุง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) วัดมีกระบวนการแก้ไขปรับปรุง และจัดทำแผนการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) วัดมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงระบบ และปรับเปลี่ยน โยกย้ายตำแหน่งงาน เพื่อให้การบริหารจัดการดีขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละม้าย จังหวัดชุมพร	ค่าคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่					สรุปและแปลผล		
๑. ด้านแหล่งเรียนรู้	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีการแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญของ วัด ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และข้อควรปฏิบัติไว้ชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) วัดมีบุคลากรที่สามารถแนะนำนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงข้อมูล และเข้าใจความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณีได้เป็นอย่างดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) วัดมีช่องทางการเรียนรู้ที่เข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ เว็บไซต์ เพจ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒. ด้านภูมิทัศน์	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ศาสนสถาน อาคาร สถานที่ที่สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒) วัดมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติที่ สวยงาม ร่มรื่น และอุดมสมบูรณ์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) วัดมีสถานที่อำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับ นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓. ด้านการบริการพื้นฐาน	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) บุคลากรให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้ บริการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) ร้านค้า อาหาร และเครื่องดื่มได้มาตรฐาน และเพียงพอ ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) วัดมีที่พักผ่อน และห้องน้ำเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๔. ด้านความปลอดภัย	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑) วัดมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หน่วยแพทย์ มาคอย ดูแลในช่วงเทศกาลหรือวันหยุดสุดสัปดาห์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๒) วัดมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย เช่น กล้องวงจร ปิด ครอบคลุมทั่วพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้
๓) แหล่งท่องเที่ยวของวัดมีความปลอดภัย มีการป้องกันภัย หรือมีป้ายเตือนในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐	ใช้ได้

รับรองตามนี้

พระมหาสุนันท์ สุนันโท, ผศ.ดร.
ประธานที่ปรึกษา

ผลการหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index = CVI)
 สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
 จังหวัดชุมพร”

ผู้วิจัย : พระสิริภัทร สิริภทโท (สุคันโท)

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ๔ ด้าน
 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ?

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น					จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นสอดคล้อง	CVI รายชื่อ
๑. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการวางแผน อย่างไร ?	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑.๐๐
๒. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการปฏิบัติตามแผน อย่างไร ?	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑.๐๐
๓. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัด ด้านการตรวจสอบ อย่างไร ?	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑.๐๐
๔. ท่านมีแนวทางการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร ด้านการแก้ไขปรับปรุง อย่างไร ?	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑.๐๐

หมายเหตุ : ✓ แทนค่าความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน ๓ หรือ ๔

รับรองตามนี้

พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.
 ประธานที่ปรึกษา

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูศรีธรรมวิเทศ เจ้าคณะอำเภอเมือง, เจ้าอาวาสวัดปากน้ำชุมพร อำเภอเมือง
จังหวัดชุมพร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓๐ ชุด

เนื่องด้วย พระสิริภัทร ฉายา สิริภุโท รัชสประจำตวันนิสิต ๒๕๐๑-๒๕๒๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัด
 ชุมพร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ติดต่อดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

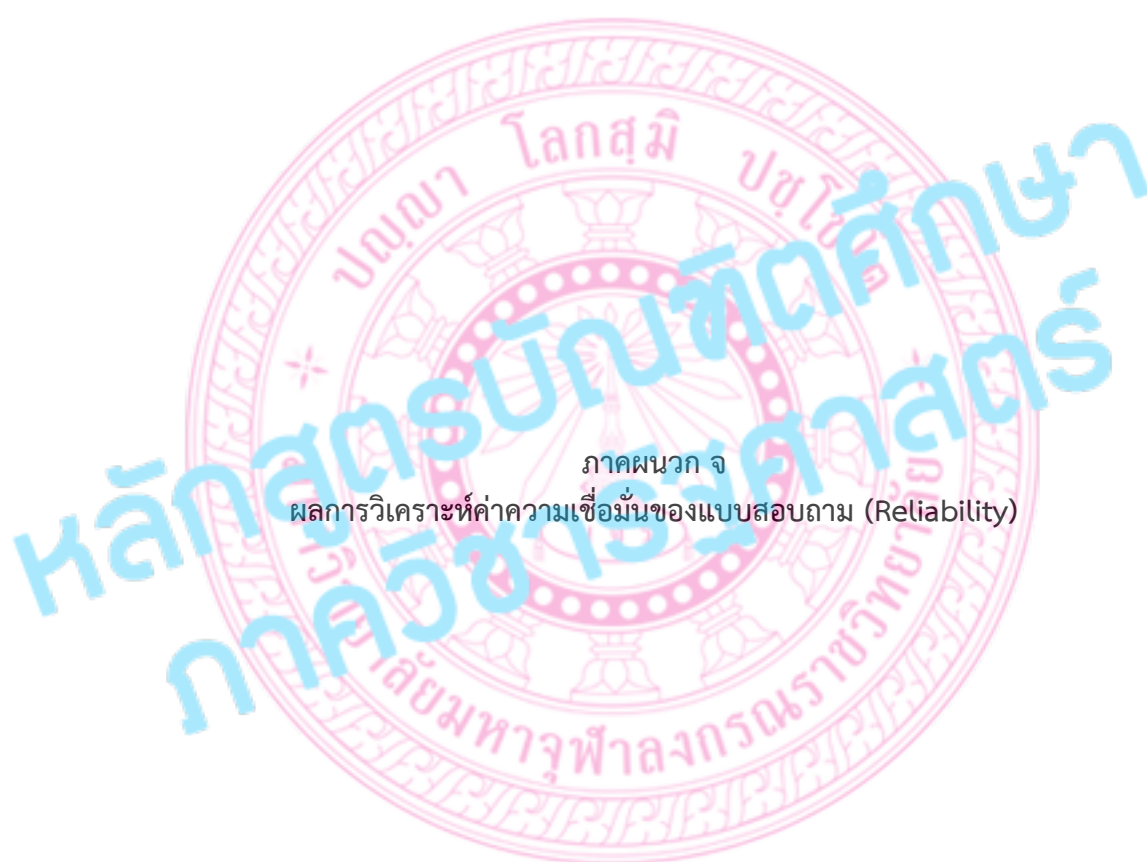
เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครุสรีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๓๑. ๓.๑. ๒๒.

ผู้ประสานงาน : พระสิริภัทร สิริภทโท
โทร. ๐๙๒-๘๓๙-๘๑๘๒

ผลการหาค่า Reliability (Alpha)
 สารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม
 จังหวัดชุมพร”
 ผู้วิจัย : พระสิริภัทร สิริภุโท (สุคันโท)
 หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.977	.978	24

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
วางแผน 1	91.10	254.507	.692	.	.977
วางแผน 2	91.20	257.131	.695	.	.977
วางแผน 3	90.90	255.197	.743	.	.977
ปฏิบัติตามแผน 1	91.23	251.909	.760	.	.976
ปฏิบัติตามแผน 2	91.27	256.478	.801	.	.976
ปฏิบัติตามแผน 3	91.07	254.064	.781	.	.976
ตรวจสอบ 1	91.10	254.714	.726	.	.977
ตรวจสอบ 2	90.97	253.413	.753	.	.976
ตรวจสอบ 3	91.03	253.413	.742	.	.977
แก้ไข 1	91.30	246.838	.884	.	.975
แก้ไข 2	91.20	248.234	.878	.	.976
แก้ไข 3	91.27	246.340	.877	.	.976

แหล่งเรียนรู้ 1	91.23	247.495	.850	.	.976
แหล่งเรียนรู้ 2	91.23	253.013	.683	.	.977
แหล่งเรียนรู้ 3	91.23	245.702	.844	.	.976
ภูมิทัศน์ 1	91.10	248.231	.785	.	.976
ภูมิทัศน์ 2	91.10	249.886	.759	.	.976
ภูมิทัศน์ 3	91.23	248.461	.852	.	.976
บริการพื้นฐาน 1	91.27	245.168	.883	.	.975
บริการพื้นฐาน 2	91.37	248.861	.757	.	.977
บริการพื้นฐาน 3	91.07	251.375	.798	.	.976
ความปลอดภัย 1	91.37	249.413	.804	.	.976
ความปลอดภัย 2	91.10	250.576	.851	.	.976
ความปลอดภัย 3	91.13	253.292	.870	.	.976

Reliability Coefficients N of Cases = 30.0 N of Items = 24.0 Alpha = 0.977

ตรวจสอบแล้ว

พระมหาสุชนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.

...../...../.....

ที่ อว ๘๐๐๕๒/๔๒๙

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (บคร เขมปาลี)
เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบึงนาราง
จังหวัดพิจิตร ๓๖๑๗๐ โทร. ๐-๓๕๒๔-๘๐๙๓

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูปริยัติกิจวิธาน เจ้าคณะอำเภอละแม เจ้าอาวาสวัดสวนสมบูรณ์ อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๘๕ ชุด

เนื่องด้วย พระสิริภัทร ฉายา สิริภทโท รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๐๑๒๐๔๒๐๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดใน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการแจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่าน และเก็บ
รวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
จัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุธีรัตติบัณฑิต, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระสิริภัทร สิริภทโท
โทร. ๐๙๒ - ๘๓๙ - ๘๑๘๒

ที่ บธ ๕๐๐๕.๒/๑, ๒๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาปรัชญาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (นคร เขมราฐ)
เลขที่ ๕๐๒ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๐๒ โทร. ๐-๓๕๖๒๔-๔๐๓๗

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้มีมติรับฟังและเห็นชอบ
เรียน พระครูพิริยกิจจานุกิจ เจ้าคณะอำเภอละแวก เจ้าอาวาสวัดสวนหม่อม อำเภอละแวก จังหวัด
สุพรรณบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการขอความเห็นชอบ จำนวน ๓ ชุด

เรียนด้วย พระธีรภัทร ฉายา สิริวิสุทธิโสภณ เจ้าอาวาสวัดป่าวิจิตร ๒๕๐๑๑๐๕๒๐๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรและ
จิตวิญญาณ" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการมีชีวิตร
ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้มีมติดำเนินการตามแบบฟอร์ม และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หากเป็นอย่างไรบ้างก็ได้โปรดพิจารณาจากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเห็นต่อภาควิชาการ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูพิริยกิจจานุกิจ, พ.ศ.๒๕๖)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธีรภัทร ฉายา
โทร. ๐๙๒๕๖๓๔๕๖๗

ที่ บธ ๕๐๐๕.๒/๑, ๒๕๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาปรัชญาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (นคร เขมราฐ)
เลขที่ ๕๐๒ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๐๒ โทร. ๐-๓๕๖๒๔-๔๐๓๗

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้มีมติรับฟังและเห็นชอบ
เรียน พระครูพิริยกิจจานุกิจ เจ้าคณะอำเภอละแวก อำเภอละแวก จังหวัดสุพรรณบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มการขอความเห็นชอบ จำนวน ๓ ชุด

เรียนด้วย พระธีรภัทร ฉายา สิริวิสุทธิโสภณ เจ้าอาวาสวัดป่าวิจิตร ๒๕๐๑๑๐๕๒๐๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรและ
จิตวิญญาณ" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการมีชีวิตร
ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้มีมติดำเนินการตามแบบฟอร์ม และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หากเป็นอย่างไรบ้างก็ได้โปรดพิจารณาจากท่านด้วยดีและ
ขอขอบพระคุณในความเห็นต่อภาควิชาการ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูพิริยกิจจานุกิจ, พ.ศ.๒๕๖)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน : พระธีรภัทร ฉายา
โทร. ๐๙๒๕๖๓๔๕๖๗

ที่ ธา ๕๐๐๕๒/ ๑. ๒๒๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (นคร เขมราฐ)
เลขที่ ๕๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๐๒ โทร. ๐-๒๕๒๔-๐๐๐๗

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติการขอใช้สิทธิรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา
สํานักงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สํานักงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้ประสานงาน: พระวิจิตร วิจิตร

โทร. ๐๒๕-๒๕๒๔-๐๐๐๗

ที่ ธา ๕๐๐๕๒/ ๑. ๒๒๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (นคร เขมราฐ)
เลขที่ ๕๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๐๒ โทร. ๐-๒๕๒๔-๐๐๐๗

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติการขอใช้สิทธิรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา
สํานักงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สํานักงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้ประสานงาน: พระวิจิตร วิจิตร

โทร. ๐๒๕-๒๕๒๔-๐๐๐๗

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารพระราชมณเฑียร (นคร เขมราฐ)
เลขที่ ๕๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๙๑๐๒ โทร. ๐-๒๕๒๔-๐๐๐๗

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เรียน นายคุณา สุโขมัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ที่ ๒๖ ๕๐๐๕/๖, ๒๕๖

หนังสือเวียนเพื่อแจ้งความ ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารพระราชโอรสโมลี (นคร เชนปาลี) เลขที่ ๕๖ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๐๐ โทร. ๐-๓๕๒๙๔-๐๐๐๓

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้มีมติรับข้อเสนอสัญญารัตินัย

เจริญพร บรมครูชวา นพรัตน์ เจ้าอาวาสวัดการ

ที่ซึ่งมีเอกสารแนบแนบมาเพื่อใช้ในการรับข้อเสนอนี้ จำนวน ๑ ชุด

เรื่องด้วย พระสังฆาธิการ สิริภคโพธิ์ วัดป่าประจักษ์วัดนิสิต ๒๕๐๕๒๐๕๒๐๖

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตในอำเภอหนองมะโมง จังหวัดสุพรรณบุรี" เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาและพัฒนาระบบการศึกษา

การศึกษานี้มีความจำเป็นต่อความจำเป็นของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตมีความเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นการร่วมมือกันในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้เป็นการยืนยันว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตมีความพร้อมที่จะดำเนินการตามแผนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุภัททีปวัฒน์, ร.ศ.๖)

ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการของคณะสงฆ์และนิสิต
สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา

นิตยภัต ๒๕๖๖

ผู้ประสานงาน : พระสังฆาธิการ สิริภคโพธิ์
โทร. ๐๓๕-๕๐๐๕๒๐๐๓

ที่ ๒๖ ๕๐๐๕/๖, ๒๕๖

หนังสือเวียนเพื่อแจ้งความ ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารพระราชโอรสโมลี (นคร เชนปาลี) เลขที่ ๕๖ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๐๐ โทร. ๐-๓๕๒๙๔-๐๐๐๓

๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้มีมติรับข้อเสนอสัญญารัตินัย

เจริญพร บรมครูชวา นพรัตน์ เจ้าอาวาสวัดการ

ที่ซึ่งมีเอกสารแนบแนบมาเพื่อใช้ในการรับข้อเสนอนี้ จำนวน ๑ ชุด

เรื่องด้วย พระสังฆาธิการ อาจารย์ สิริภคโพธิ์ วัดป่าประจักษ์วัดนิสิต ๒๕๐๕๒๐๕๒๐๖

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตในอำเภอหนองมะโมง จังหวัดสุพรรณบุรี" เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาและพัฒนาระบบการศึกษา

การศึกษานี้มีความจำเป็นต่อความจำเป็นของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตมีความเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นการร่วมมือกันในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งนี้เป็นการยืนยันว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิตมีความพร้อมที่จะดำเนินการตามแผนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดป่าประจักษ์วัดนิสิต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูสุภัททีปวัฒน์, ร.ศ.๖)

ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการของคณะสงฆ์และนิสิต
สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา

นิตยภัต ๒๕๖๖

ผู้ประสานงาน : พระสังฆาธิการ สิริภคโพธิ์
โทร. ๐๓๕-๕๐๐๕๒๐๐๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการศึกษา

ภาควิชาการศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. สัมภาษณ์ พระครูปริยัติกิจวิธาน เจ้าคณะอำเภอละแม,
เจ้าอาวาสวัดสวนสมบุรณ์ อำเภอละแม จังหวัดชุมพร, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๒. สัมภาษณ์ พระครูเนกขัมมธรรมธาร, ดร. เจ้าอาวาสวัดปากน้ำละแม
อำเภอละแม จังหวัดชุมพร, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๓. สัมภาษณ์ พระครูภาวนาจันทคุณ, วิ.,ผศ.ดร. เจ้าอาวาสวัดป่าเขาหัวช้าง, อาจารย์ผู้รับผิดชอบ
หลักสูตร อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, ๕ มีนาคม ๒๕๖๖

๔. สัมภาษณ์ ผศ.ดร.รัชดา สุวรรณนวล อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๒๒ เมษายน ๒๕๖๖

๕. สัมภาษณ์ นายกิตติศักดิ์ พัฒนเจริญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร
จังหวัดชุมพร, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๖. นายกฤษฎา ยังโยมร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลตากแดด
อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖

๗. สัมภาษณ์ นางสาวพิมพ์ประภา อานนทกุล เจ้าหน้าที่การเงิน
วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี, ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

๘. สัมภาษณ์ นางกมลวรรณ สังข์สิงห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว
อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖

๙. สัมภาษณ์ นางกวิสรา คงนวล ครูชำนาญการโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว
อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖

๑๐. สัมภาษณ์ นางสุชาดา นพมิตร เจ้าของกิจการ, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๖

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระสิริภัทร สิริภทฺโท (สุคัมโท)
- เกิด : วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๑๑๔ ตำบลท่าตะเภา อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
- การศึกษา : นักธรรมชั้นเอก, ป.บส., พธ.ม. (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ) มจร. ๒๕๖๕
- อุปสมบท : วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
- สังกัด : วัดหาดทรายแก้ว ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
- หน้าที่ : พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดหาดทรายแก้ว เลขที่ ๔๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลตากแดด อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ๘๖๐๐๐
- ปีการศึกษาที่เข้าศึกษา : พ.ศ. ๒๕๖๕
- ผลงานวิชาการ : พระสิริภัทร สิริภทฺโท, “พานพุ่ม : คุณค่าและความสำคัญที่มีต่อสังคมไทย”, วารสารพุทธจักร, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒, (มีนาคม – เมษายน ๒๕๖๖).
- พระสิริภัทร สิริภทฺโท (สุคัมโท), “การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร”, วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔, (กรกฎาคม – สิงหาคม ๒๕๖๗).